

81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi

TSKB

tepav

TOBB Yayın No: 2020/333
ISBN: 978-605-137-768-1

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel: (0312) 218 20 00

Faks: (0312) 218 20 64

Web: www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak web adresinden ulaşabilirsiniz.

Tasarım: Evren Türkmen

Baskı: GÖKÇE OFSET
İVOGSAN 21. Cad. 599. Sokak
No: 22 Yenimahalle / Ankara
Tel: (0312) 395 93 37

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi

*Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)
öncülüğünde, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde
hazırlanmıştır.*

Ađustos 2020

Raporu Hazırlayanlar:

Ayşegül Taşöz Düşündere

Dr. Asmin Kavas Bilgiç

İlderya Avşar

İçindekiler

İçindekiler.....	iv
Şekiller Dizini.....	viii
Tablolar Dizini	ix
Kısaltmalar	x
TOBB Önsöz.....	1
TSKB Önsöz.....	3
TEPAV Önsöz.....	5
A. Arka Plan.....	6
B. 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi	18
B.1. 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi 2019 Sonuçları.....	22
C. 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi Tekil Göstergeler	30
C.1. Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	31
Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı.....	31
Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	33
TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	35
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı.....	37
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	39
C.2. Üretim Faaliyetlerine Katılım	41
Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı.....	41
Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	44
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği.....	45
C.3. Eğitime Katılım	47
Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	47
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı.....	48
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	50
C.4. Sağlık, İnsani Haklar ve Sosyal Yaşam.....	51
D. Değerlendirme.....	56
E. Metodoloji ve Teknik Notlar	62
E.1. Endeks Metodolojisinin Belirlenmesi.....	62

UNDP GII orijinal hesaplama yöntemi	62
UNDP GII orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir verilerle güncellenmesi .	64
UNDP GII orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir ek gösterge ve gösterge gruplaması ile güncellenmesi.....	65
WEF orijinal hesaplama yöntemi	66
WEF orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir ek gösterge ve gösterge gruplaması ile güncellenmesi	68
E.2. Endeksin Oluşturulması	70
Göstergelerin kadın/erkek rasyolarına dönüştürülmesi	70
Gösterge değerlerinin eşitlik ölçümü için işlenmesi.....	71
Göstergeler için ağırlık katsayılarının belirlenmesi.....	71
Kaynakça	72
81 İl Karnesi.....	77
Adana	77
Adıyaman	78
Afyonkarahisar	79
Ağrı.....	80
Aksaray	81
Amasya	82
Ankara	83
Antalya.....	84
Ardahan.....	85
Artvin.....	86
Aydın	87
Balıkesir	88
Bartın.....	89
Batman	90
Bayburt.....	91
Bilecik.....	92
Bingöl	93
Bitlis.....	94
Bolu.....	95
Burdur	96

Bursa.....	97
Çanakkale	98
Çankırı	99
Çorum	100
Denizli	101
Diyarbakır	102
Düzce	103
Edirne	104
Elazığ	105
Erzincan	106
Erzurum	107
Eskişehir	108
Gaziantep	109
Giresun	110
Gümüşhane	111
Hakkâri	112
Hatay	113
İğdır	114
Isparta	115
İstanbul	116
İzmir	117
Kahramanmaraş	118
Karabük	119
Karaman	120
Kars.....	121
Kastamonu	122
Kayseri	123
Kırıkkale.....	124
Kırklareli.....	125
Kırşehir	126
Kilis.....	127
Kocaeli.....	128

Konya	129
Kütahya.....	130
Malatya.....	131
Manisa	132
Mardin.....	133
Mersin.....	134
Muğla	135
Muş	136
Nevşehir	137
Niğde.....	138
Ordu.....	139
Osmaniye	140
Rize	141
Sakarya	142
Samsun	143
Siirt	144
Sinop	145
Sivas.....	146
Şanlıurfa.....	147
Şırnak.....	148
Tekirdağ.....	149
Tokat	150
Trabzon	151
Tunceli.....	152
Uşak	153
Van	154
Yalova	155
Yozgat.....	156
Zonguldak.....	157

Şekiller Dizini

Şekil 1 - Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ndeki 1995-2018 sıralaması.....	10
Şekil 2 - Türkiye'nin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2006-2019 sıralaması	14
Şekil 3 - Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal cinsiyet eşitliği performansının karşılaştırılması	14
Şekil 4 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nin oluşturulması, grafiksel gösterim	22
Şekil 5 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ana endeks değerleri	23
Şekil 6 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve alt endekslerde minimum ve maksimum değerler ve bu değerlere sahip iller	25
Şekil 7 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve kişi başı GSYH değeri.....	29
Şekil 8 - Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %	32
Şekil 9 - Milletvekillerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %.....	33
Şekil 10 - Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %	34
Şekil 11 - TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması, kadınların payı, 81 il haritası, %.....	36
Şekil 12 - Cinsiyetlere göre sendikalaşma oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %.....	38
Şekil 13 - Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %	40
Şekil 14 - Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %.....	42
Şekil 15 - Türkiye'de sektörlere göre istihdamın dağılımı, %, 2019*	43
Şekil 16 - Toplam istihdamda hizmet sektörünün payı ve kadınlar arasında çalışan nüfusun dağılımı, 2019*	44
Şekil 17 - Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %	45
Şekil 18 - Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oranı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %	46
Şekil 19 - Cinsiyete göre okuryazarlık oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %.....	48
Şekil 20 - Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %	49
Şekil 21- Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %	50
Şekil 22 - Cinsiyete göre doğumda cinsiyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %	52
Şekil 23 - Ergen doğurganlık oranı, 81 il haritası, %.....	53
Şekil 24 - 3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranı, 81 il haritası, %.....	54
Şekil 25 - 18 yaş üstü kadın nüfusuna oranla kadın konukevi kapasitesi, 81 il haritası, %	55

Tablolar Dizini

Tablo 1 - Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri	9
Tablo 2 - Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi'ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri	11
Tablo 3 - Türkiye ve G-20 ülkelerinin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2020 performanslarına ait ısı haritası, kadın/erkek oranlarına ait sıralama	13
Tablo 4 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi gösterge seti ve veri kaynakları	19
Tablo 5 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi gösterge seti ve ağırlık katsayıları	21
Tablo 6 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki sıralamalarına göre ilk ve son 10 il	24
Tablo 7 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde illerin ana endeks değerleri ve alt endeks performanslarında en az bir kategoride ilk 5'e giren iller, ısı haritası	26
Tablo 8 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde illerin ana endeks değerleri ve alt endeks performanslarında en az bir kategoride son 5'e giren iller, ısı haritası	28
Tablo 9 - Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il	33
Tablo 10 - Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il	35
Tablo 11 - TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılım, kadınların payı, ilk ve son 5 il	37
Tablo 12 - Cinsiyetlere göre sendikalaşma oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	38
Tablo 13 - Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il	40
Tablo 14 - Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	42
Tablo 15 - Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	45
Tablo 16 - Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	47
Tablo 17 - Cinsiyete göre okuryazarlık oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	48
Tablo 18 - Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	50
Tablo 19 - Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il	51

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFD	Agence Française de Développement (Fransız Kalkınma Ajansı)
BM	Birleşmiş Milletler (United Nations)
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi)
EIGE	European Institute for Gender Equality (Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü)
G-20	Group of Twenty (Yirmiler Grubu)
GDI	Gender Development Index (Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi)
GEI	Gender Equality Index (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi)
GII	Gender Inequality Index (Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi)
GSMH	Gayrisafi Milli Hasıla
GSYH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
ILO	International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması)
MEB	T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
NACE	Nomenclature Statistique des Activités Économiques dans la Communauté Européenne (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
PPP	Purchasing Power Parity (Satınalma Gücü Paritesi)
SGK	T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCE	81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSKB	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
WEF	World Economic Forum (Dünya Ekonomi Forumu)

TOBB Önsöz

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi'ni; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) olarak Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde hazırladık.

İnanıyorum ki, geliştirilen, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik yeni ölçme ve değerlendirme aracından istifade edilerek yapılan bu kapsamlı çalışma, il bazında cinsiyet eşitsizliğini karşılaştırma imkânı sunan gerçek bir karne ve araştırma konusu olacaktır.

Cinsiyet eşitsizliği çağımıza yakışan bir kavram değildir. Ne var ki henüz çare bulamadığımız da toplumsal bir gerçeğimiz.

Bu çalışma, gerçek verileri bilmeden çözüm üretilemeyeceği düşüncesinden yola çıkarak hayata geçirildi. İller bazındaki durumumuzu görmek istedik. Üretilecek tüm politikalara kullanacak önemli bir kaynak yaratmayı hedefledik.

Göreve geldiğim günden bu yana “tek kanatla kuş uçamaz” derken hep söylemek istediğim şey aslında toplum içerisinde cinsiyet eşitliğinin mutlaka sağlanması idi.

Türk iş dünyasının çatı kuruluşu olarak dedik ki: “İsraf Haram” kültüründen geliyorsak gücümüzü neden israf ediyoruz. Toplumun yarısı erkek yarısı kadın ise, kadınları iş hayatında, girişimcilik alanında neden görmezden geliyoruz? Başarının, çalışmanın hiçbir zaman cinsiyeti olmaz dedik.

Hukuk önünde hepimiz eşitiz. Hepimizin önünde fırsatlara ulaşma noktasında adalet olmasını istedik. Hedeflere, başarıya ulaşma anlamında, kadınların önüne engel çıkarmaktan vazgeçmeliyiz.

Kültürümüzdeki bazı ifadeleri farklı yorumlayarak kadınların önünü kesemeyeceğimizi bilmeliyiz. Kadınların fırsat eşitliğini yok eden, gelenekten gelen handikaplarımız varsa da bunları artık değiştirmeliyiz. 2020'leri yaşıyoruz.

İnsanlık artık uzayda yeni bir yaşam kurmanın yollarını araştırırken, gen haritalarının en ücra sınırlarını çözmek üzereyken, bizim toplum olarak cinsiyet eşitliği karnemiz hep pekiyi olmak zorunda.

Bize yakışan budur. Tarih boyunca medeniyetin her zaman bayraktarlığını, takipçiliğini ve savunuculuğunu yapmış bir milletiz. Bundan sonra da insan hakları, adalet, hukuk ve uygarlık alanında en ileride ne varsa, biz tam orada olmalıyız.

İşin özü hep beraber zengin olalım istiyoruz. Bunun yolu ticaretin önünü açmaktır. Engelleri kaldırmaktır. Girişimci sayısını artırmaktır. Üretim seferberliğidir. İş yapabilmeyi kolaylaştırmaktır. Elimizdeki insan kaynaklarını cinsiyet ayrımı yapmadan verimli kullanabilmektir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağladığımız anda, girişimci sayımızı en zengin ülkelerin seviyesine çıkarabildiğimiz anda, hedeflerimizin ilk bölümüne ulaşmış olacağız.

İlk bölüm en ileri noktaya ulaşmaksa, ikinci bölüm ise hep orada kalabilmek için daha çok çalışmak ve üretmek olmalıdır. Bizim insanımızda bu kararlılık, bu akıl ve vizyonun var olduğuna inanıyorum.

Bize yakışan uygarlık hedefinde daima en ilerisidir. Bunu da birlik ve beraberlik içinde başaracağımızdan şüphem yok.

M. Rifat HİSARCIKLIOĐLU

TOBB Başkanı

TSKB Önsöz

Kıymetli Paydaşlarımız,

Türkiye ekonomisinde 70'inci yılını kutlayan bir kalkınma bankası olarak, refah düzeyi yüksek bir ülke hedefine, toplumun tüm kesimlerinin üretime etkin katılımıyla ulaşılabileceğine inanıyoruz. Ve bu inançla, 1950 yılından bu yana tüm çalışmalarımızı sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık temelinde gerçekleştiriyoruz.

Eğitime, üretime, yönetime ve sosyal hayata katılan her kadınla daha güçlüyüz. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği üretimde verimliliği, yönetimde karar kalitesini artırarak ekonomiye katma değer yaratıyor. Çalışan bir kadın çocuklarının daha iyi eğitim almasını sağlarken, aynı zamanda aile içi tasarruf oranlarını da artırıyor. Kadın istihdamı seviyelerindeki artış, şirketlerin finansal tablolarına ve ülkelerin Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) göstergelerine de olumlu yansıyor.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) olarak, ülkemizin kadın istihdam oranının yükselmesi için kamu kurumları kadar iş ve finans dünyasına da önemli görevler düştüğüne inanıyoruz. Üretime katılımı nitelikli eğitim kritik bir önem taşıyor. Öte yandan, işe alımlarda ve terfilerde fırsat eşitliğinin korunması, kadın ve erkek arasında adil ücret dağılımının sağlanması, şirketlerdeki çalışma koşullarının bu yönde iyileştirilmesi, kadınların karar mekanizmalarında daha etkin rol alması, çocuk bakımı ve ev içi sorumlulukların eşit paylaşımı gibi kavramların son dönemde iş dünyasının gündeminde yerini aldığını memnuniyetle gözlemliyoruz.

Bu noktada finans sektörünün dönüştürücü gücünün altını çizmek isterim. TSKB olarak kendi kadrolarımızda, hayata geçirdiğimiz projelerde ve sağladığımız finansal desteklerde bu konuya öncelik vererek değişimin öncüsü olmak için çalışıyoruz. Attığımız somut adımlar sonrası aldığımız sonuçlar bize Türkiye'de dönüşüm potansiyelinin oldukça yüksek olduğunu gösteriyor.

Bunun en güzel örneklerinden biri, çalışma ortamında cinsiyet eşitliği ve kadın istihdamını destekleyen firmaların yapacağı yatırımlara finansman sağlamak amacıyla, Fransız Kalkınma Ajansı (Agence Française de Développement - AFD) ile birlikte geliştirdiğimiz kredi programı. Fırsat eşitliği ölçüm aracımızla değerlendirme yaptığımız bu program kapsamında, desteklediğimiz farklı sektörlerden şirketlerde kısa sürede yüzde 15 ilave kadın istihdamı, çalışma koşullarında ise yüzde 30 oranında iyileşme kaydedildi.

Fırsat eşitliği alanında AFD ile hayata geçirdiğimiz bu başarılı iş modelini, Anadolu'da faaliyet gösteren şirketlere verdiğimiz danışmanlıkla daha geniş bir tabana yaydık. Bu yönde, Dünya Bankası'ndan ilave kaynak sağlayarak yarattığımız etkiyi daha da güçlendirmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğiyle hayata geçirdiğimiz "81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi" raporunun ise hem kamu hem özel sektör nezdinde gerekli adımların atılması için yol gösterici olacağına inanıyorum. Raporun 81 ilin her biri için mevcut durumu ortaya koyması, atılacak adımlar için çok değerli bir baz teşkil edecek.

Ortak akıldan güç alan iş birliklerimizin ve güçlü iş ortaklarımızla attığımız her adımın, suya atılan bir taş gibi dalga dalga genişleyen etkisi bizi son derece mutlu ediyor. Türkiye'nin fırsat eşitliği konusunda atacağı adımlarla kısa sürede çok yol kat edeceğine inanıyoruz.

"81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi" de bu yolculukta önemli bir kılavuz olacak.

TSKB olarak, geçtiğimiz 70 yılda olduğu gibi gelecekte de kuruluş misyonumuzdan aldığımız sorumlulukla büyüme yolculuğumuzu sürdürürken, ülkemizin kapsayıcı kalkınması için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Sözlerime son verirken, bu önemli araştırmada değerli iş birlikleri için TOBB ve TEPAV'a, değerli katkıları için de Fransız Kalkınma Ajansı'na gönülden teşekkürlerimizi sunuyorum.

Ece BÖRÜ

TSKB Genel Müdürü

TEPAV Önsöz

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların ve erkeklerin toplumun her alanına eşit ve görünür biçimde katılımını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği; ulusal ve uluslararası kalkınmanın da başlıca gereğidir. İnsani kalkınma anlayışı; insan haklarından hareketle toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleyi, ana odak noktasına koymaktadır.

Kalkınmanın gözetilmesi kapsamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğini önlemenin yolu, toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar hazırlamaktan geçmektedir. Hem merkez hem de yerel düzeydeki politikaların; toplumsal cinsiyete duyarlı bir biçimde yapılandırılması, kadınların yaşamlarını kolaylaştıran politikalara ve hizmetlere öncelik verilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından son derece önemlidir. Bu çerçevede, ulusal ve yerel düzeyde üretilen politikaların ve sunulan hizmetlerin toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetip gözetmediğini ölçmeye, değerlendirmeye ve izlemeye katkı sunabilmesi amacıyla Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından 2014 yılından bu yana, toplumsal cinsiyet eşitliği karneleri hazırlanmaktadır. 2019 yılında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) öncülüğünde, TEPAV iş birliğinde "81 İl Düzeyinde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi" başlığı altında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik yeni bir ölçme ve değerlendirme aracı geliştirdik. Hazırlanan bu çalışma, toplumsal cinsiyet eşitliğini/eşitsizliğini kendine özgü veri setiyle il düzeyinde derleyen bir araştırma, sonuçları itibarıyla il düzeyinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini karşılaştırma imkânı sunan bir karne ve toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen politikalar ve ölçüm araçları için yeni bir araştırma konusu olma hedefindedir.

Elinizdeki dokümanda, her bir ilde yaşayan kadınların (erkeklerin durumları da vurgulanarak) mevcut durumları; (i) siyaset ve ekonomide temsil edilme, (ii) üretim faaliyetlerine katılma ve (iii) eğitime katılım alt başlıklarında, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden incelendi. Bu dokümanın hazırlanabilmesi için TOBB, TSKB ve TEPAV iş birliğinde veri analiz çalışmaları yürütüldü.

Çalışmaya kolaylaştırıcı ve katılımcı olarak zamanlarını ve enerjilerini ayırarak katkıda bulunan tüm kurum ve kişilere, TEPAV adına teşekkür ederiz. Umarız bu doküman, kadınların, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi bağlamında, toplumsal yaşamda konumlarının güçlendirilmesi, eşit hak ve fırsatlardan yararlanmaları amacına hizmet eden politikaların, araştırma ve çalışmaların geliştirilmesine katkı sağlar.

Güven SAK

TEPAV İcra Direktörü

A. Arka Plan

Toplumsal cinsiyet eşitliği; bireylerin, cinsiyet temelli ayrımcılığa uğramadan; eşit hak, imkân ve olanaklara sahip olarak kamusal ve özel yaşamın her alanında yer alması, görülebilmesi, kararlara katılabilmesi, fırsatları değerlendirebilmesi, güçlenmesi, temsil edilmesi ve kaynaklara erişimi olarak ifade edilmektedir. İnsan hakları ve temel özgürlükler bağlamında değerlendirildiğinde, her türlü ayrımcılık, kabul edilemezdir. Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında bu perspektif, hem uluslararası hem de ulusal çerçevede kendine yer bulmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) düzeyindeki temel insan hakları sözleşmelerinden biri olan “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW), kadın haklarının korunmasına ilişkin uluslararası temel düzenlemelerden biri olarak kabul edilmektedir. Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşmeyi imzalayan devletler erkeklere ve kadınlara; ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel ve siyasi haklardan yararlanmaları konusunda, eşit haklar sağlama yükümlülüğü altında bulduklarını beyan etmişlerdir.¹ Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin bir başka uluslararası taahhüt Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'dur. Türkiye'nin de taraf olduğu bu ve benzeri yapılar, taraf ülkeleri kadınların güçlenmesi ve ilerlemesi, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin ana politika ve

¹ Resmi Gazete. (1985). Milletlerarası Sözleşme: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi. 14 Ekim 1985. Sayı: 18898. Karar Sayısı: 85/9722.

programlara yerleştirilmesi konularında yükümlü kılmaktadır.² Dünya nüfusunun yarısının ayrımcılık nedeniyle geri kaldığı bir senaryoda, toplumsal cinsiyet eşitsizliği; ekonomik büyüme, toplumsal istikrar ve sürdürülebilir kalkınmanın da engellenmesi anlamına gelmektedir.^{3 4} Uluslararası sözleşmeler kapsamında temel ve ihlal edilemez bir insan hakkı olarak tanımlanan toplumsal cinsiyet eşitliği bu bağlamda, 2015 yılı ile birlikte Binyıl Kalkınma Hedeflerinin yerini alan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının da temel göstergeleri arasında yer almaktadır.⁵

Ulusal ve uluslararası düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik güçlü ve zayıf alanların tanımlanması, öncelikli ihtiyaç alanlarının tespit edilmesi ve öncelik durumuna göre bu alanlardaki eksikliklerin çözümüne yönelik stratejilerin geliştirilmesi; toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleye yönelik politikaların oluşturulması bağlamında önem arz etmektedir. Bu kapsamda özellikle uluslararası ve uluslararası kurumlar tarafından toplumsal cinsiyet eşitliğinin sayısal olarak değerlendirilmesi için farklı alanlardaki tekil göstergelerin derlenmesiyle, toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili genel resmi sunmak üzere çeşitli endeksler geliştirilmektedir. Geliştirilen endeksler, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında dünyanın genel resmini çizmek, ülkeler arasında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik karşılaştırmalar yapmak, sorun ve ihtiyaç alanlarını tespit etmek, olası reform alanlarını tanımlamak ve ilgili gelişmeleri takip etmek için ölçülebilir bir kaynak oluştururken; politika tasarım süreçlerine de önemli girdiler sunmaktadır. Avrupa Birliği (AB), BM, Dünya Ekonomi Forumu (World Economic Forum - WEF), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) gibi uluslararası ve uluslararası kurumlar, toplumsal cinsiyet eşitliğini ölçmek, toplumsal cinsiyetteki eşitsizlik boyutlarını ortaya koymak, ülkeler ve bölgeler arasındaki toplumsal cinsiyet eşitsizlik düzeylerini belirlemek için endeks çalışmaları yürüten kurumlar arasında yer almaktadır. Bu endeksler, kadın ve erkeklerin mevcut durumlarının bütününe göstermesi ve bütün üzerinden değerlendirme yapılmasına fırsat vermesi açısından önemli analitik araçlar konumundadır.

Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede, toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin çalışmalarda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme - UNDP) tarafından sunulan Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi (Gender Inequality Index - GII), önemli referans kaynaklarından biri olarak ele alınmaktadır. İlk defa 2010 İnsani Gelişme Raporu'nda tanımlanan bu endekste; (i) sağlık, (ii) kadının güçlenmesi/temsili edilmesi ve (iii) ekonomik faaliyetler olmak üzere 3 temel alanda toplumsal cinsiyet eşitliği değerlendirilmektedir. İlgili 3 alanda, kadın ve erkek kazanımları arasındaki eşitsizlikler ve bu eşitsizliklerin insani gelişimde yarattığı kayıpların analiz edildiği GII'de, Türkiye'nin 2019 yılı performansı, G-20 (Group of 20 - Yirmiler Grubu) ülkeleri ve OECD ortalaması ile karşılaştırmalı olarak Tablo 1'deki ısı haritası kapsamında incelenmiştir. Erkek ve kadınların değerlerinin önce ayrı ayrı, sonra birleştirilerek analiz edildiği GII endeksine konu olan her bir gösterge için kadınlara ilişkin Türkiye'nin performansı, ısı haritası

² TBMM. 5-9 Haziran 2000 Tarihleri Arasında New York'ta Gerçekleştirilen "Kadın 2000: 21.Yüzyıl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış" (PEKİN+5) Başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurul Özel Oturumunun Hazırlık Dönemi ve Sonuçları Hakkında Bilgi Notu.

³ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2014). Gender Equality Strategy 2014-2017. Annex 2: Key Global and Regional Commitments to Gender Equality.

⁴ UN Global Compact. Gender Equality.

⁵ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. Hedef 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.

kapsamında diğer ülkelerle kıyaslanmıştır. İsy haritasında toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ülkeler, ilgili gösterge bağlamında, Türkiye ile karşılaştırılmıştır. İlgili ülke ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından Türkiye'den daha olumlu bir performansa sahip ise, turuncu renk ile gölgelendirilmiştir. Ülkeler, ilgili göstergede Türkiye'den daha az eşitlikçi bir performansa sahip ise, gri renk ile gölgelendirilmiştir. 0 ve 1 arasında değer alan GII'de, endeks değeri 0'a yaklaştıkça, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlik azalmakta; endeks değeri 1'e yaklaştıkça bu eşitsizlik artmaktadır.

2019 yılında UNDP tarafından sunulan GII çalışmasında Türkiye, 0,305 endeks değeri ile 162 ülke arasından 66'ncı sırada yer almaktadır. Hem GII endeksinde hem de çalışma genelinde ele alınan diğer uluslararası endeksler ve çalışma kapsamında geliştirilmiş olan endekste, göstergeler ve endeks değerleri toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden sergilenen performansa göre sıralanmakta ve en eşitlikçi performansa sahip ülke/il 1'inci sırada yer alırken eşitlik düzeyine göre diğer ülkeler/iller sıralamadaki yerlerini almaktadır. UNDP'nin açıklamış olduğu GII'de, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından Türkiye'nin en başarılı olduğu alan, "sağlık alanı" olarak öne çıkmaktadır. GII'de, anne ölüm oranı, ergen doğurganlık oranı gibi sağlık alanındaki göstergelerde, Türkiye'nin emsal ülkelere kıyasla daha iyi bir performans sergilediği, ısı haritasındaki renk değişimleri ile tespit edilebilmektedir. Nitekim Türkiye; Meksika, Arjantin, Brezilya, Güney Afrika, Endonezya ve Hindistan gibi diğer G-20 ülkelerinden, sağlık alanını temsil eden göstergelerdeki elde ettiği değerler bağlamında daha başarılıdır. Sağlık alanındaki göstergelerde Türkiye genel olarak OECD ortalamasının altında kalsa da; diğer göstergelere kıyasla Türkiye sağlık alanında OECD ortalamasına daha yakındır. Diğer yandan özellikle eğitim ve ekonomi alanında, kadınların lise mezuniyet oranı ve iş gücüne katılımı göstergelerinde Türkiye, neredeyse tüm G-20 ülkelerinin ve OECD ortalamasının gerisinde kalmaktadır. Kadınların parlamentodaki temsil oranı açısından, eğitim ve ekonomi alanına kıyasla Türkiye, daha başarılı puanlar alsa da; sağlık göstergelerine göre daha olumsuz bir görünüm sunmaktadır.^{6 7 8 9}

⁶ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Teknik Notlar.

⁷ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Inequality Index FAQs.

⁸ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). 2019 İnsani Gelişme Raporu'ndaki Ülkelerle İlgili Açıklama Notu: Türkiye.

⁹ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019.

Tablo 1 - Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri

Ülke	İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği						
		Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi		Sağlık		Kadının Güçlenmesi		Kadınların İş Gücüne Katılımı, % (15 yaş ve üzeri)
		Sıra	Değer	Anne ölüm oranı, 100 bin canlı doğumda	Ergen doğurganlık oranı, (15-19 yaş arası 1000 kadın başına doğum)	Kadınların parlamentodaki temsil oranı, %	Kadınların lise mezuniyet oranı, % (25 yaş ve üzeri)	
Türkiye	59	66	0,305	16	26,6	17,4	44,3	33,5
Fransa	26	8	0,051	8	4,7	35,7	81,0	50,3
Güney Kore	22	10	0,058	11	1,4	17,0	89,8	52,8
İtalya	29	12	0,069	4	5,2	35,6	75,6	40,0
Kanada	13	18	0,083	7	8,4	31,7	100,0	60,9
Almanya	4	19	0,084	6	8,1	31,5	96,0	55,3
Japonya	19	23	0,099	5	3,8	13,7	95,2	51,4
Avustralya	6	25	0,103	6	11,7	32,7	90,0	59,7
İngiltere	15	27	0,119	9	13,4	28,9	82,9	57,1
Çin	85	39	0,163	27	7,6	24,9	75,4	61,3
ABD	15	42	0,182	14	19,9	23,6	95,7	56,1
Suudi A.	36	49	0,224	12	7,3	19,9	67,8	23,4
Rusya	49	54	0,255	25	20,7	16,1	96,3	54,9
Meksika	76	74	0,334	38	60,4	48,4	58,4	43,8
Arjantin	48	77	0,354	52	62,8	39,5	66,5	49,0
Brezilya	79	89	0,386	44	59,1	15,0	61,0	54,0
Güney Afrika	113	97	0,422	138	67,9	41,8	75,0	48,9
Endonezya	111	103	0,451	126	47,4	19,8	44,5	52,2
Hindistan	129	122	0,501	174	13,2	11,7	39,0	23,6
OECD			0,182	14	20,5	30,1	84,8	51,6

Türkiye'den düşük değer/sıralama

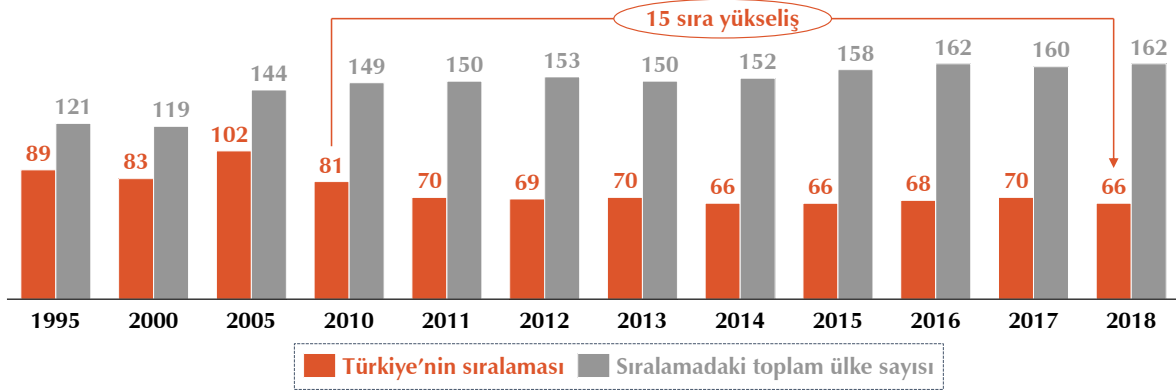
Türkiye'nin performansı

Türkiye'den yüksek değer/sıralama

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Raporu 2019, TEPAV görselleştirmeleri
Not: Göstergeler endeks değerine sundukları katkılara göre renklendirilmiştir. Anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranı haricindeki gösterge değerleri, endeks değerine doğru orantılı olarak yansımaktadır. Anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranı, ters orantı ile endeks değerini etkilemektedir. Bu durum göstergelerin taşıdıkları anlamlar neticesinde belirlenirken, anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranındaki daha düşük değerler daha olumlu bir tablo ile ilişkilendirilmektedir. Diğer göstergelerdeki daha düşük değerler ise daha az eşitlikçi bir tablo ile ilişkilendirilmektedir.

Türkiye'nin yıllar içerisinde GII'deki performansı Şekil 1'de incelenmiştir. GII'de verileri bulunan toplam ülke sayısı, yıllar içerisinde artış göstermektedir. Türkiye, 2010 yılında 121 ülke arasından 81'inci sıradayken; 2018 yılında derlenen veriler ile hesaplanan 2019 yılı endeksine göre Türkiye, 162 ülke arasından 66'ncı sıraya yükselmeyi başarmıştır. Bu bağlamda, 2010-2018 döneminde, Türkiye'nin GII endeksinde 15 basamaklık bir yükseliş yaşadığı görülmektedir. Diğer yandan Türkiye'nin sıralamada 15 basamak yükselmesini sağlayan bu gelişme, dönemlere yayılmış bir gelişmeden ziyade, 2010-2011 döneminde gerçekleşmiş bir gelişme niteliğindedir. Nitekim 2010'da 81'inci sıradan 2011 yılında 70'inci sıraya yükselen Türkiye'nin, 2011 yılı sonrasında GII sıralamasında 66-70 aralığında kaldığı dikkat çekmektedir.

Şekil 1 - Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ndeki 1995-2018 sıralaması

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Veri Tabanı (1990-2018) 22 Ekim 2019 güncellemesi, TEPAV hesaplamaları

Not: Toplam ülke sayısı ve Türkiye'nin sıralaması, 22 Ekim 2019 tarihinde güncellenen veri seti üzerinden hesaplanmıştır. Güncelleme sonrasında hesaplanan endeks sıralamaları, ilgili yıllarda yayımlanan rapordaki versiyonlarından farklılaşabilmektedir.

GII'ye ek olarak UNDP, İnsani Gelişme Endeksi'ndeki kadın ve erkek değerlerinin oranlanmasıyla, Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi (Gender Development Index - GDI)'ni 2014 İnsani Gelişme Raporu kapsamında tanıtmıştır. GDI endeksi; sağlık, eğitim ve ekonomik kaynaklar üzerindeki hâkimiyet olmak üzere 3 temel alandaki göstergeleri içermektedir. GDI ana endeks değeri mutlak değer açısından 1'e yaklaştıkça kadınlar ve erkekler arasındaki fark kapanmakta, 0'a yaklaştıkça bu fark açılmaktadır. Türkiye'nin 2019 yılındaki GDI endeks değeri 0,924 olup, bu değer cinsiyetler arasında yüzde 7,6'lık bir farklılığa işaret etmektedir. GDI kapsamında, cinsiyetler arasındaki fark değerine göre, 5 farklı toplumsal cinsiyet eşitliği grubu tanımlanmaktadır. 1'inci grubun toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip olduğu bu ölçek sisteminde, 1'den 5'e doğru sıralanan gruplarda sıralamaya bağlı olarak toplumsal cinsiyet eşitliği açısından performans eşitlikten uzaklaşmaktadır. UNDP tarafından açıklanan GDI endeksinde Türkiye, yüzde 7,6'lık fark ile toplumsal cinsiyet eşitliği açısından 4'üncü grupta yer almaktadır.

Türkiye'nin 2019 yılındaki GDI performansı, G-20 ülkeleri ve OECD ortalaması ile karşılaştırmalı olarak Tablo 2'deki ısı haritası aracılığıyla incelenmiştir. GDI'de, doğuştan beklenen yaşam süresi, beklenen öğrenim süresi, ortalama öğrenim süresi, kişi başına Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) gibi sağlık, eğitim ve ekonomi alanlarından göstergelere yer verilmektedir. UNDP tarafından hazırlanan GDI ve GII kapsamında, hesaplama yöntemleri ve gösterge seçimleri birbirinden farklılaşsa da, her iki endeks benzer alanları kapsamayı hedeflemektedir. GDI'de Türkiye'nin GII'de olduğu gibi, sağlık alanında G-20 ülkelerine kıyasla görece iyi bir performans sergilediği görülmektedir. Öte yandan; toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden Türkiye'nin G-20 ülkelerini eğitim ve ekonomi alanlarında yakalayabilmesi için bu alanlarda politikalara ihtiyaç duyduğu saptanmaktadır. Örneğin; sağlık alanındaki göstergelerden biri olan doğuştan beklenen yaşam süresinde, Türkiye'nin neredeyse tüm G-20 ülkelerine benzer bir performans sergilediği görülmektedir. Kadınların ve erkeklerin beklenen öğrenim süreleri ve ortalama öğrenim süreleri karşılaştırıldığında, Türkiye'de kadınların erkeklerin eğitim düzeyleri ile aynı performansa sahip olmadığı görülmektedir. Eğitim alanında seçilen göstergelerde kadın ve erkekler arasındaki bu farklar nedeniyle, Türkiye'nin bu

alanda; G-20 ülkelerinin ortalamasının altında performans gösterdiği tespit edilmektedir. Diğer yandan ortalama öğrenim süresine göre beklenen öğrenim süresinde kadınlar ve erkekler arasındaki farkın kapanması, Türkiye adına olumlu bir gelişme teşkil etmektedir. Kişi başı GSMH değerleri açısından ise kadınlar ve erkekler arasındaki farkın açıldığı Türkiye, OECD ortalamasının gerisinde kalmaktadır. Genel olarak Türkiye, GDI'ye göre toplumsal cinsiyet eşitliği açısından 4'üncü grupta yer alırken; G-20 ülkelerinin çoğunluğu ise 1, 2 ve 3 olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin daha az görüldüğü yani kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlik farkının daraldığı diğer gruplarda yer almaktadır.^{10 11 12 13}

Tablo 2 - Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi'ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri

İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması	Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi										
	Değer	Grup	Doğuşta beklenen yaşam süresi, yıl		Beklenen öğrenim süresi, yıl		Ortalama öğrenim süresi, yıl		Kişi başına GSMH, 2011 PPP \$		
			Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Türkiye	59	0,924	4	80,3	74,4	15,9	16,9	6,9	8,4	15921	34137
Rusya	49	1,015	1	77,6	66,9	15,9	15,2	11,9	12,1	19969	30904
Brezilya	79	0,995	1	79,4	72,0	15,8	15,0	8,1	7,6	10432	17827
Amerika	15	0,991	1	81,4	76,3	16,9	15,7	13,5	13,4	44465	68061
Kanada	13	0,989	1	84,3	80,3	16,6	15,6	13,5	13,1	35118	52221
Arjantin	48	0,988	1	79,9	73,1	18,9	16,4	10,7	10,5	12084	23419
Fransa	26	0,984	1	85,4	79,6	15,8	15,2	11,2	11,6	33002	48510
Güney Afrika	113	0,984	1	67,4	60,5	14,0	13,3	10,0	10,5	9035	14554
Japonya	19	0,976	1	87,5	81,3	15,2	15,3	13,0	12,6	28784	53384
Avustralya	6	0,975	1	85,3	81,3	22,6	21,6	12,7	12,6	35900	52359
Almanya	4	0,968	2	83,6	78,8	17,0	17,2	13,7	14,6	38470	55649
İngiltere	15	0,967	2	83,0	79,5	18,0	17,1	12,9	13,0	28526	50771
İtalya	29	0,967	2	85,4	81,1	16,6	15,9	10,0	10,5	26471	46360
Çin	85	0,961	2	79,1	74,5	14,1	13,7	7,5	8,3	12665	19410
Meksika	76	0,957	2	77,8	72,1	14,6	14,0	8,4	8,8	11254	24286
Endonezya	111	0,937	3	73,7	69,4	12,9	12,9	7,6	8,4	7672	14789
Güney Kore	22	0,934	3	85,8	79,7	15,8	16,9	11,5	12,9	23228	50241
Suudi A.	36	0,879	5	76,6	73,8	15,8	17,6	9,0	10,1	18166	72328
Hindistan	129	0,829	5	70,7	68,2	12,9	11,9	4,7	8,2	2625	10712
OECD		0,976		83,0	77,7	16,6	16,0	11,9	12,1	31016	50530

Türkiye'den düşük değer/sıralama

Türkiye'nin performansı

Türkiye'den yüksek değer/sıralama

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Veri Tabanı (1990-2018) 22 Ekim 2019 güncellemesi, TEPAV hesaplamaları

Not: Göstergeler endeks değerine sundukları katkılara göre renklendirilmiştir.

GII ve GDI endekslerinden farklı bir metodoloji ile WEF, 2006 yılından bu yana Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi (Global Gender Gap) kapsamında ülkeler arasındaki toplumsal cinsiyet eşitlikleri/eşitsizliklerindeki farkları, (i) ekonomik katılım ve fırsat eşitliği, (ii) eğitime katılım, (iii) sağlık ve sağ kalma ve (iv) siyasette temsil edilme olmak üzere 4 alanda değerlendirmektedir. UNDP ve WEF metodolojilerinde teknik açılardan farklılaşan birçok yön bulunmaktadır.

¹⁰ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). 2019 İnsani Gelişme Raporu'ndaki Ülkelerle İlgili Açıklama Notu: Türkiye.

¹¹ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019.

¹² Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Teknik Notlar.

¹³ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Development Index FAQs.

Endekslerin oluşturulmasında temeldeki en büyük fark; UNDP tarafından açıklanan GII ve GDI endekslerinde göstergelere ilişkin kadın ve erkek değerlerinin önce ayrı ayrı ele alınıp en son aşamada alt endeksler üzerinden birleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. WEF metodolojisinde ise ilk aşamada tüm göstergeler kadın/erkek rasyolarına (oranlarına) dönüştürülmektedir. Bu yaklaşım ile ülkeler genelinde kadınlar arasındaki farklılıklar değil, kadın ve erkeklerin arasındaki farklılıkların büyüklükleri ilk aşamadan itibaren kıyaslanabilmektedir. Bu yaklaşım farklılığını örneklendirmek gerekirse, örneğin kadınların genel olarak farklı ülkelerdeki eğitim düzeyleri, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle paralellik göstermektedir. Diğer yandan WEF'in yaklaşımı çerçevesinde endeks değerinin hesaplanmasında kadınların diğer ülkelere kıyasla daha eğitilmiş olması endekste bir ülkenin ayrıca artı değere sahip olmasını sağlamamaktadır. Bunun yerine WEF metodolojisi, kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklara odaklanmaktadır. Bu sayede, ülkelerin ekonomik gelişmişlikleri ile ilintili olarak kadınlara sundukları fırsatlar ile toplumsal cinsiyet eşitliği açısından performansları, birbirinden daha kolay ayırt edilebilmektedir. Ayrıca geometrik ortalama ve harmonik ortalamanın beraber kullanıldığı GII ve normalizasyon sonrası geometrik ortalamanın kullanıldığı GDI endekslerine göre, ağırlıklı ortalama ile hesaplanan WEF metodolojisinde, alt endeksler daha kolay yorumlanabilmektedir.

2019 WEF Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde Türkiye, 153 ülke arasından 130'uncu sırada yer alırken; Türkiye'nin 2019 yılı performansı G-20 ülkeleri ile karşılaştırmalı olarak Tablo 3'teki ısı haritası kapsamında incelenmiştir. Isı haritasında her bir göstergenin kadın/erkek rasyolarındaki sıralamaları renklendirilmiştir. Bu tablodan görüleceği üzere, kadın ve erkekler arasındaki iş gücüne katılım farkı açısından Türkiye'nin G-20 ülkelerinin performansına yakınsaması için bu alandaki politikalara öncelik vermesi gerektiği görülmektedir. Türkiye iş gücüne katılımında 135'inci sırada yer alırken cinsiyetler için benzer işlerde ücretlerin eşitliğinin değerlendirildiği diğer göstergede, iş gücüne katılıma kıyasla G-20 ülkeleri arasında daha olumlu bir tablo çizmekte ve 106'ncı sırada yer almaktadır. Kadınların üst düzey yönetici pozisyonlarında ve uzman ve teknik görevlerde çalışma durumları değerlendirildiğinde ise Türkiye'nin sıralaması 132 ve 111 olarak gerçekleşmektedir. Bu göstergelerdeki performanstan yola çıkarak Türkiye ekonomik katılım ve fırsat eşitliği alt endeksinin genelinde 136'ncı sırada yer almaktadır. Diğer alt endeksler değerlendirildiğinde Türkiye, eğitime katılım alt endeksinde 113'üncü, sağlık ve sağ kalma alt endeksinde 64'üncü, siyasette temsil edilmede 109'uncu sırada yer almaktadır. Bu sıralamalardan yola çıkarak Türkiye'nin, sağlık alanındaki alt endeks hariç tüm endekslerde, ülkenin kişi başı gelirine göre yakaladığı sıralamayı, toplumsal cinsiyet eşitliğinde de yakalaması için gidilecek önemli bir yol olduğu görülmektedir. GII ve GDI'de olduğu gibi sağlık açısından diğer alt endekslere kıyasla daha iyi bir performans sergileyen Türkiye'de, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en fazla gelişime ihtiyaç duyulan alanın, ekonomik aktivitelere katılım olduğu görülmektedir. Ekonomi alanındaki katılımdan sonra toplumsal cinsiyet eşitliğinde en büyük kayıplar sırasıyla, eğitime ve siyasete katılımda görülmektedir. Her ne kadar gösterge setleri ve metodolojileri birbirlerinden farklılıklar gösterse de; UNDP ve WEF tarafından sunulan 3 çalışmada da Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçüldüğü benzer alanlarda, birbirlerine yakın sonuçlar görülmektedir. Özetle, ülke düzeyinde gerçekleştirilen çalışmalarda, Türkiye'nin, toplumsal cinsiyet eşitliğindeki performansını geliştirmesi için en önemli ihtiyaç alanlarının ekonomiye katılım başlığı altında listelenmesi en çarpıcı bulgulardan biri olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 3 - Türkiye ve G-20 ülkelerinin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2020 performanslarına ait ısı haritası, kadın/erkek oranlarına ait sıralama

Ülke	Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi Sıralaması	Ekonomik Katılım ve Fırsat Eşitliği	Ekonomik Katılım ve Fırsat Eşitliği	Eğitime Katılım	Eğitime Katılım	Sağlık ve Sağlık Kalma Alt Endeksi	Sağlık ve Sağlık Kalma		Siyasette Temsil Edilme	Siyasette Temsil Edilme						
							İş gücüne katılım, % (15-64 yaş)	Ücret eşitliği (ankebi), 1-7 ölçeği		Tahmini gelir, PPP, int. \$	Hakim, üst düzey görevli ve yönetici, %	Uzman ve teknik çalışanlar, %	Eğitime Katılım Alt Endeksi	Okuryazarlık oranı, % (15 yaş ve üzeri)	Ortaöğretime katılı, %	Yükseköğretime katılı, %
Türkiye	130	136	106	130	132	111	118	118	112	64	1	77	109	104	113	45
Almanya	10	48	68	41	89	1	103	1	138	86	1	98	12	42	17	8
Fransa	15	65	127	47	59	1	1	1	1	78	1	90	15	16	1	56
Güney Afrika	17	92	121	81	84	1	67	77	106	1	1	1	10	9	10	72
Kanada	19	30	49	46	55	1	n/a	1	1	105	1	114	25	54	1	64
İngiltere	21	58	76	102	47	71	38	1	88	112	1	123	20	36	76	7
Meksika	25	124	129	127	48	76	54	79	1	46	1	62	14	4	15	73
Arjantin	30	103	112	115	70	1	64	1	113	1	1	1	22	20	57	16
Avustralya	44	49	70	89	41	1	1	1	1	104	1	113	57	43	78	41
ABD	53	26	47	60	22	1	34	1	78	70	1	82	86	67	76	73
İtalya	76	117	125	101	99	97	55	62	101	118	126	114	44	30	47	73
Rusya	81	32	37	95	19	1	1	1	1	1	1	1	122	112	111	73
Endonezya	85	68	51	16	1	112	105	91	131	79	1	91	82	105	67	38
Brezilya	92	89	93	130	27	1	35	1	79	1	1	1	104	114	122	27
Çin	106	91	70	75	125	1	100	90	n/a	153	153	136	95	62	132	36
Güney Kore	108	127	92	119	142	88	101	1	84	120	1	1	79	108	73	29
Hindistan	112	149	117	144	136	132	112	127	1	150	149	134	18	122	69	4
Japonya	121	115	79	67	108	131	91	1	128	40	1	59	144	135	139	73
Suudi A.	146	148	146	60	141	127	92	100	76	139	1	146	136	95	145	73

Türkiye'den düşük sıralama

Türkiye'nin performansı

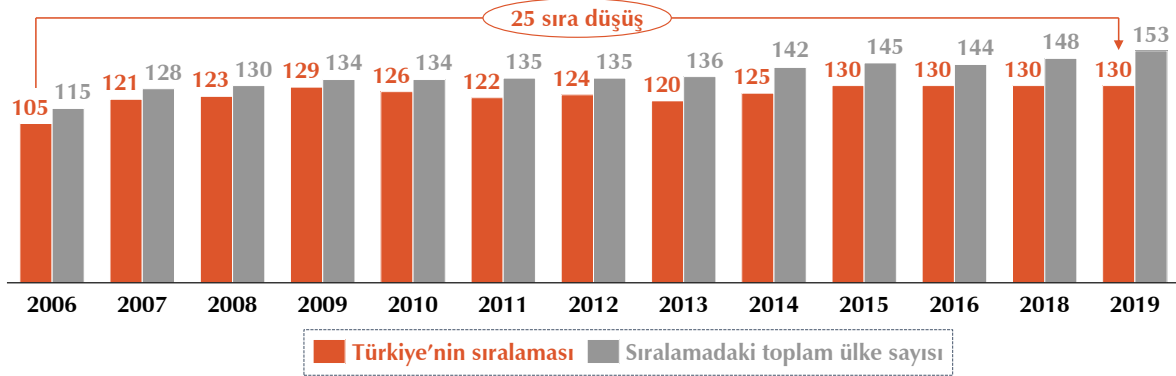
Türkiye'den yüksek sıralama

Kaynak: Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020, TEPAV görselleştirmeleri

Not: n/a ilgili endekste, erişilemeyen verilerden dolayı kapsam dışı bırakılan alanları belirtmektedir. Göstergeler endeks değerine sundukları katkılara göre renklendirilmiştir.

Türkiye'nin WEF Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki yıllar içerisindeki performansı, Şekil 2 kapsamında incelenmiştir. Türkiye, 2006 yılında cinsiyet eşitliği sıralamasında 115 ülke arasından 105'inci olurken; 2019 yılında ise 153 ülke arasından 130'uncu sıraya gerilemiştir. Bu sonuçlar, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik atması gereken yeni adımlar olduğunu göstermektedir.

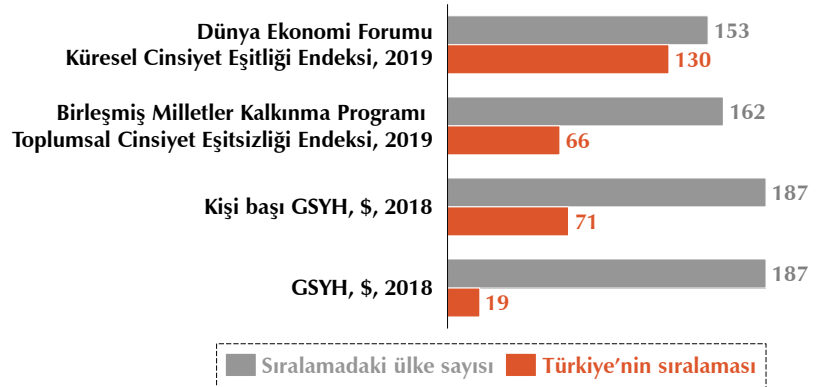
Şekil 2 - Türkiye'nin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2006-2019 sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası, Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2006-2020, TEPAV hesaplamaları

İncelenen uluslararası endekslere göre Türkiye, kadınların toplumsal yaşamdaki konumu açısından henüz arzu edilen noktada değildir. Nitekim dünyanın en büyük 19'uncu ekonomisine sahip olan Türkiye, UNDP İnsani Gelişme Endeksi'nde 189 ülke arasından 59'uncu sırada yer alırken; UNDP Gil'de ise 162 ülke arasından 66'ncı

Şekil 3 - Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal cinsiyet eşitliği performansının karşılaştırılması

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Raporu 2019, Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri, Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020, TEPAV hesaplamaları

sıradadır.¹⁴ WEF Küresel Cinsiyet Eşitliği çalışmasında da Türkiye, 153 ülke arasından 130'uncu sıradadır.¹⁵ Dünya Bankası tarafından geliştirilen Dünya Kalkınma Göstergelerine göre 187 ülke arasından kişi başı gelir açısından 71'inci sırada yer alan Türkiye'nin, toplumsal cinsiyet eşitliğinde daha gerilerde yer alması, Türkiye'nin en az ekonomik kalkınmayı amaçlayan politikalar kadar toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadeleyi hedefleyen politikalara da ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.¹⁶ Nitekim UNDP ve WEF tarafından yayımlanan bu raporlar, ülkeleri toplumsal

¹⁴ Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri, TEPAV hesaplamaları

¹⁵ Dünya Ekonomi Forumu. (2019). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020.

¹⁶ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). Human Development Report 2019, Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri, TEPAV hesaplamaları

cinsiyet eşitliği açısından politika çıktıları üzerinden değerlendirirken; politika girdileri bağlamında değerlendirme yapılan çalışmalar da Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından politika tasarımına olan ihtiyacını teyit etmektedir. Örneğin politika girdisi olarak iş dünyasında toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında hukuki hakların değerlendirildiği Dünya Bankası'nın yayımladığı Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk Raporu'nda Türkiye, 187 ülke arasından 81'inci sırada yer almaktadır.¹⁷

Uluslararası endekslere ek olarak, bölgesel düzeyde de toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirmek için farklı endeks çalışmaları yürütülmektedir. Örneğin cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele etmek ve AB vatandaşlarının toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığını artırmak da dâhil olmak üzere, toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunmak amacıyla AB tarafından kurulan Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (European Institute for Gender Equality - EIGE), AB ülkelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini ölçmek için, Cinsiyet Eşitliği Endeksi (Gender Equality Index - GEI)'ni geliştirmiştir. Geliştirilen bu endeks, toplumsal cinsiyet eşitliğini; iş, para, bilgi, zaman, güç ve sağlık olmak üzere 6 temel alanda değerlendirmektedir. Ortak veri üretim süreçleri olmayan çok fazla sayıda ülkeyi değerlendirmeye çalışan uluslararası çalışmalarda, tüm ülkeler için erişebilir olan göstergelere bağlı kalınmıştır.¹⁸ AB üyesi 28 ülkenin değerlendirildiği GEI ise AB içi ortak veri derleme mekanizmalarının çeşitliliği ve tek tipleştirilebilir göstergelere erişim kolaylığı nedeniyle, UNDP ve WEF'ten çok daha geniş bir gösterge setini temel alabilmektedir.^{19 20}

Uluslararası örneklerden ve yukarıda ele alınan çalışmalardan da görüleceği üzere, dünya genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik gerçekleştirilen çalışmaların birçoğu, yerel düzeyden ziyade ülke ölçeğinde hazırlanmaktadır. Ülke düzeyindeki bu çalışmalar, Türkiye'nin genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeye yönelik politikalara ihtiyaç duyduğunu gösterirken; bu politikaların tasarımı aşamasında Türkiye'nin 81 ilinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birbirlerinden çok farklı performanslara sahip olduğu gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda, kadın-erkek eşitliğine ilişkin yerel düzeydeki tablonun analitik araçlarla ölçülmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesi; toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması açısından önem arz etmektedir.

İl düzeyinde kadın-erkek eşitliğine ilişkin faaliyetlerin ölçülmesi, değerlendirilmesi, izlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunmak üzere, 2014 yılından itibaren TEPAV tarafından, ikişer yıllık düzenli aralıklarla "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi" çalışmaları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. TEPAV Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karneleri, temel olarak UNDP'nin GII endeksinin illere uyarlanması ile oluşturulmuş ve il düzeyinde sağlık, parlamentoda temsil edilme, eğitim, iş gücüne katılım olmak üzere 4 temel gösterge üzerinden

¹⁷ Dünya Bankası. (2019). Kadın, Çalışma Hayatı, Yasalar 2019, TEPAV hesaplamaları

¹⁸ Gaye, A., Klugman, J., Kovacevic, M., Twigg, S. Zambrano, E. (2010). Measuring Key Disparities in Human Development: The Gender Inequality Index. Human Development Research Paper 2010/46.

¹⁹ EIGE. (2017). Gender Inequality Index 2017 Methodological Report.

²⁰ EIGE. (2019). Gender Inequality Index 2019 Report.

inşa edilmiştir.^{21 22 23}

Toplumsal cinsiyet eşitliğinde ülkemizin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde ilerleme kaydedebilmesi için, kadın-erkek eşitliğinin boyutlarını ortaya koymak ve belirlenen eksikliklere göre politika önerileri oluşturabilmek için toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi önemlidir. Bu amaçla TEPAV tarafından UNDP GII endeksinin 4 gösterge üzerinden illere uyarlanması ile oluşturulan geçmiş karne çalışmaları, TOBB ve TSKB öncülüğünde, TEPAV iş birliğinde hem gösterge seti hem de metodoloji açısından yeniden ele alınmış ve yerel düzeyde “81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi” hazırlanmıştır. İlk defa Türkiye'nin kendi yerel endeks setinin geliştirildiği bu karne çalışmasında, paydaş kurumlarla gerçekleştirilen iş birlikleri sonucunda verilere erişim artmış ve endeksi oluşturan gösterge sayısı 4'ten 11'e çıkartılmıştır. Zenginleştirilen gösterge seti, metodolojide de anlamlı değişikliklere gitmeye izin vermiştir. Dünya Ekonomi Forumu'nun Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu'nda izlenen metodoloji ve il düzeyinde zenginleştirilen gösterge seti ile bu çalışma kapsamında Türkiye'nin kendine özgü toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi geliştirilmiştir.

81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi'nin temel amacı, (i) illerin kadın-erkek eşitliği konusundaki mevcut durumlarını analitik bir ölçme ve değerlendirme aracı ile ortaya koymak, (ii) yıllar içerisinde illerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından gelişmelerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmek üzere bir temel oluşturmak ve (iii) yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliliğini temel alan politika üretim süreçlerine yol göstermektir. Bu bağlamda çalışmanın toplumsal cinsiyet eşitliğini/eşitsizliğini kendine özgü veri setiyle, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde değerlendiren bir rehber ve toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen politikalar ve ölçüm araçları için yol gösterici bir başlangıç çalışması niteliğinde olması hedeflenmektedir. Ayrıca karne; akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, kalkınma bankaları, finansal kuruluşlar gibi farklı alanlardaki kişi ve kurumlara da, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılık bağlamında geliştirilen yerel politikaları ve uygulama alanlarını izleme, değerlendirme ve karşılaştırma imkânı sunarak; kararlara katılım mekanizmalarının çeşitlendirilmesine de destek sağlamayı hedeflemektedir. Zenginleştirilen göstergelerle oluşturulan bu karne, ulusal ve yerel ölçekte toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politika tasarımlarında önceliklerin belirlenmesinde rehber bir araç olmanın yanı sıra; yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olan sorunları çözmek için kullanılan müdahale araçları ve mekanizmalarının da gözden geçirilmesine katkı sunmayı temenni eden bir yol haritası niteliğindedir.

81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi çalışması temel olarak 4 başlıktan oluşmaktadır. İlk bölüm olan “Arka Planı” takiben, çalışmanın ikinci kısmını “81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi” başlığı oluşturmaktadır. Bu başlık altında, çalışma kapsamında geliştirilen endeks genel hatlarıyla tanıtılıp, 2019 yılı endeks sonuçları paylaşılmaktadır. “81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi” başlığını, çalışmanın üçüncü kısmını oluşturan “81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi Tekil Göstergeler” başlığı izlemektedir. Bu başlık altında tekil göstergelerle, 81 il düzeyinde, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik temel

²¹ TEPAV. (2014). 81 İil için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi. Demirdirek H., Şener, Ü.

²² TEPAV. (2016). 81 İil için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi - 2016. Kavas, A.

²³ TEPAV. (2018). 81 İil için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi - 2018. Kavas, A.

bulgulara yer verilmiştir. Bu bölümü, “Değerlendirme”, “Metodoloji ve Teknik Notlar” ve “Kaynakça” başlıkları takip etmektedir. Çalışmanın “81 İl Karnesi” başlıklı son bölümünde ise her bir ilin endeks kapsamında derlenen verileri, il karneleri çerçevesinde paylaşılmıştır.

B. 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi

TOBB ve TSKB öncülüğünde, TEPAV iş birliğinde çalışma kapsamında geliştirilen, 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi (TCE), 3 alt endeks ve 11 adet göstergeden oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Endeks değerine eşit katkı sunan 3 alt endeks; (i) siyaset ve ekonomide temsil edilme, (ii) üretim faaliyetlerine katılım ve (iii) eğitime katılım alanlarını kapsamaktadır. Çalışma kapsamında gösterge setinin belirlenmesinde, AB, UNDP ve WEF tarafından gerçekleştirilen endeks çalışmaları ve Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri Minimum Seti temel alınmıştır. Ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliğini/eşitsizliğini karşılaştırmalı olarak ölçmek amacıyla hazırlanmış olan uluslararası bu araştırmalardaki göstergeler; uzman görüşlerinden de faydalanarak 81 il düzeyinde veriye erişim gözetilerek, hazırlanan bu yeni endeks kapsamında genişletilmiştir. Göstergelerin seçiminde, politika yapıcılara kılavuzluk edebilecek, politika performans veya somut çıktı ölçütü olarak temel alınabilecek göstergelerin ele alınması hedeflenmiştir. Ayrıca karne çalışmasında ele alınan 3 alt endeks, temaları açısından uluslararası endekslerle benzerlik göstermektedir. Endeksin tasarım aşamasında sağlık alanına ilişkin göstergeler değerlendirilmeye alınsa da; çalışmanın ilerleyen aşamalarında ve endeks değerinin hesaplanmasında, Türkiye'de il düzeyinde sağlık göstergelerinin iller arasında anlamlı bir değişkenlik sergilemediği tespit edilmiştir. Bu nedenle, uluslararası çalışmalarda değinilen sağlık alanına yönelik ilgili göstergelere, TCE kapsamında yer verilmemiştir. Göstergeler ile ilgili bu ve benzeri teknik açıklamalar, "Tekil Göstergeler" kısmında detaylandırılmıştır. Bu kısımda ayrıca, endekse dâhil edilmesi kapsamında aday olan göstergelere ve bu göstergelerle ilgili nihai kararlarda temel alınan analitik gerekçelere de yer verilmiştir.

Literatür taramasının ve uzman görüşlerinin derlenmesinin ardından belirlenen, araştırmaya temel teşkil eden 11 adet gösterge; 3 alt kategori altında gruplandırılmıştır. Bu göstergeler Tablo 4'te veri tarihi ve veri kaynağı bilgileri ile paylaşılmıştır. TEPAV'ın 2014 ve sonrasında yürütmüş olduğu çalışmalarda temel alınan göstergelerden farklı olarak listeye yeni eklenen göstergeler, tabloda turuncu renk ile gölgelendirilmiştir. Bu tabloda paylaşılan sağlık alanı dışında 3 adet gösterge, TEPAV'ın eski çalışmalarında kullanılan değişkenleri oluştururken; 8 adet gösterge, çalışma kapsamında gerçekleştirilen iş birlikleri ile yeni oluşturulan bu karnedeki gösterge setine ve endekse ilk defa eklenmiştir. Bu aşamada, çalışmanın yıllar içerisindeki sürekliliğini sağlayabilmek için derlenen verilerin kamuoyuna açık veriler olması tercih edilse de; temsil edilme ve ekonomik yapıya ilişkin bazı göstergeler için TOBB'un iş birliği ile T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve SGK (T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu)'dan özel izinler kapsamında da bazı veriler derlenmiştir.

Tablo 4 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi gösterge seti ve veri kaynakları

Alt Endeks	Gösterge	Tarih	Kaynak
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	31 Mart 2019	TÜİK
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	8-9 Kasım 2019	Siyasi parti web sitelerinin incelenmesiyle çevrim içi (online) TEPAV derlemesi
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Aralık 2019	TOBB*
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Ocak 2019	T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı*
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Eylül 2019	TOBB*
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	14-16 Ekim 2019	SGK*, TÜİK
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	14-16 Ekim 2019	SGK*
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	14-16 Ekim 2019	SGK*
Eğitime Katılım	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	2018	TÜİK
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	2018	TÜİK
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	2018	TÜİK

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: TEPAV'ın 2014-2018 dönemindeki çalışmalarında temel alınan göstergeler beyaz renk ile gölgelendirilirken, gösterge setine ilk defa eklenen göstergeler turuncu renk ile gölgelendirilmiştir.

Not: Özel izinler ile derlenen veriler, kaynak isminin sonundaki * işareti ile belirtilmiştir.

“Siyaset ve ekonomide temsil edilme” alt endeksi il düzeyinde; (i) belediye meclis üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımları, (ii) siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımları,

(iii) TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımlarının ortalaması, (iv) cinsiyetlere göre sendikalaşma oranları ve (v) şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları, olmak üzere 5 adet göstergeden oluşmaktadır. Seçilen göstergeler doğrultusunda siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik düzeyini, karar alma süreçlerine katılımları bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Karar alma süreçlerinde temsil edilme, toplumsal cinsiyet eşitliğinde kadınların toplumsal yaşamın her alanında yer alabilmesi bağlamında önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışma kapsamında oluşturulan "siyaset ve ekonomide temsil edilme" alt endeksi de kadınların en geniş anlamda siyasi yaşama katılımlarının yanı sıra; özel sektörde politika üretim süreçlerine ve karar verme mekanizmalarına katılımlarını da içermektedir.

"Üretim faaliyetlerine katılım" alt endeksi il düzeyinde, (i) cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranları, **(ii)** cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları ve **(iii)** benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği olmak üzere 3 adet göstergeden oluşmaktadır. Seçilen göstergeler doğrultusunda üretim faaliyetlerine katılım alt endeksi, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik düzeyini, kadınların çalışma yaşamında yer alma, ekonomik yapı, üretim faaliyetlerine katılım ve çalışma hayatında fırsatlara erişim düzeyleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

"Eğitime katılım" alt endeksi il düzeyinde, (i) cinsiyetlere göre okuryazarlık oranları, **(ii)** cinsiyetlere göre en az lise mezuniyet oranları ve **(iii)** cinsiyetlere göre en az üniversite mezuniyet oranları olmak üzere 3 adet göstergeden oluşmaktadır. Seçilen göstergeler doğrultusunda eğitime katılım alt endeksi, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik düzeyini, eğitime katılım durumları üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Nitekim eğitim düzeyi, kadınların ekonomik, sosyal ve politik hayata katılımlarını doğrudan etkileyen, kadınların güçlenmelerinde ve kapasitelerini ortaya çıkarmalarında önemli rol oynayan temel alanlardan biridir.²⁴

Derlenen göstergelerin endeks değerine dönüştürülmesinde, WEF tarafından Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu'nda izlenen metodolojide yer verilen 3 ön aşama takip edilmiştir. Bu kapsamda, kadınlar ve erkekler için derlenen göstergeler öncelikle kadın/erkek rasyolarına dönüştürülmüş, eşitlik ölçümü için işlenmiş ve ağırlık katsayıları belirlenmiştir. Bu 3 aşamanın sonunda göstergeler, belirlenen katsayılar ile ağırlıklı ortalamaları alınarak alt endekslere, alt endeksler de basit ortalama ile ana endeks değerine dönüştürülmüştür. Ana endeks değeri kadın/erkek rasyolarına dayanan ortalama bir değer olduğu için 0 ve 1 arasında değer almaktadır. 1 değeri kadınlar ile erkeklerin tüm göstergelerde aynı performansa sahip olup, eşit oldukları bir tabloya işaret etmektedir. Diğer yandan endeks değeri 0'a doğru düşüş gösterdikçe, kadınların erkeklere oranla daha dezavantajlı bir konumda olduğu, eşitliğin zedelendiği yorumu getirilebilmektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilen bu 3 aşamalı işlem, "Metodoloji ve Teknik Notlar" başlığı altında gerekçeleri ile birlikte detaylandırılmaktadır.

Çalışma kapsamında aday gösterge olarak kısa listeye alınan göstergelerle, hem WEF hem de UNDP GII metodolojileri temel alınarak ölçümler gerçekleştirilmiştir. Bu ölçümlerin

²⁴ TEPAV. (2014). 81 İl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi. Demirdirek H., Şener, Ü.

karşılaştırılması üzerine, 3 metodoloji arasından WEF metodolojisi tercih edilmiştir. Çalışmanın “Metodoloji ve Teknik Notlar” başlığı altında, UNDP tarafından temel alınan GII metodolojisi ve bu metodolojinin çalışma kapsamında zenginleştirilen veri seti ile tekrarına ilişkin bilgiler de paylaşılmıştır. WEF metodolojisinin seçiminin gerekçeleri, bu karşılaştırmalar üzerinden “Metodoloji ve Teknik Notlar” başlığı altında özetlenmiştir.

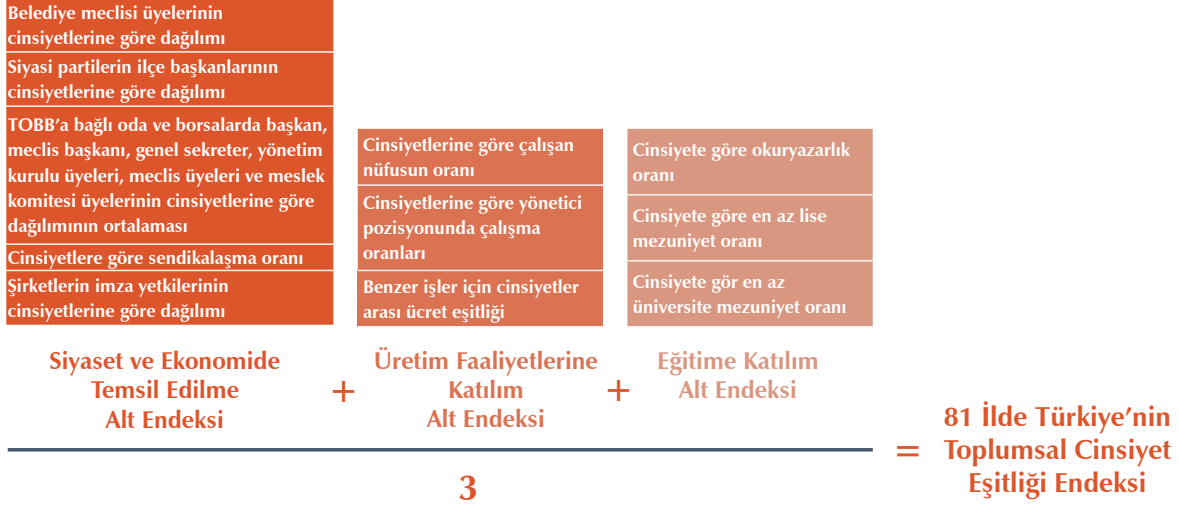
Tekil göstergelerin alt endeksleri oluşturması için temel alınan ağırlık katsayılarının belirlenmesinde, WEF metodolojisi ile uyumlu olarak göstergelerin standart sapmaları göz önünde bulundurulmuştur. Bu yaklaşımla, iller arasında çok büyük değişkenlik gösteren bir gösterge ile değişkenlik taşımayan bir gösterge, alt endeks içerisinde değişkenliklerine oranla ağırlık sahibi olmaktadır. WEF tarafından Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu’nda izlenen yaklaşıma benzer bir şekilde alt göstergelerin her biri için hesaplanan yüzde 1’lik standart sapma değerlerinin toplanıp oranlanmasıyla, tekil göstergelerin alt endeks içerisindeki ağırlık katsayıları elde edilmiştir. Bu yaklaşım ile değişkenliği normal şartlar altında düşük olan bir göstergedeki bir iyileşme, değişkenliği yüksek olduğu için daha kolay bir şekilde yüksek oranlarda değişkenlik gösteren bir başka gösterge karşısında, etkisini kaybetmemektedir.

Tablo 5 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi gösterge seti ve ağırlık katsayıları

Alt Endeks	Gösterge	Standart sapma	Standart sapma (yüzde 1 değişim başına)	Ağırlık katsayısı
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	0,074	0,135	0,124
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	0,047	0,214	0,196
	TOBB’a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	0,029	0,349	0,321
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	0,151	0,066	0,061
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	0,031	0,324	0,298
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	0,076	0,132	0,555
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	0,160	0,063	0,264
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	0,232	0,043	0,182
Eğitime Katılım	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	0,029	0,349	0,653
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	0,109	0,091	0,171
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	0,107	0,094	0,175

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Şekil 4 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nin oluşturulması, grafiksel gösterim

Kaynak: TEPAV derlemeleri

B.1.81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi 2019 Sonuçları

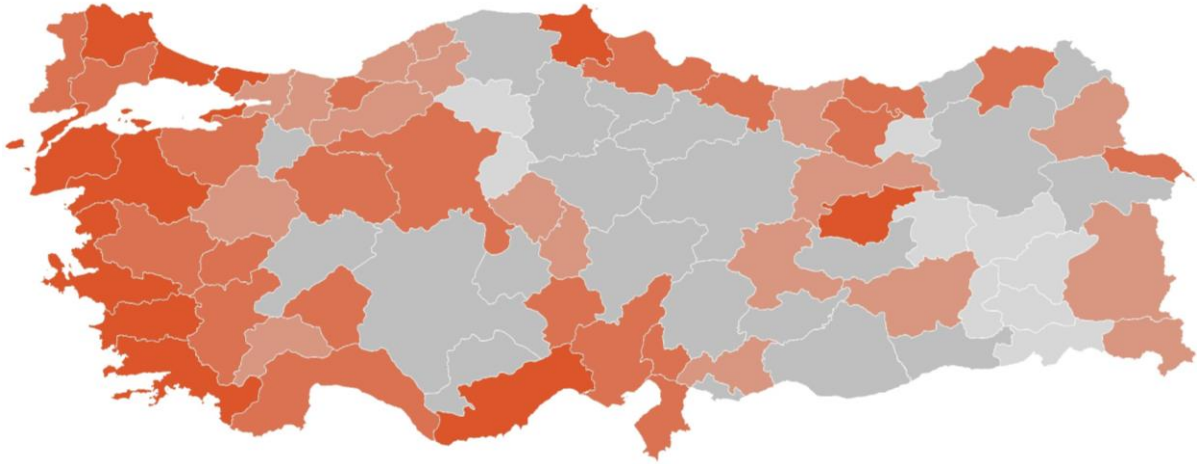
81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi (TCE) çalışmasında 11 adet temel gösterge ile hesaplanan endeks sonuçlarına göre 81 ilin ortalama skoru, 0,471'dir. TCE'de 1'e yakınlığın, endekste temel alınan göstergeler bağlamında kadınlar ve erkekler arasında tam eşitliği yansıttığı göz önünde bulundurulduğunda; toplumsal cinsiyet eşitliğinde Türkiye ortalamasının, tam eşitlik değerinden uzakta kaldığı görülmektedir.

Türkiye'nin en eşitlikçi ili 0,542 değeri ile Muğla'dır. Ancak Muğla'nın skoru da tam eşitliğe yakın bir tablo sunmamaktadır. Türkiye'nin en eşitlikçi ili Muğla'yı sırasıyla; İzmir, Yalova, İstanbul, Kırklareli, Çanakkale, Sinop, Tunceli, Aydın ve Balıkesir illeri takip etmektedir.

0,395 endeks değerine sahip Muş, cinsiyetler arası eşitsizliğin en fazla olduğu il konumundadır. Eşitsizlik sıralamasında Muş'u sırasıyla; Bingöl, Bayburt, Şırnak, Batman, Bitlis, Kırıkkale, Siirt, Çankırı ve Erzurum illeri izlemektedir.

Türkiye'nin 43 ili, Türkiye'nin ortalama değerinden daha düşük bir toplumsal cinsiyet eşitliği performansına sahipken; 38 il Türkiye'nin ortalama değerinden daha iyi bir resim çizmektedir. Şekil 5'te illerin TCE değerlerine ilişkin harita paylaşılırken (i) daha koyu turuncu ve tonları, toplumsal cinsiyet eşitliğinde daha eşitlikçi performansa sahip illeri, (ii) daha açık turuncu ve tonları ise cinsiyetler arası eşitsizliğin daha yüksek olduğu illeri göstermektedir. En açık turuncu tonu, 81 ile ilişkin ortalama değeri, "+/-" aralığında kategorize etmektedir. En açık turuncuyu takip eden gri tonları ise toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ortalamanın altında kalan diğer illeri temsil etmektedir. Turuncu renk skalasında olduğu gibi gri renk skalasında da açıktan koyu tonlara gidildikçe, toplumsal cinsiyet eşitsizliği azalmaktadır. Bu haritada, istisnai iller dışında, Türkiye'nin Marmara, Ege ve Akdeniz sahil şeridinde yer alan illerinin, toplumsal cinsiyet eşitliğinde diğer illere ve bölgelere kıyasla daha iyi bir performans sergilediği görülmektedir.

Şekil 5 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ana endeks değerleri

0,39-0,43

0,43-0,46

0,46-0,48

0,48-0,51

0,50-0,55

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 6 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki sıralamalarına göre ilk ve son 10 il

İlk 10 il			Son 10 il		
İl	Sıralama	Değer	İl	Sıralama	Değer
Muğla	1	0,542	Muş	81	0,395
İzmir	2	0,532	Bingöl	80	0,400
Yalova	3	0,531	Bayburt	79	0,401
İstanbul	4	0,528	Şırnak	78	0,403
Kırklareli	5	0,527	Batman	77	0,417
Çanakkale	6	0,526	Bitlis	76	0,419
Sinop	7	0,523	Kırkkale	75	0,428
Tunceli	8	0,517	Siirt	74	0,428
Aydın	9	0,517	Çankırı	73	0,429
Balıkesir	10	0,512	Erzurum	72	0,434
Ortalama	-	0,471	Ortalama	-	0,471

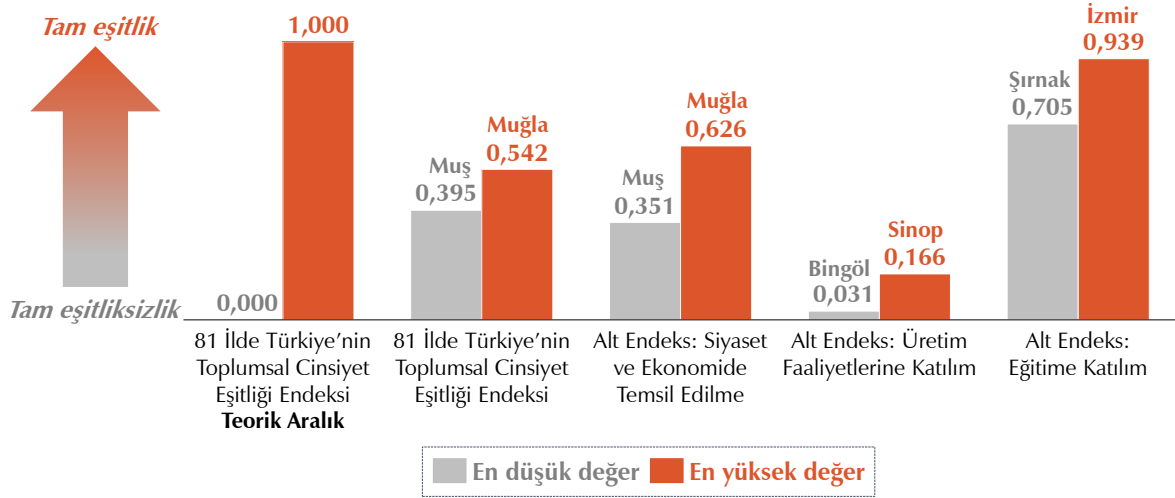
Kaynak: TEPAV hesaplamaları

TCE ana endeks değeri, 3 alt endeksin basit ortalaması ile elde edilmektedir. Alt endekslerdeki en düşük ve en yüksek değerler göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin 81 ilinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki farkın en fazla olduğu temel alan, kadınların "üretim faaliyetlerine katılımı" olarak görülmektedir. Nitekim bu alanda tekil göstergelerin toplanmasıyla elde edilen alt endeksin en düşük değeri 0,031 iken; en yüksek değeri 0,166'dır. Bu bağlamda, üretim faaliyetlerine katılım kapsamında kadın ve erkekler arasındaki farkın en az olduğu il, 0,166'lık skoru ile Sinop iken; üretim faaliyetlerine katılımında toplumsal cinsiyet eşitliği açısından makasın en fazla açıldığı il ise 0,031'lik değeri ile Bingöl'dür. Bu değerlerin tam eşitlik durumunda "1" olması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda; sonuçlar, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgili mücadele alanında üretim faaliyetlerine katılım konusunda ulusal ve yerel düzeyde hazırlanacak öncelikli politikalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Üretim kaynaklarına erişim alt endeksinden sonra "siyaset ve ekonomide temsil edilme" alt endeksi, Türkiye'de cinsiyetler arası farkın en çok açıldığı ikinci öncelikli alana işaret etmektedir. Bu alt endekte, toplumsal cinsiyet eşitliğini yansıtan ana endekte de sonuncu sırada olan Muş ve ilk sırada olan Muğla, en düşük ve en yüksek değerlere sahip iller olarak ön plana çıkmaktadır. Üretim faaliyetlerine katılımında gözlemlenen 0,031 ve 0,166 skor aralığı değerlerine kıyasla, siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksinde cinsiyetler arası fark 0,351 ve 0,626 aralığında değişim göstermektedir. Bu alt endekte de tam eşitlik "1" değeri ile yorumlandığı için, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ikincil öneme sahip ihtiyaç alanı olarak, siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi ön plana çıkmaktadır.

"Eğitime katılım" alt endeksi, her ne kadar tam eşitliğe ulaşılmasa da Türkiye'de cinsiyetler arası farkın en az açıldığı alana işaret etmektedir. Bu alt endekte en düşük ve en yüksek değerler, 0,705 ve 0,939 aralığında değişmektedir. Bu kapsamda 0,705'lik skoru ile Şırnak, eğitime katılım alt endeksinde Türkiye'de sonuncu sıradadır. 0,939'luk skoru ile İzmir, eğitime katılım alt endeksinde Türkiye'nin en eşitlikçi ilidir. Öte yandan İzmir'in kadınlar ve erkekler arasında eğitime katılım alt başlığında tam eşitliğe ulaşamadığı görülmektedir.

Şekil 6 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve alt endekslerde minimum ve maksimum değerler ve bu değerlere sahip iller

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

3 alt endekste ki performanslarına göre toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en az bir alt endekste ilk 5'te yer alan ve/veya ana endekste ilk 5'te yer alan iller, Tablo 7'de listelenmektedir. Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır. Sütunların kendi içerisinde kıyaslanmasıyla renklendirilen bu gösterim şeklinde, her bir "il"e ait satırda, ilin diğer illere kıyasla hangi göstergede daha eşitlikçi veya daha az eşitlikçi bir performansa sahip olduğu, satırdaki renk geçişleri ile değerlendirilebilmektedir.

- Ana endeks skoruna göre en eşitlikçi il olan Muğla'nın ilgili alt endekslerdeki renkleri incelendiğinde; Muğla'nın toplumsal cinsiyet eşitliği açısından gücünü, siyaset ve ekonomide temsil edilme ve eğitime katılım alanlarından aldığı görülmektedir. Bu kapsamda tabloda Muğla'nın siyaset ve ekonomide temsil edilme ve eğitime katılım alanında diğer illere kıyasla daha yüksek değerler aldığı görülmektedir.
- Ana endekste ilk 5'te yer almasa da Aydın ve Artvin, siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi açısından toplumsal cinsiyet eşitliğinde Muğla'dan sonra en eşitlikçi diğer iller olarak ön plana çıkmaktadır.
- Ana endekste en eşitlikçi ikinci il İzmir, eğitime katılım alanında, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip ildir. İzmir eğitime katılım alt endeksi dışında, diğer alt endekslerde görece daha düşük bir performans sergilemektedir.
- Eğitime katılım alt endeksinde cinsiyetler arası eşitsizliğin en az olduğu İzmir'i sırasıyla; İstanbul ve Muğla illeri takip etmektedir. Ayrıca eğitime katılım alt endeksinde İzmir 0,939 değerini alırken; bu değer, Türkiye'de cinsiyetler arası eşitsizlik makasının en çok kapandığı il ve alt endeks birlikteliğini vermektedir. Bu birliktelik, her ne kadar tam bir eşitlik yaratmasa da, ülke genelinde eğitime katılım açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki makasın, diğer alt endekslere göre daha çok kapanabildiğini göstermektedir.

- Ana endeks sütununda en eşitlikçi iller sıralamasında ilk 5'te yer almayan, ancak üretim faaliyetlerine katılımı 0,626 endeks değeri ile toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birinci sırada olan il, Sinop'tur. Üretim faaliyetlerine katılımı en eşitlikçi il olan Sinop'u, ana endeks değerlerine göre ilk 5'te yer almayan Tunceli ve Iğdır illeri takip etmektedir.

Tablo 7 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde illerin ana endeks değerleri ve alt endeks performanslarında en az bir kategoride ilk 5'e giren iller, ısı haritası

il	81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi		Alt Endeksler		
	Sıralama	Değer	Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Üretim Faaliyetlerine Katılım	Eğitim
Muğla	1	0,542	0,166	0,527	0,933
İzmir	2	0,532	0,123	0,535	0,939
Yalova	3	0,531	0,127	0,567	0,897
İstanbul	4	0,528	0,118	0,529	0,938
Kırklareli	5	0,527	0,115	0,571	0,896
Sinop	7	0,523	0,084	0,626	0,859
Tunceli	8	0,517	0,120	0,596	0,836
Aydın	9	0,517	0,144	0,498	0,908
Balıkesir	10	0,512	0,128	0,527	0,881
Iğdır	13	0,508	0,119	0,577	0,830
Antalya	14	0,507	0,123	0,479	0,918
Denizli	15	0,506	0,133	0,476	0,910
Tekirdağ	17	0,504	0,124	0,474	0,914
Gümüşhane	21	0,493	0,090	0,569	0,821
Artvin	27	0,488	0,138	0,492	0,832

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: İlgili sütunda yer verilen değerler toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre her bir göstergenin kendi içerisinde karşılaştırılmasıyla renk değiştirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre en eşitlikçi il koyu yeşille renklendirilirken toplumsal cinsiyet eşitliği açısından eşitliksizliğin daha fazla olduğu illerde gölgelendirme rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açılmaktadır.

Tablo 7'deki gösterim şekli ile TCE ana endeks değerinde ve/veya en az bir alt endekste son 5'te yer alan iller, Tablo 8'de listelenmektedir.

- Ana endeks değerine göre toplumsal cinsiyet eşitliğinin en az olduğu il Muş'tur. Muş'un ilgili alt endekslerdeki renkleri toplumsal cinsiyet eşitliği açısından incelendiğinde, ilin siyaset ve ekonomide temsil edilme alanında görece zayıf bir performansa sahip olduğu görülmektedir. Muş bu alt endekste 0,031 değer olarak 1'in tam eşitliği temsil ettiği resimde, kadınların erkeklere kıyasla siyasette ve ekonomide neredeyse hiç temsil edilemediği bir görünüm çizmektedir. Buna ek olarak, 0,739 değeri ile eğitime katılım alanında da eşitlik açısından son sıralarda yer alan Muş, üretim faaliyetlerine katılım açısından ise 0,413'lük değeri ile diğer illere kıyasla zayıf bir performans sergilemektedir.

- Üretim faaliyetlerine katılım alt endeksinde toplumsal cinsiyet eşitliği aralığının en çok açıldığı il, 0,351 değeri ile Bingöl'dür. Bingöl, siyaset ve ekonomide temsil edilme açısından 0,074'lük alt endeks değerine sahiptir. Bu değer ile tam eşitlik değerine kıyasla Bingöl zayıf bir performans sergilese de üretim faaliyetlerine katılıma kıyasla siyaset ve ekonomide temsil edilmede, görece daha olumlu bir tablo sunmaktadır. Bu durum, Bingöl'e ilişkin satırda en açık tonunun üretim faaliyetlerine katılım sütununda olup diğer alt endeklerde sarıdan ziyade daha açık yeşil tonların olmasından da anlaşılmaktadır.
- Ana endekste eşitsizlik aralığının en çok açıldığı 5 il sıralamasında yer almasa da Çankırı, Kayseri ve Konya gibi iller, üretim faaliyetlerine kadınların ve erkeklerin eşit düzeyde erişimi bağlamında 81 il sıralamasında geri sıralarda yer almaktadır.
- Bitlis ve Siirt illeri ise ana endekste, eşitsizlik aralığının en çok açıldığı 5 il sıralamasında yer almasa da; siyaset ve ekonomide temsil edilme ve eğitime katılım alanında toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla zayıf bir performans sergilemektedir.
- Eğitime katılım alanında toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında en zayıf performansa sahip il, 0,705 değeri ile Şırnak'tır. Ana endeks sıralamasında 41'inci sırada yer alan Hakkâri ise 0,738 skoru ile toplumsal cinsiyet eşitliğinde eğitime katılım açısından ortalamanın altında bir performans ortaya koymaktadır. Benzer bir durum ana endekste 61'inci sırada yer alan Mardin için de geçerli olup ana endekste 63'üncü sırada yer alan Yozgat ise Hakkâri ve Mardin'den farklı olarak siyaset ve ekonomide temsil alanındaki düşük skoru ile toplumsal cinsiyet eşitliği açısından pozisyon kaybı yaşamaktadır.

Tablo 8 - 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde illerin ana endeks değerleri ve alt endeks performanslarında en az bir kategoride son 5'e giren iller, ısı haritası

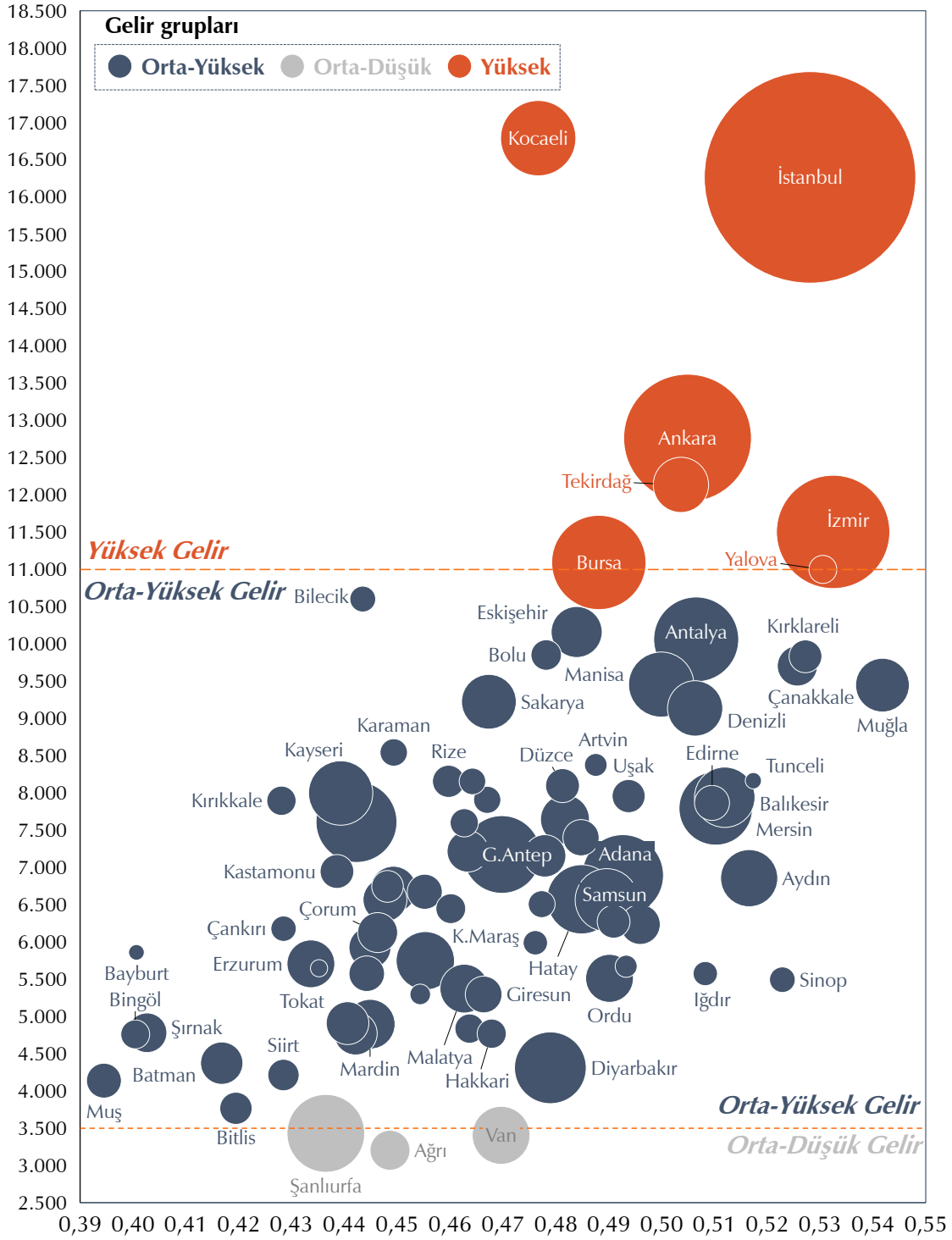
il	81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi		Alt Endeksler		
	Sıralama	Değer	Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Üretim Faaliyetlerine Katılım	Eğitim
Muş	81	0,395	0,031	0,413	0,739
Bingöl	80	0,400	0,074	0,351	0,776
Bayburt	79	0,401	0,056	0,374	0,772
Şırnak	78	0,403	0,064	0,439	0,705
Batman	77	0,417	0,065	0,411	0,774
Bitlis	76	0,419	0,033	0,474	0,751
Siirt	74	0,428	0,041	0,520	0,724
Çankırı	73	0,429	0,092	0,377	0,816
Kayseri	68	0,439	0,067	0,381	0,870
Konya	65	0,442	0,085	0,391	0,851
Yozgat	63	0,444	0,052	0,479	0,801
Mardin	61	0,445	0,068	0,519	0,747
Hakkâri	41	0,468	0,106	0,559	0,738

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: İlgili sütunda yer verilen değerler toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre her bir göstergenin kendi içerisinde karşılaştırılmasıyla renk değiştirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre en eşitlikçi il koyu yeşille renklendirilirken toplumsal cinsiyet eşitliği açısından eşitlikliliğin daha fazla olduğu illerde gölgelendirme rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açılmaktadır.

Her bir alt endeksin belirleyicisi olan tekil göstergeler, çalışmanın takip eden üçüncü başlığında ayrıca detaylandırılmaktadır. Çalışmanın bu bölümüne kadar paylaşılan genel tablo, Türkiye'deki illerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birbirlerinden çok farklı tablolar sunabildiğini göstermektedir. Ayrıca her bir ilde eşitlik ve eşitsizliğin kaynakları birbirinden farklılaşabilmektedir. Ancak bu eğilime rağmen illerin ekonomik gelişmişlik düzeylerinin bir göstergesi olan kişi başı GSYH değerleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğindeki performansları karşılaştırıldığında, genel hatlarıyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin ekonomik gelişmişlikle benzer bir eğilim izlediği görülmektedir. Diğer yandan bu benzerliğin doğru orantı düzeyinde bir beraberlik olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda Muğla, Kırklareli, Çanakkale, Sinop gibi kişi başı gelirlerindeki gelişmişlik düzeyine göre orta-yüksek gelir grubunda yer alan iller, Ankara, Tekirdağ, Bursa, Kocaeli gibi yüksek gelir grubundaki illeri toplumsal cinsiyet eşitliği sıralamasında geçerek, üst sıralara çıkabilmektedir.

Şekil 7 - 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve kişi başı GSYH değeri
Kişi başı GSYH, \$, 2018

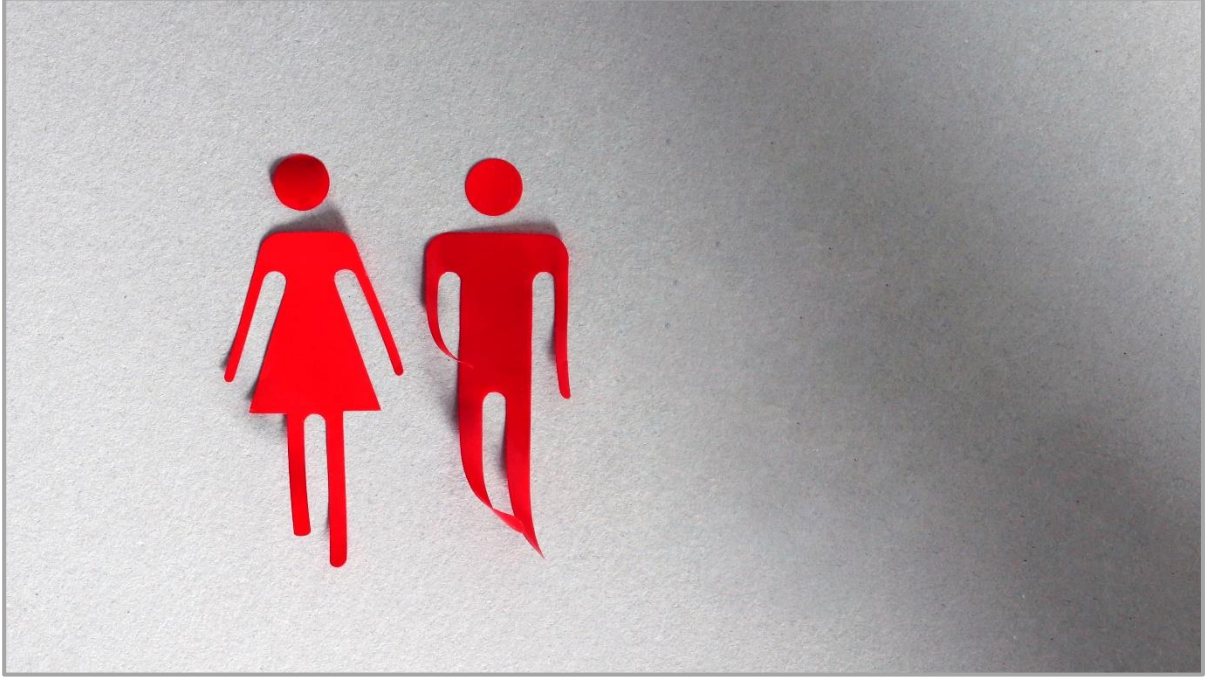
81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeks Değeri

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Azalıyor

Kaynak: Dünya Bankası, TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri, ilin 2018 nüfus hacmini temsil etmektedir. Dikey eksen kesen yatay çizgiler, gelir grupları arasındaki ayırım yerlerini belirtmektedir. Gelir grupları, Dünya Bankası'nın Atlas metodolojisine göre hesaplanmıştır.

C. 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi Tekil Göstergeler

Çalışmanın bu bölümünde, alt endeksleri oluşturan her bir tekil gösterge; (i) genel tanımı, (ii) ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip ilk 5 il ve zayıf performansa sahip son 5 il tabloları ve (iii) Türkiye genelinde iller arasındaki farklılıkları değerlendirmek üzere “81 il”e ait gösterge sonuçlarının paylaşıldığı haritalar ile birlikte değerlendirilmektedir. Haritalarda kullanılan renk gösterimlerine göre; en koyu renk, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi sonuca; en açık renk toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en zayıf sonuca işaret etmektedir. Bu bağlamda, (i) daha koyu turuncu ve tonları, toplumsal cinsiyet eşitliğinde daha eşitlikçi performansa sahip illeri, (ii) daha açık turuncu ve tonlar ise cinsiyetler arası eşitsizliğin daha yüksek olduğu illeri göstermektedir. En açık turuncu tonu, 81 ile ilişkin ortalama değeri, “+/-” aralığında kategorize etmektedir. En açık turuncuyu takip eden gri tonları ise toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ortalamanın altında kalan diğer illeri temsil etmektedir. Turuncu renk skalasında olduğu gibi gri renk skalasında da açıktan koyu tonlara gidildikçe, toplumsal cinsiyet eşitsizliği azalmaktadır.

WEF metodolojisinin takip edildiği endeks tasarımında, cinsiyetlere göre ayrı ayrı derlenen tüm oranlar, (örneğin belediye meclisi üyeliğinde, kadın/(kadın+erkek) ve erkek/(kadın+erkek) olarak derlenen düzey bilgileri), takip eden aşamalarda kadın/erkek rasyolarına dönüştürülerek endekse dâhil edilmiştir. Diğer yandan belediye meclisi üyeliği gibi göstergelerde kadın/(kadın+erkek) düzey oranının yorumu, erkeklerin düzeyi hakkında da dolaylı olarak bilgi taşımaktadır. Sayılarla örnek vermek gerekirse, belediye meclisi üyeliğinde kadınların yüzde 30 oranında temsil edilmesi erkeklerin oranının da yüzde 70 olduğu bilgisini beraberinde taşımaktadır. Hem kadınlara hem erkeklere ilişkin bilginin taşındığı bu gibi göstergelerde, illere ilişkin genel yorum daha kolay anlaşılabilirdiği için kadın/(kadın+erkek) şeklinde paylaşılan düzey yaklaşımı ile yani kadınların toplam içerisindeki oranı ile rapor içerisinde detaylandırılmıştır. Öte yandan kadınların çalışma

oranı gibi göstergeler, (çalışan kadın/toplam kadın) oranı ile öncelikle kadınlar içerisinde analiz edilip sonrasında kadın ve erkek karşılaştırması ile endekse konu olmaktadır. Bu nedenle bu gibi göstergelerde, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yorumu için kadın/erkek rasyoları temel alınmış ve görseller bu eşitliği yansıtmak üzere kadın/erkek rasyosu üzerinden paylaşılmıştır. Ayrıca endekse dâhil olan tekil göstergelere ek olarak, endeksin tasarım aşamasında literatür ile uyumlu olarak göz önünde bulundurulmuş ek göstergelere ilişkin tamamlayıcı sonuçlar da bu başlık altında tartışılmıştır.

C.1.Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme

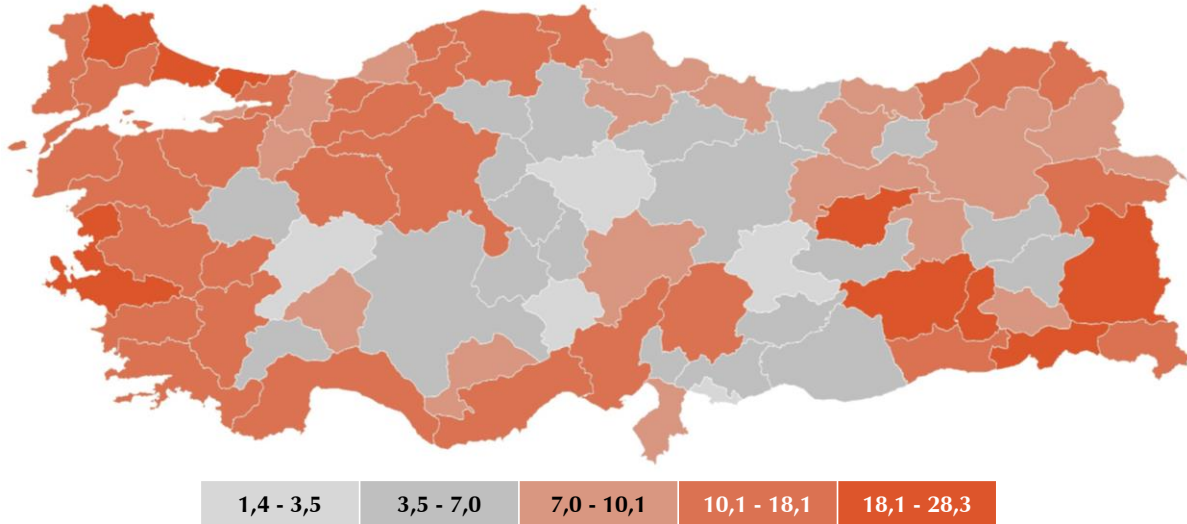
Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı

Toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarında, belediye meclislerindeki kadınların temsil oranı, kadınların yerel düzeyde karar alma ve yerel politika süreçlerine, etkin katılımlarını analiz etmek üzere değerlendirmeye alınmaktadır. Hem UNDP hem WEF çalışmasında eksikliğine ayrıca değinilen, uluslararası endekslerde derlenmesi daha zor olan yerel düzeyde siyasete katılım göstergelerine, sınırlı ülke setine sahip olup veri uyumu konusunda daha avantajlı olan AB'nin endeksinde de başvurulmaktadır. Bu bağlamda çalışma kapsamında yerelde cinsiyetler arası siyasete katılımı değerlendirmek üzere, en son 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilen yerel seçimlerde belediye meclis üyeliğine ilişkin seçim sonuçları, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) üzerinden, Türkiye'nin 81 ilinde, 973 ilçesinde ve 386 beldesinde kazanan adayların cinsiyetleri göz önünde bulundurularak derlenmiştir. İlgili ilçe ve belde bilgilerinin il düzeyinde toplulaştırılması ile belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, endekse dâhil edilmiştir.

Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde; kadınların belediye meclisindeki temsil oranının en yüksek olduğu il, yüzde 28,3'lük kadın temsil oranı ile Diyarbakır'dır. Diyarbakır'ı yüzde 26,5'lik temsil oranı ile Van; Van'ı sırasıyla Tunceli (yüzde 23), Batman (yüzde 21,5) ve Şırnak (yüzde 19,3) illeri takip etmektedir. Bu iller; kadınların belediye meclisinde temsil oranı bağlamında, 81 il ortalamasını oluşturan yüzde 10,4'ün üzerinde bir ortalama sahiptir. Türkiye'de en fazla oranda kadın meclis üyesine sahip olan bu 5 il, toplumsal cinsiyet eşitliği sıralamasında ise tam eşitlikten uzak bir görünüm çizmektedir. Öte yandan, genel ortalamanın altında kalan ve 81 il içerisinde kadınların belediye meclisindeki temsil oranlarının en düşük olduğu iller ise kadınların belediye meclislerinden aldıkları paylara göre şu şekilde sıralanmaktadır: Niğde (yüzde 1,4), Yozgat (yüzde 2,4), Malatya (yüzde 3), Kilis (yüzde 3,4) ve Afyonkarahisar (yüzde 3,5).

Türkiye'de 81 ilin değerlerinin ortalaması yerine doğrudan toplam kadın belediye meclis üye sayısının toplam belediye meclis üye sayısına oranlanması ile hesaplanan ortalama değere göre, Türkiye genelinde kadınların belediye meclisi üyeliğindeki oranı yüzde 11,0 olarak hesaplanmaktadır. Diğer yandan benzer bir göstergenin toplumsal cinsiyet eşitliği endeksine dâhil edildiği AB ülkelerinde bu oran ortalama yüzde 28,5 olarak gerçekleşmektedir. AB ülkeleri arasında kadınların yerel meclislerde en yüksek temsil oranı yüzde 48,2 ile İsveç'e ait iken; Türkiye, yüzde 11,8'lik kadın temsil oranıyla AB'de yerel düzeyde siyasette kadınların en düşük oranda temsil edildiği Macaristan'dan geride kalmaktadır.²⁵

Şekil 8 - Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

²⁵ EIGE. (2019). Gender Equality Index Data from 2005 - 2019.

Tablo 9 - Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il

İlk 5 il				Son 5 il			
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer
Diyarbakır	33	1	28,3%	Niğde	23	1	1,4%
Van	40	2	26,5%	Yozgat	63	2	2,4%
Tunceli	8	3	23,0%	Malatya	48	3	3,0%
Batman	77	4	21,5%	Kilis	54	4	3,4%
Şırnak	78	5	19,3%	Afyonkarahisar	56	5	3,5%
Ortalama	-	-	10,4%	Ortalama	-	-	10,4%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Parlamentoda kadınların temsil oranı, kadınların karar alma süreçlerine ve hükümet politikalarının geliştirilmesine katılımlarını temsil eden göstergelerden biridir. Bu gösterge ülke düzeyinde endeksler geliştiren AB, UNDP ve WEF'in de ortak göstergeleri arasında yer almaktadır. Türkiye'de milletvekillerinin cinsiyetlerine göre dağılımı için, en son 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen milletvekili genel seçim sonuçları, 81 ilde 87 seçim çevresinde kazanan 600 milletvekilinin cinsiyetlerine göre dağılım bilgisini içerecek şekilde, TÜİK'ten derlenmiş ve 87 seçim çevresi, il düzeyinde toplulaştırılmıştır. Uluslararası çalışmalara göre neredeyse her ülkede en az bir kadın milletvekili bulunurken; bu gösterge ulusal değil yerel düzeyde ele alındığında, Türkiye'de 34 ilde hiç kadın milletvekili olmadığı bulgusuna erişilmiştir.²⁶ Bu bağlamda yerel düzeyde temsil edilme verileri, belediye meclisi üyeliği göstergesi üzerinden değerlendirilmiş; milletvekili verileri anlamlı bir değişkenlik sergilemediği için endekse dâhil edilmemiştir.

Şekil 9 - Milletvekillerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Kırmızı renkli nokta yoğunlukları, ildeki toplam milletvekili sayısı içerisinde kadınların oranını temsil etmektedir. İlde hiç nokta bulunmaması, 0 değerine tekabül etmektedir.

Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı

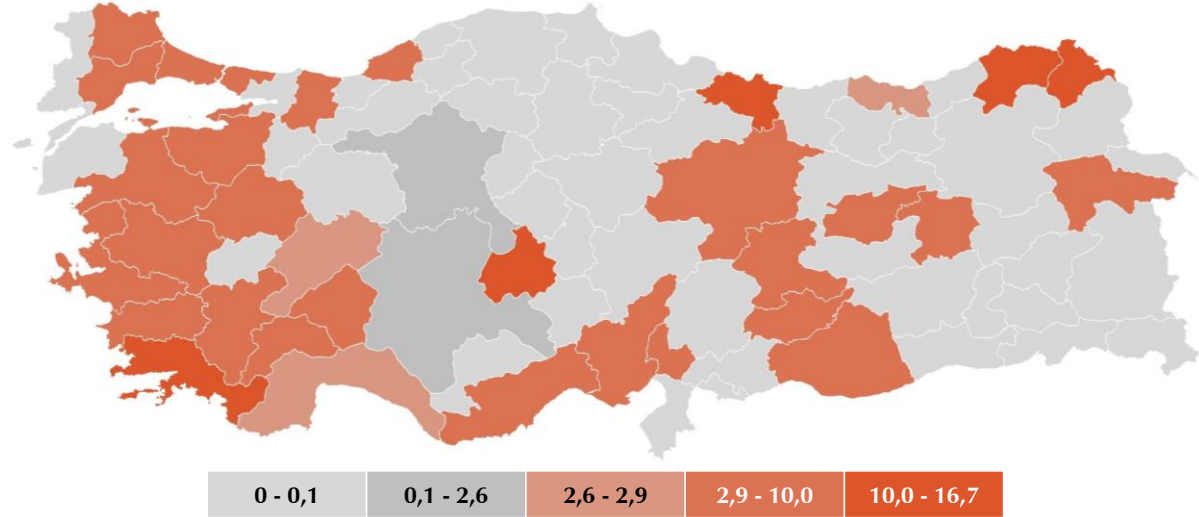
Belediye meclisi üyeliğine ek olarak kadınların siyasal karar alma süreçlerindeki varlıklarını değerlendirmek amacıyla, siyasi partilerin yerel teşkilat yapılarının parçası olan ilçe başkanlarına ilişkin cinsiyet bilgileri derlenmiştir. 8-9 Kasım 2019 tarihinde gerçekleştirilen çevrim içi (online)

²⁶ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Inequality Index FAQs.

araştırma ile iktidar ve ana muhalefet partilerinin parti içi teşkilatlanma kapsamındaki ilçe başkanlıklarına ait bilgilere, kurumsal web sitelerinde yer verdikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda, 2 siyasi partinin web sitelerinden, Türkiye'nin 973 ilçesindeki ilçe başkanlarının cinsiyet bilgileri derlenmiştir.²⁷ İlçe verilerinin il bazında toplulaştırılmasını takiben ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı endekse il düzeyinde dâhil edilmiştir.

Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımında, kadınların temsil oranlarının Türkiye'deki genel ortalaması, yüzde 2,8 olarak gerçekleşmektedir. Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımında kadınların temsil oranlarının en yüksek olduğu iller, yüzde 16,7'lik kadın temsil oranlarıyla Ardahan ve Artvin'dir. Ardahan ve Artvin'i sırasıyla Aksaray (yüzde 12,5), Muğla (yüzde 11,5) ve Ordu (yüzde 10,5) illeri takip etmektedir. Öte yandan, 81 il içerisinde 46 ilin hiçbir ilçesinde kadın ilçe başkanı bulunmazken, bu iller bu göstergede yüzde 0,0 değer almaktadır.

Şekil 10 - Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

²⁷ Toplamda 35 ilçenin ilçe başkanlarına ait bilgilere, kurumsal web sitelerinden erişilememiştir.

Tablo 10 - Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il

İlk 5 il				Son 5 il*			
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer
Ardahan	71	1	16,7%	Amasya	58	1	0,0%
Artvin	27	1	16,7%	Bartın	38	1	0,0%
Aksaray	53	3	12,5%	Batman	77	1	0,0%
Muğla	1	4	11,5%	Bayburt	79	1	0,0%
Ordu	24	5	10,5%	Bilecik	64	1	0,0%
Ortalama	-	-	2,8%	Bitlis	76	1	0,0%
				Bolu	34	1	0,0%
				Çanakkale	6	1	0,0%
				Çankırı	73	1	0,0%
				Çorum	60	1	0,0%
				Diyarbakır	33	1	0,0%
				Düzce	32	1	0,0%
				Edirne	12	1	0,0%
				Elazığ	62	1	0,0%
				Erzincan	45	1	0,0%
				Erzurum	72	1	0,0%
				Eskişehir	30	1	0,0%
				Gaziantep	39	1	0,0%
				Giresun	44	1	0,0%
				Gümüşhane	21	1	0,0%
				Hakkâri	41	1	0,0%
				Hatay	28	1	0,0%
				Iğdır	13	1	0,0%
				Kahramanmaraş	52	1	0,0%
				Karabük	43	1	0,0%
				Karaman	55	1	0,0%
				Kars	46	1	0,0%
				Kastamonu	69	1	0,0%
				Kayseri	68	1	0,0%
				Kırıkkale	75	1	0,0%
				Kırşehir	36	1	0,0%
				Kilis	54	1	0,0%
				Kocaeli	37	1	0,0%
				Mardin	61	1	0,0%
				Muş	81	1	0,0%
				Nevşehir	50	1	0,0%
				Niğde	23	1	0,0%
				Rize	51	1	0,0%
				Samsun	25	1	0,0%
				Siirt	74	1	0,0%
				Sinop	7	1	0,0%
				Şırnak	78	1	0,0%
				Tokat	67	1	0,0%
				Uşak	20	1	0,0%
				Van	40	1	0,0%
				Yozgat	63	1	0,0%
				Ortalama	-	-	2,8%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: * 46 ile ilişkin gösterge değeri 0,0 olarak hesaplanmakta olup son 5 il sıralamasında ilgili 46 il listelenmiştir.

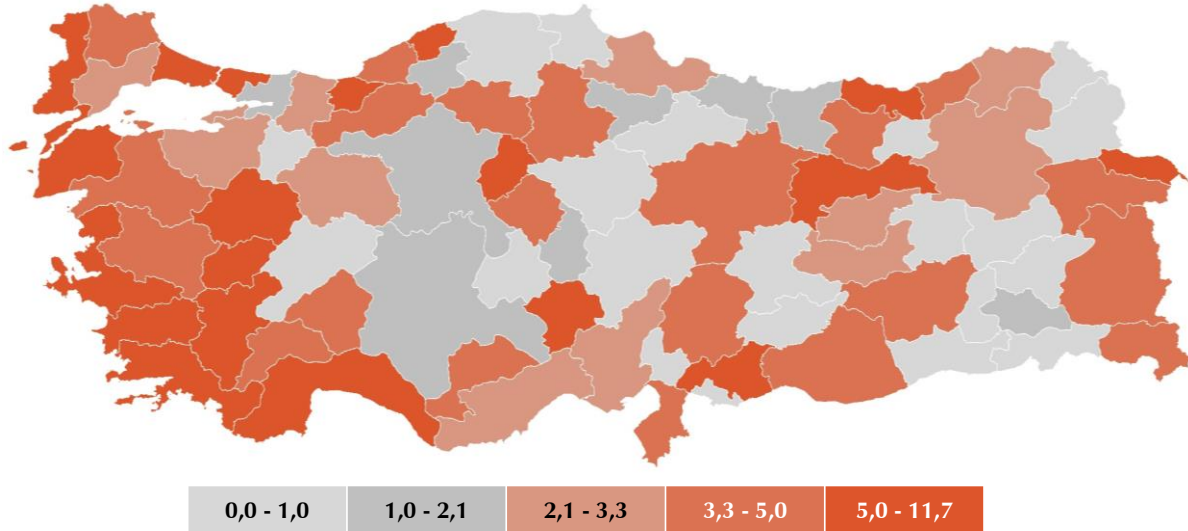
TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye'nin 81 ilinde TOBB'a bağlı 365 oda ve borsanın başkanı, meclis başkanı, genel sekreteri, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyet dağılımları derlenmiştir. İlgili pozisyonlarda kadınların temsil edilme oranları ayrı ayrı derlenmiş ve oranların ortalaması alınmıştır. Bu gösterge, özel sektörde politika üretim süreçlerinde

ve karar verme mekanizmalarına katılımlarda, kadın ve erkeklerin mevcut durumlarını göstermesi açısından önem arz etmektedir.

TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımında kadınların Türkiye'deki genel temsil edilme oranı yüzde 3,3 olarak gerçekleşmektedir. İlgili göstergenin dağılımında kadınların temsil oranının en yüksek olduğu il, yüzde 11,7'lik temsil oranıyla Iğdır'dır. Iğdır'ı yüzde 10,7'lik oran ile Aydın takip etmektedir. Aydın'ı da sırasıyla Denizli (yüzde 8,4), Çanakkale (yüzde 7,7) ve Muğla (yüzde 7,6) illeri izlemektedir. Öte yandan 81 il içerisinde 8 ilde (Ardahan, Bayburt, Batman, Bingöl, Bitlis, Kars, Muş ve Şırnak), seçili pozisyonlarda kadınların temsil oranı yüzde 0 olarak gerçekleşmekte ve bu iller bu göstergede, cinsiyetler arası farkın en fazla olduğu iller olarak listelenmektedir.

Şekil 11 - TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması, kadınların payı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 11 - TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılım, kadınların payı, ilk ve son 5 il

İlk 5 il				Son 5 il*			
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer
İğdır	13	1	11,7%	Ardahan	71	1	0,0%
Aydın	9	2	10,7%	Batman	77	1	0,0%
Denizli	15	3	8,4%	Bayburt	79	1	0,0%
Çanakkale	6	4	7,7%	Bingöl	80	1	0,0%
Muğla	1	5	7,6%	Bitlis	76	1	0,0%
Ortalama	-	-	3,3%	Kars	46	1	0,0%
				Muş	81	1	0,0%
				Şırnak	78	1	0,0%
				Ortalama	-	-	3,3%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: *8 ile ilişkin gösterge değeri 0,0 olarak hesaplanmakta olup son 5 il sıralamasında ilgili 8 il listelenmiştir.

Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı

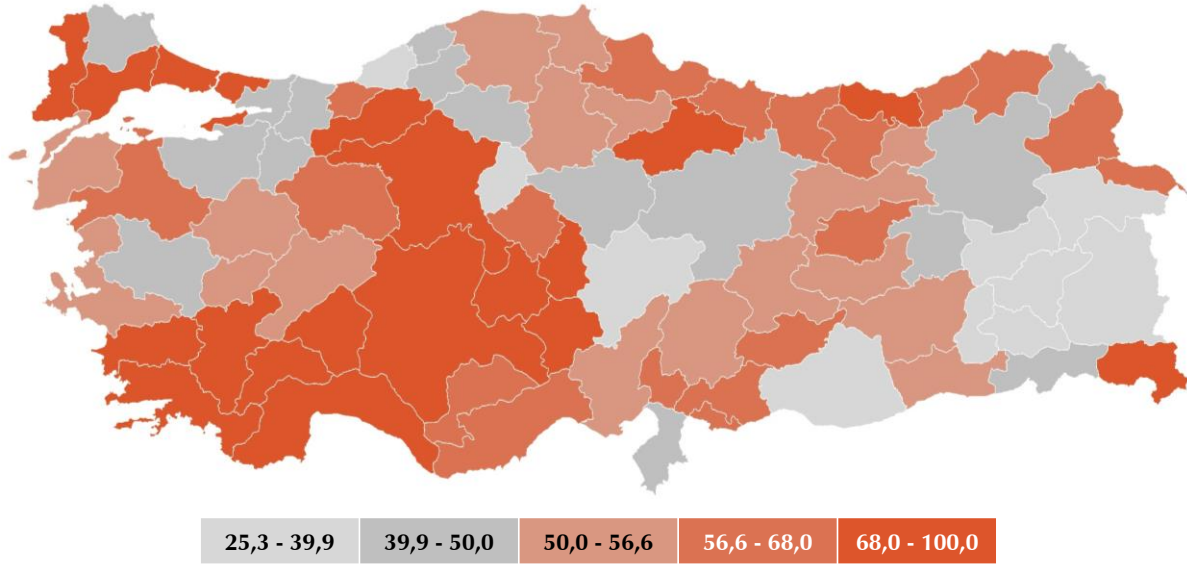
Sendikalar, işçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla, aralarında yasalar uyarınca kurdukları birlikler olarak tanımlanmaktadır.²⁸ Çalışma hayatında, sağlık ve sosyal haklar gibi birçok konuda çözüm üretmeye çalışan sendikalarda; kadınların, erkeklerle eşit oranlarda temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kadınların ve erkeklerin kendilerini ilgilendiren kararlara eşit katılımına işaret etmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında ilgili verilere ulaşmak için Ocak 2019 tarihine ait cinsiyetlerine göre il düzeyinde toplam çalışan işçi sayısı ve sendikalı işçi sayısı, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından temin edilmiştir. Her bir cinsiyet için sendikalı işçi sayısının toplam işçi sayısına bölümü ile cinsiyetlere göre sendikalaşma oranları hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında derlenen diğer veriler gibi cinsiyetlere göre ayrı ayrı derlenen düzey bilgileri, takip eden aşamalarda kadın/erkek rasyolarına dönüştürülerek endekse dâhil edilmiştir. Diğer yandan belediye meclisi üyeliği gibi rasyolarda cinsiyetler arası eşitlik, düzey bilgisinden de anlaşılabilir. Nitekim kadınların belediye meclisi üyeliğinde yüzde 30 temsil gücüne sahip olması, erkeklerin yüzde 70'lik temsil gücüne doğrudan işaret etmektedir. Diğer yandan sendikalaşma oranı her bir cinsiyet için öncelikle diğer cinsiyetten bağımsız olarak kendi içerisinde hesaplanmaktadır. Örneğin kadınların yüzde 30 sendikalaşma oranına sahip olması, erkeklerin düzeyi ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında doğrudan bir fikir vermemektedir. Bu nedenle, çalışma kapsamında bu ve benzeri göstergelerde, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tablo paylaşılırken, iki cinsiyetteki düzeylerin oranlanmasıyla elde edilen sonuçlar üzerinden değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilen bilgiler ışığında cinsiyetlere göre sendikalaşma oranlarının karşılaştırılması incelendiğinde, 81 ilin ortalamasına göre Türkiye'de kadınların sendikalaşma oranı yüzde 9,8, erkeklerin ise yüzde 18,1'dir. Hakkâri, kadınların yüzde 5,5, erkeklerin ise yüzde 0,2 sendikalaşma oranı (oran sonucunda elde edilen yüzde 3153 rasyosuna göre) ile en yüksek kadın/erkek rasyosuna sahip il

²⁸ Gürbüz, T. (2014). 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Avrupa Birliği ve Uluslararası Çalışma Örgütü Normları Bakımından Değerlendirilmesi. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi. Mart 2014.

konumundadır. Çalışma kapsamında geliştirilen endeks skorunun hesaplanmasında, kadınların erkeklerden daha yüksek oranda temsil edilmesinin, kadınların erkeklere eşit oranda temsil edilmesine kıyasla ek bir anlam taşıması hedeflenmektedir. Bu bağlamda tam eşitlik rasyosu olan "1" değerinden yüksek değer alan bu gibi rasyolar, iki cinsiyet arasındaki tam eşitliğe işaret eden "1" değerine yuvarlanmıştır. Sendikalaşma oranında cinsiyetler arası eşitlikte Hakkâri'yi sırasıyla; yüzde 87,5'lik eşitlik rasyosu ile Burdur, yüzde 85,7'lik rasyosu ile Yalova, yüzde 80,4'lük rasyoları ile Aydın ve Aksaray illeri takip etmektedir. Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı arasındaki fark açısından 81 ilin ortalaması yüzde 56,6 olarak gerçekleşirken; ilgili göstergeye göre genel ortalamanın altında kalan 81 il içerisinde cinsiyetlere göre sendikalaşma oranındaki farkın en yüksek olduğu iller sırasıyla; Bitlis, Ağrı, Şanlıurfa, Muş ve Siirt olarak listelenmektedir.

Şekil 12 - Cinsiyetlere göre sendikalaşma oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 12 - Cinsiyetlere göre sendikalaşma oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Hakkâri	41	1	5,5%	0,2%	100,0%	Bitlis	76	1	6,0%	23,5%	25,3%
Burdur	49	2	13,1%	15,0%	87,5%	Ağrı	57	2	5,9%	22,5%	26,2%
Yalova	3	3	7,0%	8,1%	85,7%	Şanlıurfa	70	3	5,4%	18,9%	28,5%
Aydın	9	4	9,5%	11,8%	80,4%	Muş	81	4	5,9%	19,8%	29,9%
Aksaray	53	5	14,2%	17,7%	80,4%	Siirt	74	5	5,4%	17,0%	31,8%
Ortalama	-	-	9,8%	18,1%	56,6%	Ortalama	-	-	9,8%	18,1%	56,6%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı

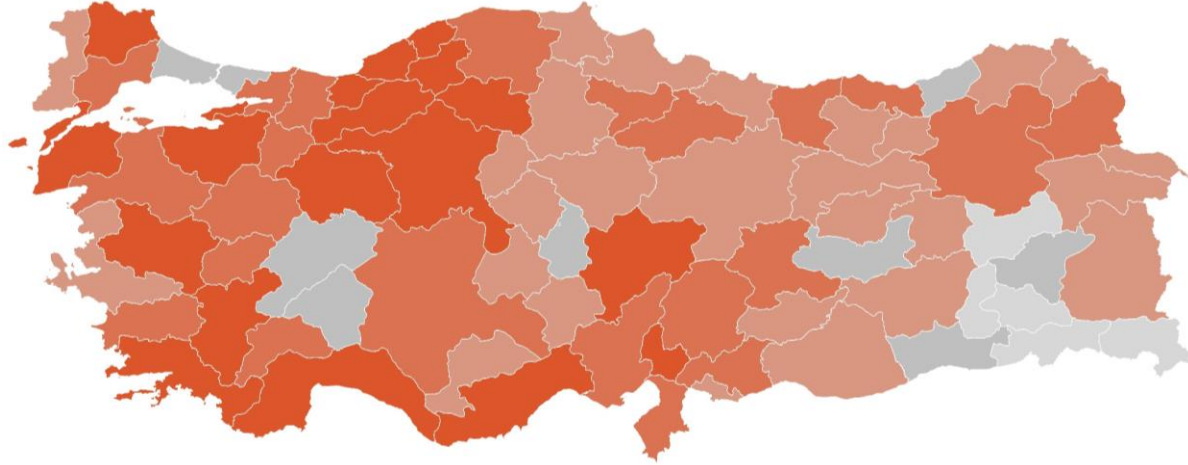
AB ülkeleri için gerçekleştirilen endeks çalışmasında, ekonomide temsil edilme alt endeksinde, “borsaya açık en büyük şirketlerin yönetim kurullarındaki kadınların oranları” temel göstergeler arasındadır. Ekonomi alanında karar mekanizmalarına katılımı, farklı göstergelerle değerlendirmek mümkün olsa da Türkiye’de birçok şirket borsaya açık değildir. Bu kapsamda çalışmada daha genel bir tabloyu analitik araçlarla incelemek üzere 81 il düzeyinde, Eylül 2019 itibarıyla TOBB üye veri tabanında yer alan firmaların imza sirkülerinde, imzası yer alan kişilerin cinsiyet dağılımları temel alınmıştır. Sirkülerde birden fazla imza bulunması mümkün iken sirkülerde en az bir kadının imzasının olduğu şirketlerin ildeki toplam şirket sayısına oranı ile il düzeyinde şirketlerde kadınların imza yetkilerine göre temsil oranları hesaplanmıştır. Kadınlar için hesaplanan bu değer 1’den çıkartılmasıyla, imza yetkisine sadece erkeklerin sahip olduğu şirketlerin oranı elde edilmiştir.

Şirketlerin imza yetkililerinin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, kadınların imza yetkilerine göre temsil oranının en yüksek olduğu il, yüzde 13,1 değeri ile Muğla’dır. Muğla’yı yüzde 12,8’lik pay ile Çankırı izlemektedir. Çankırı’yı sırasıyla, yüzde 12,4 ile Bursa, yüzde 11,9 ile Ankara ve yüzde 11,6 ile Düzce takip etmektedir. Kadınların imza yetkilerinin olduğu şirketlerin 81 ildeki genel ortalaması yüzde 7,7’dir. Sıralanan 5 il, genel ortalamanın üstünde yer almakla birlikte bu iller de tam eşitliğe işaret eden bir tablo çizmemektedir. Öte yandan, 81 ile ait genel ortalamanın altında kalan ve 81 il içerisinde kadınların imza yetkilerine göre temsil oranlarının en düşük olduğu il, kadınların imza yetkilerinde yüzde 2,1’lik paya sahip olduğu Siirt’tir. Siirt’i sırasıyla yüzde 2,2’lik oranı ile Hakkâri, yüzde 2,4 ile Muş, yüzde 2,8 ile Batman ve yüzde 3,1 ile Şırnak illeri takip etmektedir.

Şirket imza sirkülerinin cinsiyetlerine göre analizi, bu çalışma kapsamında ilk kez ele alınan göstergelerden birisidir. Bu göstergeden elde edilen genel sonuç, Türkiye geneline ilişkin gerçekleştirilen uluslararası çalışmalarla da örtüşmektedir. Örneğin Mastercard tarafından ILO verileri aracılığıyla paylaşılan bilgilere göre, Türkiye’deki firmaların sadece yüzde 9,2’sinin sahibi kadındır. Diğer yandan bu oran Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde yüzde 35,1’dir.²⁹

²⁹ Mastercard. (2019). Mastercard Index of Women Entrepreneurs 2019.

Şekil 13 - Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

2,1 - 3,1

3,1 - 5,2

5,2 - 7,7

7,7 - 10,0

10,0 - 13,1

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 13 - Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, ilk ve son 5 il

İlk 5 il				Son 5 il			
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Değer
Muğla	1	1	13,1%	Siirt	74	1	2,1%
Çankırı	73	2	12,8%	Hakkâri	41	2	2,2%
Bursa	26	3	12,4%	Muş	81	3	2,4%
Ankara	16	4	11,9%	Batman	77	4	2,8%
Düzce	32	5	11,6%	Şırnak	78	5	3,1%
Ortalama	-	-	7,7%	Ortalama	-	-	7,7%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

C.2.Üretim Faaliyetlerine Katılım

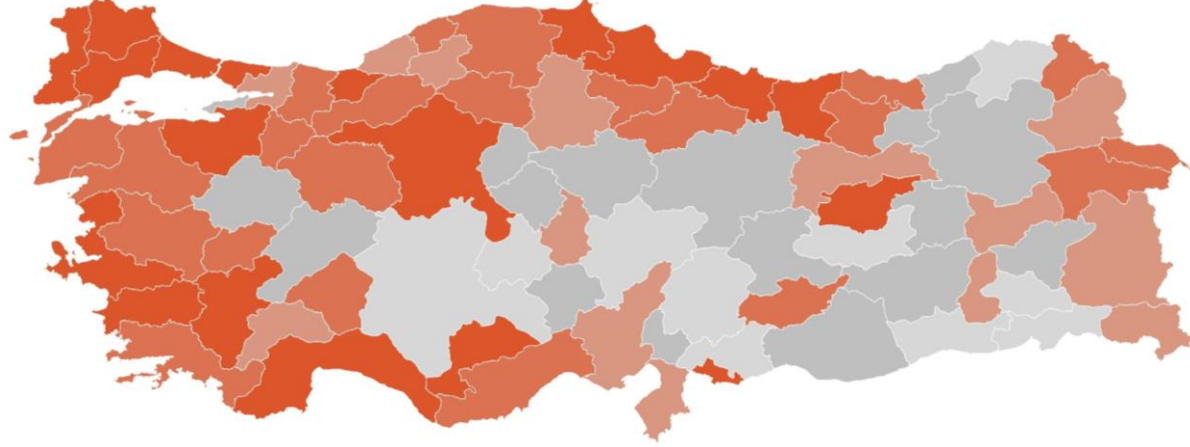
Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı

İş gücüne katılım, uluslararası toplumsal cinsiyet eşitliği endekslerinin hemen hemen hepsinde, temel alınan ortak göstergelerden biri olarak öne çıkmaktadır. İş gücüne katılım istatistiği, çalışan veya çalışmak isteyip aktif olarak iş arayanların yani işsizlerin, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusa bölünmesiyle elde edilmektedir. Türkiye’de il düzeyinde iş gücüne katılım istatistikleri, kamuya açık kaynaklarda paylaşılmazken; TÜİK tarafından düzey 2 bölge sınıflandırması ile Türkiye’de 81 il yerine 26 adet bölge düzeyinde açıklanmaktadır. Diğer yandan iş gücüne katılım oranı, tanımı gereği işsiz sayısını da içermekte, işsizlik de tanımı gereği aktif olarak iş arıyor olmayı gerektirmektedir. Bu durumda iş gücüne katılım oranının hesaplanabilmesi, resmi kurum içi istatistiklerine ek olarak, ankete dayalı bilgi derlemeyi de gerektirmektedir. Bu nedenle çalışma kapsamında iş gücüne katılım oranı yerine, SGK aracılığıyla 14-16 Ekim 2019 tarihi itibarıyla il düzeyinde cinsiyetlerine göre özel sektör çalışan sayıları derlenmiş olup kadın ve erkekler için bu sayıların, TÜİK’ten derlenen 2018 yılına ait 15 yaş ve üzeri nüfuslara bölünmesiyle, il düzeyinde cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı hesaplanmıştır.

Türkiye’de cinsiyetlere göre çalışan nüfusun 81 ildeki ortalama oranı kadınlarda yüzde 11,3; erkeklerde ise yüzde 28,8’dir. İl düzeyinde bu oranlarının karşılaştırılması incelendiğinde Edirne Türkiye genelinde, kadınların yüzde 14,8, erkeklerin ise yüzde 24,4 çalışma oranına sahip olup kadın/erkek rasyosunun yüzde 60,5 şeklinde en yüksek olduğu ildir. Bu bağlamda, kadınların çalışma oranı ile erkeklerin çalışma oranının birbirine en yakın olduğu il Edirne’dir. Kadın/erkek eşitlik rasyosu açısından Edirne’yi sırasıyla Ordu, Kırklareli, Denizli ve Antalya illeri takip

etmektedir. Cinsiyetlere göre çalışan nüfusun oranları açısından cinsiyetler arası farkın en yüksek olduğu iller ise Kahramanmaraş, Mardin, Gaziantep, Siirt ve Şırnak şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 14 - Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

26,2 - 30,5

30,5 - 33,9

33,9 - 38,8

38,8 - 45,5

45,5 - 60,5

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 14 - Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Edirne	12	1	14,8%	24,4%	60,5%	Kahramanmaraş	52	1	8,1%	30,9%	26,2%
Ordu	24	2	10,6%	18,8%	56,4%	Mardin	61	2	6,4%	24,2%	26,4%
Kırklareli	5	3	17,8%	32,9%	54,1%	Gaziantep	39	3	9,6%	36,2%	26,4%
Denizli	15	4	17,5%	32,7%	53,6%	Siirt	74	4	6,6%	24,1%	27,4%
Antalya	14	5	20,9%	41,8%	49,9%	Şırnak	78	5	6,6%	23,8%	27,7%
Ortalama	-	-	11,3%	28,8%	38,8%	Ortalama	-	-	11,3%	28,8%	38,8%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

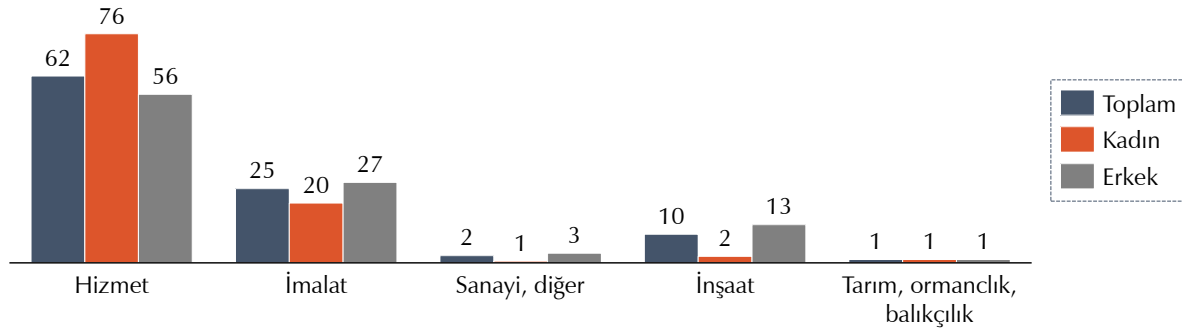
SGK aracılığıyla 14-16 Ekim 2019 tarihi itibarıyla derlenen istihdam verilerine göre, Türkiye'de çalışanların yüzde 62'si hizmet, yüzde 25'i imalat, yüzde 2'si diğer sanayi, yüzde 10'u inşaat ve yüzde 1'i tarım sektörlerinde istihdam edilmektedir. Paylaşılan istatistiklerde, TÜİK'in istihdam istatistiklerinden farklı olarak sosyal sigorta sistemine 4/a kapsamında dâhil edilen aktif sigortalı çalışanlar temel alınmıştır. Bu çerçevede, SGK verileri aktif sigortalılara ilişkin bilgileri içerirken bu veriler kayıt dışılığı içermemektedir. Öte yandan dünya genelinde kayıt dışılığın tarım sektöründe diğer sektörlerle kıyasla daha yüksek düzeylerde olabildiği görülmektedir.³⁰ Bu çalışma kapsamında da SGK verileri ile incelenen çalışan istatistiklerinde, kayıt dışılığın da etkisiyle tarımın istihdamdaki oranı bir hayli düşük düzeylerde seyretmektedir. Ayrıca, genel olarak kadınlarda kayıt dışı istihdamın oranı dünya genelinde erkeklere kıyasla daha düşük düzeylerde iken tarım sektöründe

³⁰ ILO. (2018). Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture.

bu tablonun değiştiği gözlemlenmekte ve kadınların daha yüksek oranlarda tarımda kayıt dışı istihdam edildiği görülmektedir.^{31 32} Bu tablo, kadınların karar verme mekanizmalarındaki rolünü, bilgiye ve teknolojiye erişimini, haklarının korunmasını tehdit edebilmektedir. Bu tablonun da toplumsal cinsiyet perspektifinde değerlendirilmesi ayrıca önem arz etmektedir.

SGK verilerine göre, çalışanların yüzde 30'u kadın, yüzde 70'i erkek olup kadınların erkeklere kıyasla hizmet sektöründe daha fazla istihdam edildiği görülmektedir. Nitekim çalışan kadınların yüzde 76'sı hizmet sektöründe istihdam edilirken erkeklerde bu oran yüzde 56 düzeyindedir. İmalat sektöründe ise kadınların çalışma oranı yüzde 20 olup erkeklerin yüzde 27'si bu sektörde çalışmaktadır. Kadınların sadece yüzde 2'si inşaat sektöründe çalışırken, erkeklerin yüzde 13'ü bu sektörde çalışmaktadır. Genellikle 4/a kapsamından ziyade 4/b kapsamında sigortaları yapılan tarım sektörü çalışanlarında ise kadınlar ve erkekler açısından 4/a çerçevesinde kayıtlı istihdamda anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Şekil 15 - Türkiye'de sektörlere göre istihdamın dağılımı, %, 2019*

Kaynak: SGK 14-16 Ekim 2019 verileri, TEPAV hesaplamaları

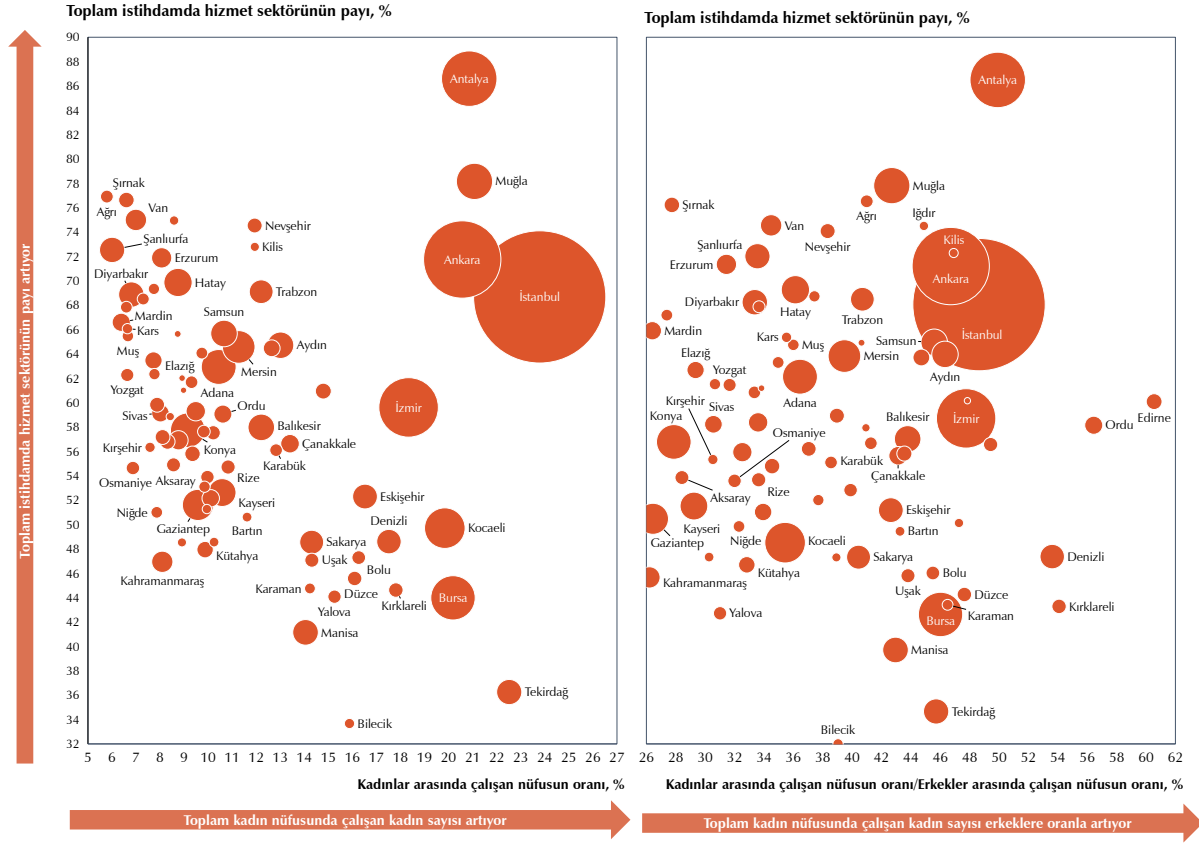
Not: "Sanayi, diğer" gruplaması NACE Rev. 2 sınıflaması sisteminde B-D-E harflerini kapsamakta olup madencilik ve taş ocaklığı, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetlerini kapsamaktadır.

Hizmet sektörünün istihdamdan en yüksek oranda pay aldığı iller arasında hizmet sektörünün sırasıyla yüzde 87 ve yüzde 78 paylar aldığı Antalya ve Muğla illeri gelmektedir. Toplam kadın nüfusu içerisinde çalışan kadınların en yüksek paya sahip olduğu iller ise İstanbul, Tekirdağ, Muğla, Antalya, Ankara, Bursa, Kocaeli, İzmir, Kırklareli ve Denizli olarak sıralanmaktadır. Sıralanan illerden Antalya, Muğla, Ankara ve İstanbul hizmet sektörünün ildeki payının Türkiye genelindeki oran olan yüzde 62'yi geçtiği iller olarak diğer illerden ayrılmaktadır. Bu kapsamda, ilk etapta ilin üretim yapısında hizmet sektörünün payı arttıkça istihdam kadınların payının artış gösterdiği, bu durumun da TCE kapsamında endeks değerine katkı sunan çalışan nüfusun oranlarının kadın/erkek şeklinde oranlanmasıyla elde edilen rasyoda artışa neden olduğu varsayılabilir. Öte yandan, her ne kadar bazı illerde hizmet sektöründeki artış kadın çalışan sayısındaki artışı ve kadınların erkeklere oranlanmasıyla elde edilen rasyo ile birlikte artıyor gibi görülse de Şekil 16'da görüldüğü gibi bu eğilim tüm illerde geçerli bir genellemeye dönüşmemektedir.

³¹ ILO. (2018). Global Commission on the Future Work. Cluster 2: Bringing an End to Pervasive Global Women's Inequality in the Workplace: Empowering Women Working in the Informal Economy. 15-17 Şubat 2018.

³² ILO. (2018). Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture.

Şekil 16 - Toplam istihdamda hizmet sektörünün payı ve kadınlar arasında çalışan nüfusun dağılımı, 2019*

Kaynak: TÜİK, SGK 14-16 Ekim 2019 verileri, TEPAV hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri, ildeki toplam çalışan nüfus hacmini temsil etmektedir.

Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları

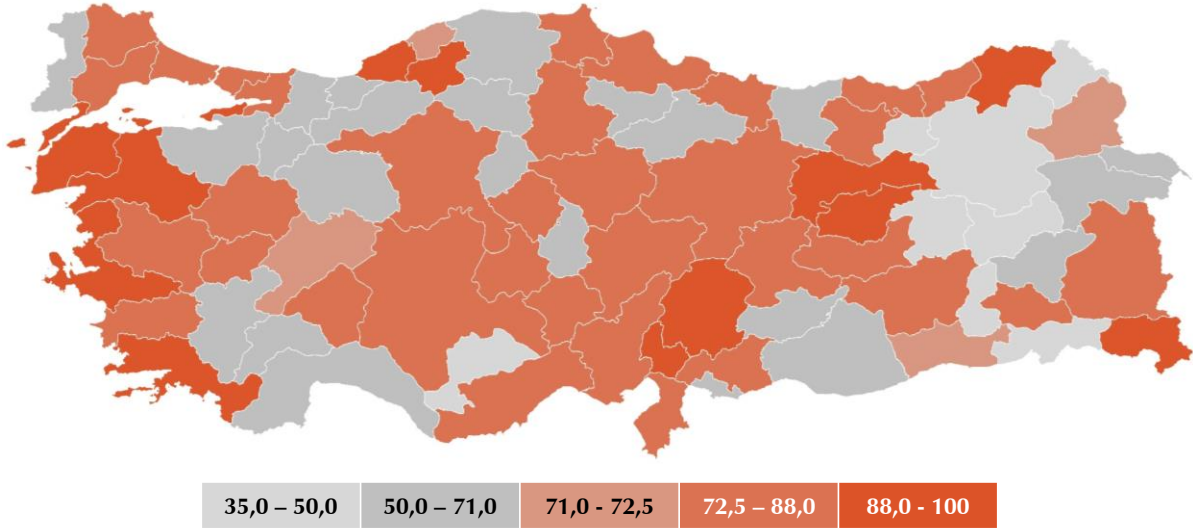
Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında kadınların ve erkeklerin iş hayatına eşit olarak katılıp katılmadığı, çalışan nüfusun oranı ile incelenebilmektedir. WEF endeksinde, üretim faaliyetlerinde cinsiyetler arası eşitliği analiz etmek için ayrıca çalışanların karar mekanizmaları açısından daha üst pozisyonlarda eşit şekilde yer alıp/almadığı da değerlendirilmeye alınmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, çalışanların yaptıkları işle ilgili meslek gruplarının kodlanması için kullanılan ISCO sınıflaması temel alınmış; ISCO, 08 sınıflandırmasında 1 ile başlayan yönetici pozisyonundaki çalışan sayısı, il ve cinsiyet ayırımında toplam çalışan sayısına bölünerek analiz edilmiştir. İlgili veriler, Türkiye'de il düzeyinde SGK'dan 14-16 Ekim 2019 tarihi itibarıyla temin edilmiştir.³³

Cinsiyetlere göre yönetici pozisyonunda çalışma oranlarının karşılaştırılması incelendiğinde, 81 ilin ortalamasına göre kadınların yüzde 1'i; erkeklerin yüzde 1,4'ü yönetici pozisyonunda çalışmaktadır. Bu bağlamda, 81 ilin ortalamasına göre kadın/erkek rasyosu, diğer göstergelere kıyasla, yüzde 72,4 ile tam eşitliğe görece daha yakın bir performans izlemektedir. Zonguldak ve Osmaniye illeri, kadınların yüzde 1,5; erkeklerin yüzde 1,2 değeri ile cinsiyetlere göre yönetici pozisyonunda çalışma oranlarının olduğu, cinsiyetler arası farklılaşmanın en az olduğu iller olarak

³³ Türkiye genelinde tüm yönetici pozisyonlarında kadınların temsil oranı, SGK'dan derlenen verilere göre TÜİK verilerinden farklı olup yüzde 26,8 düzeyinde gerçekleşmektedir.

öne çıkmaktadır. Zonguldak ve Osmaniye illerinin yanında, Yalova ve Artvin de kadınların ve erkeklerin yönetici pozisyonunda çalışma oranlarının birbirlerine yakın olduğu iller olarak bu göstergede tam eşitlik göstermektedir. Cinsiyetlere göre yönetici pozisyonunda çalışma oranı açısından cinsiyetler arası farklılaşmanın en yüksek olduğu iller ise; Ardahan, Bingöl, Karaman, Şırnak ve Batman şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 17 - Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 15 - Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Zonguldak	35	1	1,5%	1,2%	100,0%	Ardahan	71	1	0,4%	1,3%	34,6%
Osmaniye	19	1	1,5%	1,2%	100,0%	Bingöl	80	2	0,2%	0,6%	36,6%
Yalova	3	1	1,7%	1,6%	100,0%	Karaman	55	3	0,5%	1,3%	37,8%
Artvin	27	1	0,7%	0,7%	100,0%	Şırnak	78	4	0,3%	0,9%	39,2%
Çanakkale	6	5	1,3%	1,3%	95,7%	Batman	77	5	0,4%	0,9%	43,1%
Ortalama	-	-	1,0%	1,4%	72,4%	Ortalama	-	-	1,0%	1,4%	72,4%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği

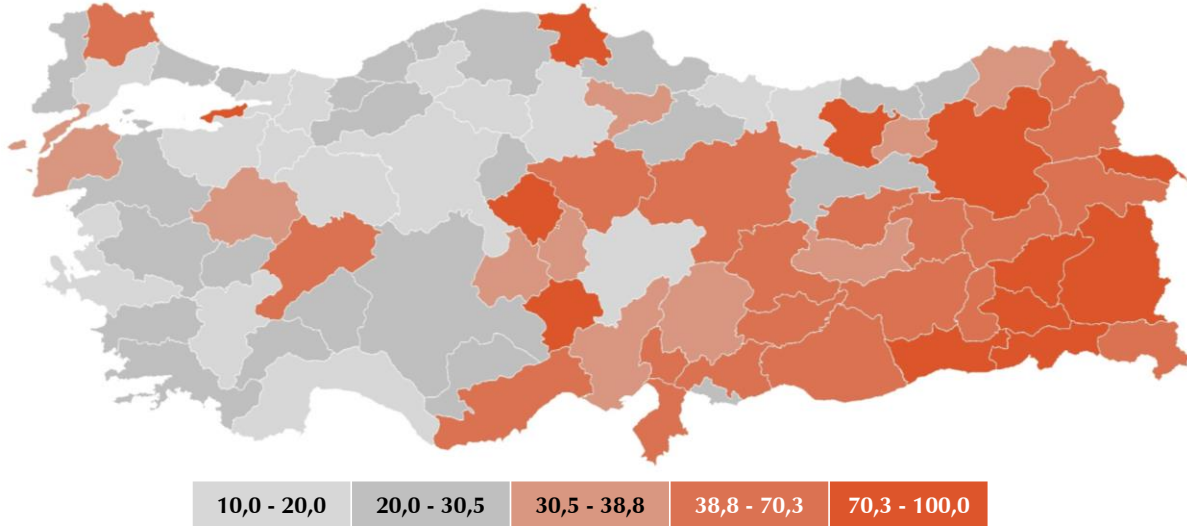
Üretim faaliyetlerine katılım açısından toplumsal cinsiyet eşitliğini zedeleyen bir unsur da, benzer işleri yapan ve benzer eğitime sahip kadın ve erkek çalışanlar arasında eşit ücret politikasının uygulanamamasıdır. Nitekim Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization - ILO)'nün yayınlamış olduğu Küresel Ücret Raporu'nda, kadın ve erkek çalışanlar arasındaki ücret eşitsizliğinin geçmişten günümüze azalmakla beraber halen devam ettiği belirtilmektedir.³⁴

³⁴ ILO. (2018). Global Wage Report 2018/19.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin incelendiği WEF çalışmasında ücret eşitliği, ülkeler ölçeğinde anketler aracılığıyla derlenirken, bu çalışma kapsamında ücret eşitliği, SGK'dan 14-16 Ekim 2019 tarihi itibarıyla derlenen faaliyet alanlarına göre çalışan sayısı ve ortalama kazanç tutarları göstergeleri üzerinden hesaplanmıştır. Bu kapsamda, ekonomik faaliyet alanlarına göre (NACE Rev. 2, 4 basamak) çalışan sayıları ve ortalama kazanç miktarları, kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı derlenmiştir. Çalışma kapsamında her bir ilde, erkeklerle benzer işlerde çalışan ve erkeklerle eşit veya erkeklerden daha yüksek ücretler alan kadınların sayısı ile o ilde çalışan toplam kadın sayısı oranlanmıştır. Erkekler için de her bir ilde, kadınlarla benzer işlerde çalışan ve kadınlarla eşit veya kadınlardan yüksek ücretler alan erkeklerin sayısı ile o ilde çalışan toplam erkek sayısı oranlanmıştır. Benzer iş tanımı, NACE Rev. 2 ekonomik faaliyet alanı sınıflamasına göre, aynı 4 basamaklı alanları kapsayacak şekilde analize konu edilmiştir.

Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliğinin, Türkiye ortalamasında kadınlarda yüzde 23,6; erkeklerde ise yüzde 66,1 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum, 81 il ortalamasına göre kadınların yüzde 23,6'sının benzer işlerde çalışan erkeklerle eşit veya daha yüksek oranda ücret alabildiği şeklinde yorumlanabilir. 81 il düzeyinde, cinsiyetler arası ücret eşitliğinde en eşitlikçi iller olarak Mardin ve Şırnak listenin en başında gelmektedir. Mardin'de çalışan kadınların yüzde 55'i aynı faaliyet alanında çalışan erkeklerle eşit veya daha yüksek oranda ücret alırken; erkeklerde bu oran yüzde 30 düzeyinde gerçekleşmektedir. Şırnak'ta ise bu oran kadınlarda yüzde 39,6; erkeklerde 28,7'dir. Cinsiyetler arası ücret eşitliği açısından bu iki ili sırasıyla; Iğdır, Van ve Siirt takip etmektedir. Diğer yandan cinsiyetler arası ücret eşitsizliğinin en fazla açıldığı illerin başında ise Tekirdağ, Kayseri, Denizli, Bursa ve Karabük gelmektedir.

Şekil 18 - Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oranı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 16 - Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Mardin	61	1	55,0%	30,0%	100,0%	Tekirdağ	17	1	8,7%	87,5%	10,0%
Şırnak	78	1	39,6%	28,7%	100,0%	Kayseri	68	2	9,4%	82,7%	11,4%
İğdır	13	3	48,5%	54,3%	89,3%	Denizli	15	3	9,7%	82,1%	11,8%
Van	40	4	41,2%	50,4%	81,7%	Bursa	26	4	10,0%	83,1%	12,0%
Sirt	74	5	31,7%	39,3%	80,6%	Karabük	43	5	10,5%	81,1%	13,0%
Ortalama	-	-	23,6%	66,1%	38,8%	Ortalama	-	-	23,6%	66,1%	38,8%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

C.3.Eğitime Katılım

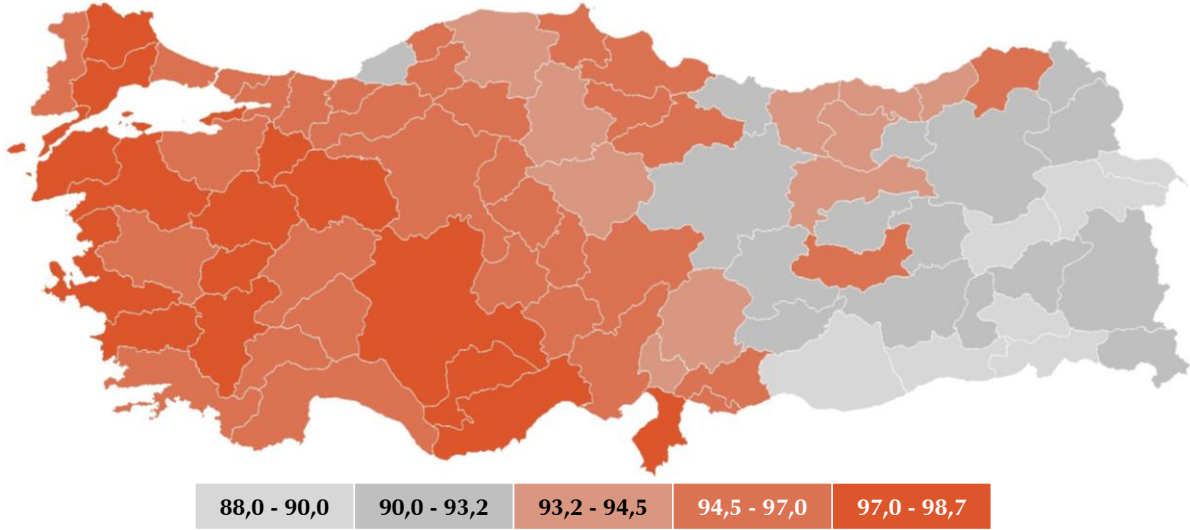
Cinsiyete göre okuryazarlık oranı

Cinsiyetlere göre okuryazarlık oranındaki farklılaşma, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en temel göstergelerindendir. Nitekim diğer eğitime katılım göstergelerinin de başlangıç düzeyini belirten okuryazarlık durumu toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında, siyaset ve ekonomide temsil edilme ve üretim faaliyetlerine katılım düzeylerini de etkilemektedir. WEF metodolojisinde de kullanılan bu gösterge için, 81 il düzeyinde TÜİK'ten derlenen 2018 yılı istatistikleri aracılığıyla, 6 yaş ve üzerindeki nüfusun okuma yazma durumu temel alınmış olup; okuryazarlık oranı, kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Aynı gösterge için WEF'te 15 yaş ve üzeri nüfus ele alınırken, bu çalışmada sadece yetişkinlerin değil; teoride zorunlu eğitim öğretim nedeniyle okuma yazma

öğrenmiş olması gereken 6 yaş ve üzeri tüm nüfus ele alınacak şekilde, gösterge tanımı güncellenmiştir.

Cinsiyetlere göre okuryazarlık oranları arasındaki farklar incelendiğinde ilgili göstergenin Türkiye'deki genel ortalaması, yüzde 94,5'tir. Bu gösterge, tam eşitliğe en yakın gösterge konumundadır. İki cinsiyet arasında okuryazarlık oranı açısından farkın en az olduğu il Çanakkale'dir. Çanakkale'yi sırasıyla; Denizli, İzmir, Tekirdağ ve Uşak illeri takip etmektedir. İki cinsiyet arasındaki okuryazarlık farkının en yüksek olduğu il ise Şanlıurfa'dır. Şanlıurfa, kadın/erkek rasyosunda yüzde 88'lik pay almaktadır. Bu durum Şanlıurfa'da kadınlarda okuryazarlık oranının yüzde 85,1; erkeklerde yüzde 96,7 düzeyinde olmasından kaynaklanmaktadır. Okuryazarlıkta toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından Şanlıurfa'yı sırasıyla; genel ortalamanın altında kalan Şırnak, Mardin, Ağrı ve Muş illeri takip etmektedir.

Şekil 19 - Cinsiyete göre okuryazarlık oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

88,0 - 90,0 90,0 - 93,2 93,2 - 94,5 94,5 - 97,0 97,0 - 98,7

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 17 - Cinsiyete göre okuryazarlık oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Çanakkale	6	1	96,3%	97,6%	98,7%	Şanlıurfa	70	1	85,1%	96,7%	88,0%
Denizli	15	2	96,0%	97,9%	98,1%	Şırnak	78	2	85,4%	96,9%	88,1%
İzmir	2	3	96,2%	98,3%	97,9%	Mardin	61	3	84,5%	95,8%	88,2%
Tekirdağ	17	4	96,4%	98,5%	97,8%	Ağrı	57	4	86,0%	96,9%	88,8%
Uşak	20	5	93,9%	96,1%	97,8%	Muş	81	5	86,3%	97,2%	88,8%
Ortalama	-	-	91,5%	96,9%	94,5%	Ortalama	-	-	91,5%	96,9%	94,5%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

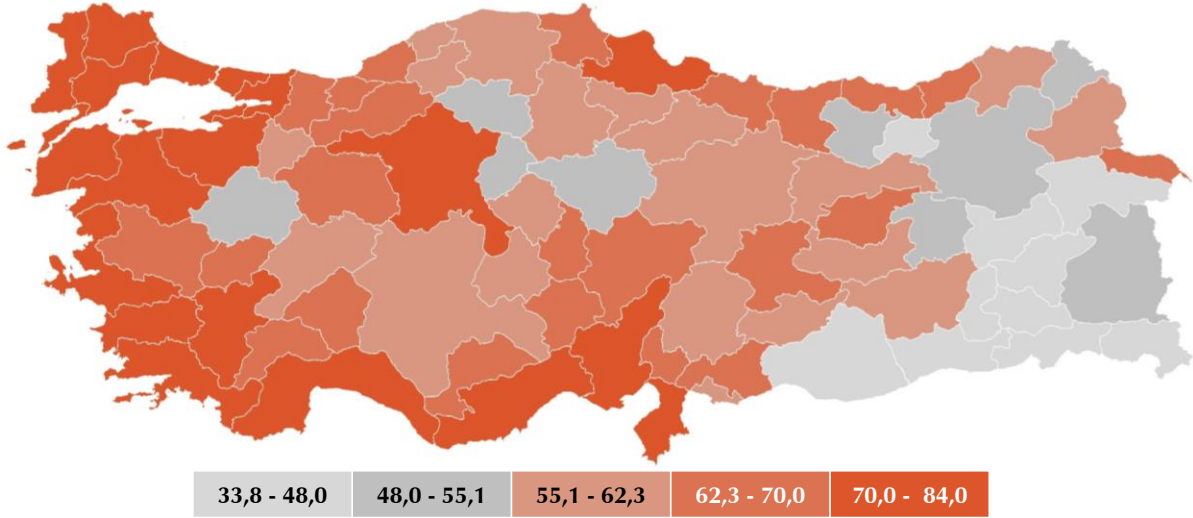
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı

Mevcut okullaşma oranları, kadınların erkeklere oranla eğitim hizmetlerine şu andaki erişimleri arasındaki farkı değerlendirme açısından bilgi taşımaktadır. Bu çalışmada ise il düzeyinde mevcut

okullaşma oranları yerine, kadınları ve erkekleri eşit oranda eğitime katabilme kabiliyetine dair uzun vadeli bir bakış açısı taşıyan “bitirilen eğitim düzeyleri”, analize konu edilmiştir. Bu bağlamda, TÜİK'ten derlenen 2018 yılı istatistikleri aracılığıyla, 25 yaş ve üzerindeki nüfusun bitirilen eğitim durumu temel alınmış olup; en az lise eğitimi tamamlayan kadınlar ve erkekler için ilgili oranlar ayrı ayrı hesaplanmıştır. Benzer hesaplamalar, UNDP GII'de de temel alınırken; WEF'te mevcut okullaşma oranları ile kadınların ve erkeklerin eğitime şu anki erişimleri değerlendirilmektedir. Bu çalışmada ise illerin kadınları ve erkekleri eşit şekilde eğitime katabilme kabiliyetine dair uzun vadeli bir bakış açısı ile kadınların ve erkeklerin sadece okul çağındaki nüfusları değerlendirilmemiş, bitirilen eğitim düzeyleri kıyaslanmıştır.

Türkiye genelinde 81 il ortalamasına göre, en az lise ve üstü eğitime sahip 25 yaş ve üzerindeki toplam nüfusun oranı yüzde 39 iken; kadınlarda bu oran yüzde 33, erkeklerde ise yüzde 46 düzeyindedir. Cinsiyetlere göre en az lise mezuniyet oranı açısından kadın ve erkek oranlarının karşılaştırılması neticesinde Türkiye'deki ortalama rasyo, yüzde 62,3 olarak gerçekleşmektedir. Bu tablo okuryazarlığa göre en az lise mezuniyeti rasyosunda iki cinsiyet arasındaki farkın açıldığını göstermektedir. En az lise mezuniyet oranı açısından cinsiyetler arası farkın en düşük olduğu 5 il sırasıyla İstanbul, Muğla, İzmir, Ankara ve Antalya'dır. En az lise mezuniyet oranı açısından cinsiyetler arası farkın en çok açıldığı 5 il sırasıyla; Şırnak, Siirt, Hakkâri, Bitlis ve Muş'tur.

Şekil 20 - Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 18 - Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
İstanbul	4	1	41,7%	49,7%	84,0%	Şırnak	78	1	14,4%	42,7%	33,8%
Muğla	1	2	38,3%	45,8%	83,7%	Siirt	74	2	17,1%	44,5%	38,4%
İzmir	2	3	41,6%	49,7%	83,6%	Hakkâri	41	3	21,6%	52,6%	41,1%
Ankara	16	4	48,0%	60,6%	79,3%	Bitlis	76	4	17,4%	41,9%	41,6%
Antalya	14	5	37,9%	48,0%	79,0%	Muş	81	5	14,8%	35,3%	42,0%
Ortalama	-	-	27,0%	43,1%	62,3%	Ortalama	-	-	27,0%	43,1%	62,3%

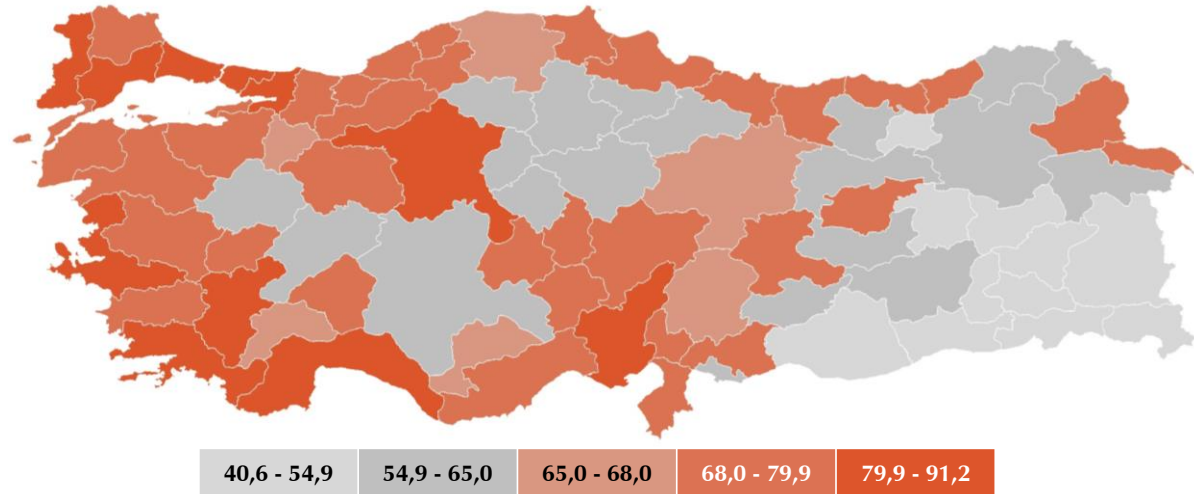
Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı

Kadınları ve erkekleri eşit oranda eğitime katabilme kabiliyetine dair uzun vadeli bir bakış açısıyla en az lise mezuniyet oranının yanında; en az üniversite mezuniyet oranı da, çalışma kapsamında endekse dâhil edilmiştir. Bu bağlamda TÜİK'ten derlenen 2018 yılı istatistikleri aracılığıyla, 25 yaş ve üzerindeki nüfusun bitirilen eğitim durumu temel alınmış olup; en az üniversite eğitimini tamamlayan kadınlar ve erkekler için ilgili oranlar ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Cinsiyetlere göre üniversite mezuniyet oranları arasındaki farkın en az olduğu il yüzde 91,2'lik pay ile İstanbul'dur. İstanbul'u sırasıyla İzmir, Muğla, Antalya ve Tekirdağ illeri takip etmektedir. Öte yandan endeks kapsamında, genel ortalamanın altında kalan iller ise sırasıyla Şırnak, Hakkâri, Siirt, Bitlis ve Muş olarak listelenmektedir.

Şekil 21- Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

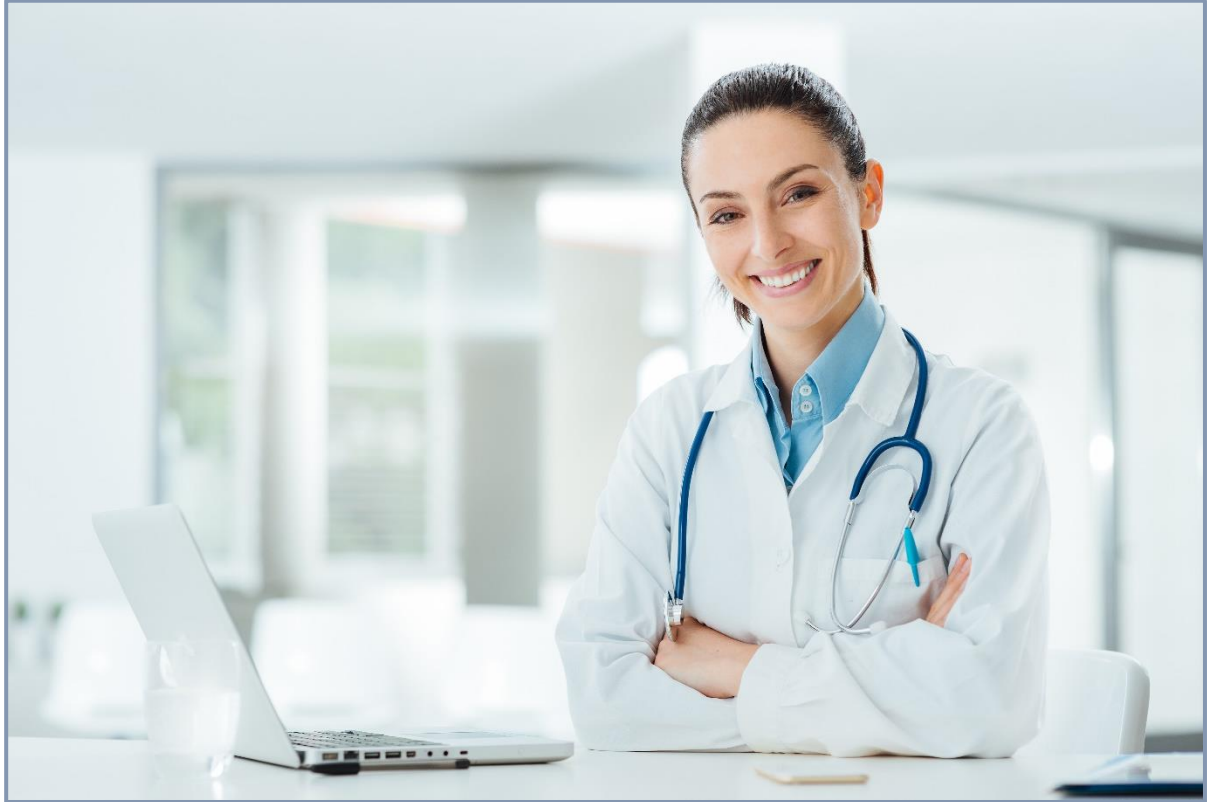
Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Tablo 19 - Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il						Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek	İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
İstanbul	4	1	22,7%	24,9%	91,2%	Şırnak	78	1	8,4%	20,8%	40,6%
İzmir	2	2	21,9%	24,6%	89,0%	Hakkâri	41	2	10,4%	24,3%	42,7%
Muğla	1	3	19,9%	22,4%	89,0%	Siirt	74	3	10,0%	22,5%	44,5%
Antalya	14	4	18,9%	22,2%	85,3%	Bitlis	76	4	9,6%	19,9%	48,5%
Tekirdağ	17	5	15,1%	17,8%	84,5%	Muş	81	5	8,1%	16,3%	49,5%
Ortalama	-	-	13,5%	19,7%	68,0%	Ortalama	-	-	13,5%	19,7%	68,0%

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

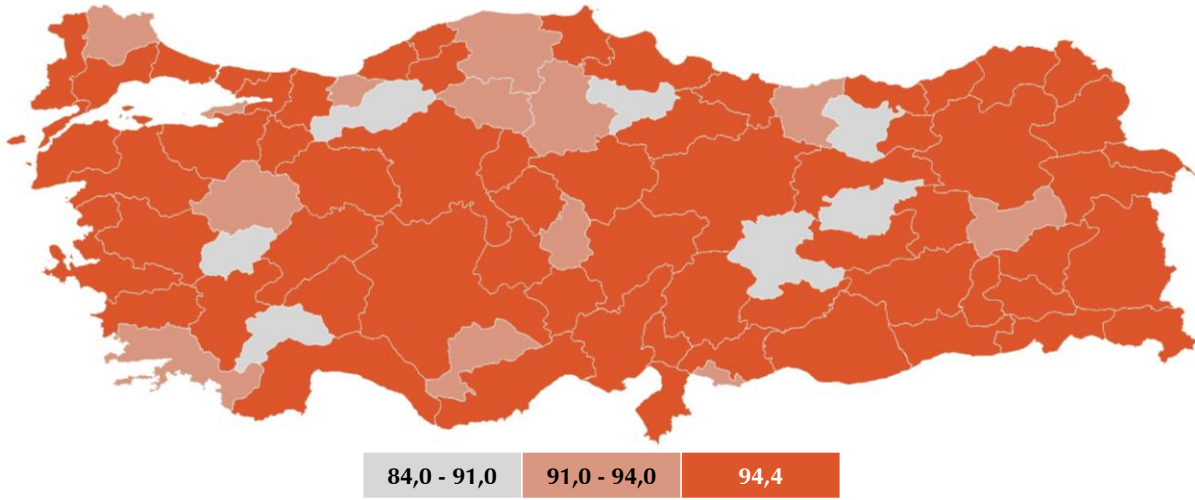
C.4. Sağlık, İnsani Haklar ve Sosyal Yaşam

İnsanların hayat kalitesini belirleyen en önemli faktörlerden biri sağlıktır. Kadınların sağlık hizmetlerine erişimi, en temel insan hakkıdır. Bu hak, kadının özel ve sosyal yaşama katılımı ve katkısı için de vazgeçilmez öneme sahiptir. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 12'nci maddesinde insan hakkı kapsamında kadınların ve erkeklerin sağlık hizmetlerinden eşit yararlanabilmesi ve sosyal yaşamın her alanına eşit şekilde katılabilmeleri için kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi hükmü yer almaktadır. Bu bağlamda literatürle uyumlu olarak gösterge setinin belirlenmesinde; sağlık, insani haklar ve sosyal yaşam alanında takip eden paragraflarda belirtilen göstergeler değerlendirilmeye alınmıştır. Diğer yandan değerlendirmeye alınan bu göstergeler endeks değerine kattıkları anlamların sınırlı olması veya genel endeks metodolojisi ile gösterdikleri uyumsuzluk nedenleriyle ana gösterge setine dâhil edilmemiştir.

WEF'in endeksinde temel alınan "doğumda cinsiyet oranları" için TÜİK'ten derlenen 2018 yılı istatistikleri aracılığıyla, illere ve cinsiyetlere göre doğan bebeklerin dağılımı derlenmiştir. Biyolojik olarak bebeklerin doğumlarında kadın ve erkek açısından cinsiyet dağılımı yaklaşık yüzde 94,4 olarak gerçekleşirken, bu orandan önemli ölçüde ayrılma, WEF tarafından yeni doğan bebekler arasında cinsiyet açısından bir tercih farklılığı olabileceği şeklinde yorumlanıp, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında değerlendirilmeye alınmaktadır.³⁵ Türkiye'de 81 ilde cinsiyetlerine göre doğan bebeklerin dağılımı temel alındığında, 51 ilde biyolojik oran açısından tam eşitliğin yakalandığı tespit edilmektedir. Geri kalan 30 ilde ise tam eşitliğe yakın değerlerin alındığı ve göstergenin kendi içerisinde 0,0188 şeklinde oldukça küçük bir değerde standart sapma gerçekleştirdiği tespit edilmektedir. Bu nedenlerle, gösterge çalışma kapsamında ana endekse dâhil edilmemiştir.

Şekil 22 - Cinsiyete göre doğumda cinsiyet oran farkı (kadın/erkek rasyosu), 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Doğumda cinsiyet oranlarında gözlemlenen tam eşitlikçi tablodaki benzer sonuçlar, ekonomik, kültürel ve sosyal yapıların ve normların değişmesine paralel olarak zaman içerisinde diğer göstergelerde de gerçekleşebilir. Olası değişikliklere cevaben, endeks kapsamında göstergelerin de dönemsel olarak güncellenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda göstergelerin kullanım süresi, politikaların ilgili alanlardaki eşitsizliklere yönelik çözüm üretme kapasitesine de bağlı olarak değişim gösterecektir. Bu gerekçeden yola çıkarak, düzenli aralıklarla gösterge setinin gözden geçirilmesi ve güncellenmesi, politika ve hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır.

Hem AB hem de WEF tarafından kullanılan sağlıklı yaşam beklentisi göstergesi için TÜİK'ten derlenen 2015-2017 dönemi istatistikleri aracılığıyla, illere ve cinsiyete göre doğuştan beklenen yaşam süreleri analiz edilmiştir. Sağlıklı yaşam beklentisi için kadınların erkeklerden daha uzun yaşama eğilimleri göz önünde bulundurularak ve literatürle uyumlu olarak, 1,06 rasyosu eşitlik değeri olarak temel alınmıştır.³⁶ Buna göre, Türkiye'de 81 ilde sağlıklı yaşam beklentisi için

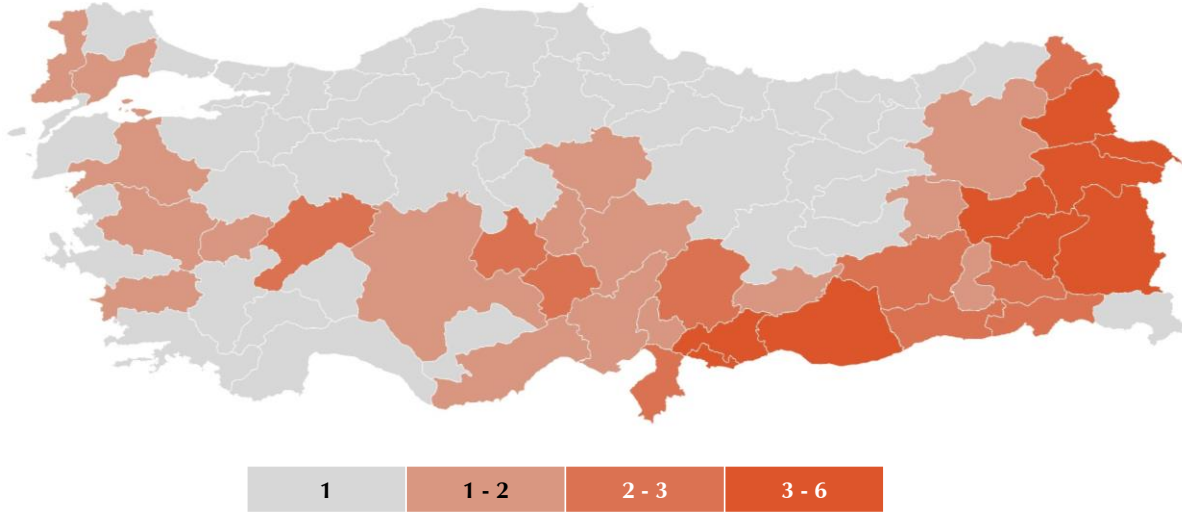
³⁵ Klasen, S. ve Wink, C. (2003). Missing Women: Revisiting the Debate. *Feminist Economics*. 9:2-3, 263-299.

³⁶ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2018). İnsani Gelişme Raporu 2018.

belirlenen kadın/erkek rasyosunda, 78 ilde tam eşitlik yakalanırken; geri kalan 3 ilin de tam eşitlik rasyosuna (1,06) oldukça yakın olan 1,058 değerini aldığı görülmektedir. Bu gösterge de eşitlik açısından iller arasında bir farklılaşmaya işaret etmediği için, çalışma kapsamında genel endekse dâhil edilmemiştir.

Çocuk yaşta yapılmış evlilikler sonucu meydana gelen ergen doğurganlıklar ya da çocuk anneliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki araştırmalar için önemli göstergelerdendir. Erken yaşta çocuk sahibi olan kadınların, sağlık ve gelecek fırsatlarını yakalama açısından dezavantaja sahip olabileceği öngörüsü ile GII'de de ergen doğurganlık oranı, ana endekse ayrı bir gösterge olarak dâhil edilmektedir. Bu gösterge için il düzeyinde 15-19 yaş arasında çocuk sahibi olan anne oranı, TÜİK'ten elde edilen 2018 istatistikleri aracılığıyla derlenmiştir. Sadece kadınlar için düzey bilgisinin analiz edildiği bu gösterge, WEF metodolojisi kapsamında, kadın/erkek rasyosu aşamasında analiz dışı kaldığı için endekse dâhil edilmemiştir.

Şekil 23 - Ergen doğurganlık oranı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

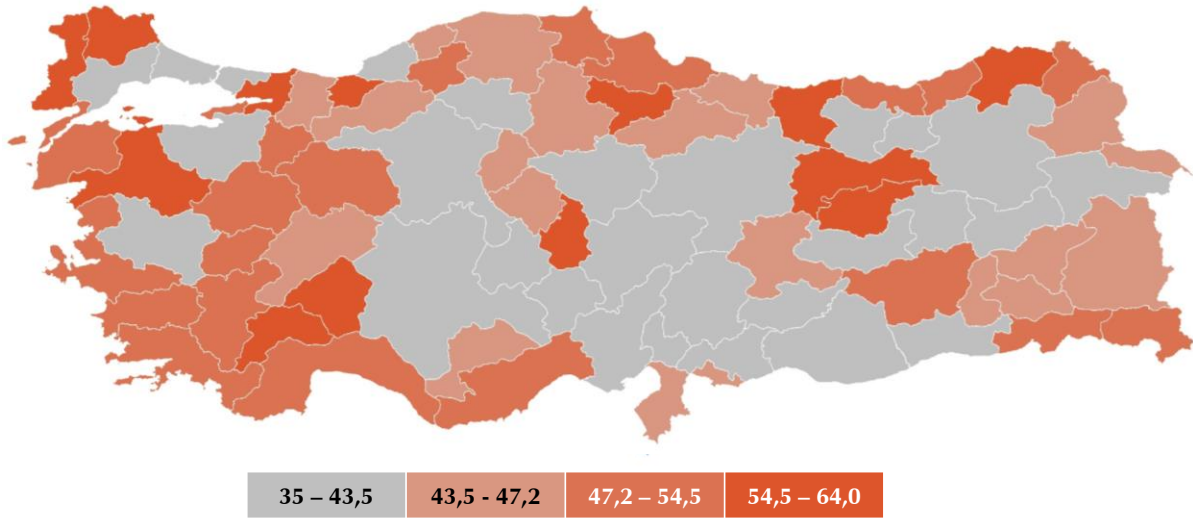
Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Çocuk bakımının toplumsal rollerde sadece kadına atfedilmesi, kadınların iş gücüne ve toplumsal hayata katılımının önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. Çocuk bakımının sadece kadının görevi olarak görülmesini hafifletebilecek şekilde, kadının toplumsal ve iş hayatına en az erkekler kadar entegrasyonunun sağlanabilmesi için, çocuk bakım hizmetlerine yönelik politika araçlarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Türkiye'de okul öncesi çocuk bakımı için, aile ve ev dışında, kreş ve gündüz bakımevlerinde hizmet sunulmaktadır. Bu bağlamda, 3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı istatistikleri aracılığıyla, illere göre derlenmiştir.³⁷ 81 ilin ortalamasına göre, teorik yaş aralığında (3-5 yaş arası) olup okul öncesi kreş veya gündüz bakımevleri hizmetlerinden yararlanan çocukların oranı yüzde 47,2'dir. İl düzeyinde ise çocukların okul öncesi eğitime katılım oranının yüzde 63,9 olduğu Erzincan, Türkiye'nin en yüksek net okullaşma oranına sahip ilidir. Çocukların okul öncesi eğitime katılım oranının yüzde 34,7 olduğu

³⁷ MEB. (2019). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018/2019.

Kahramanmaraş ise, en düşük net okullaşma oranına sahip ildir. Diğer göstergelerden farklı olarak, iki cinsiyet için ayrı ayrı hesaplanamayan bu gösterge, WEF metodolojisi ile uyumlu olunması açısından endekse dâhil edilmemiştir. Ayrıca WEF metodolojisi, girdilerden ziyade çıktılar üzerinden ülkelerdeki toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirmek üzere formüle edilmiştir. Bu tanımda girdiler, ülkede toplumsal cinsiyet eşitliğini belirleyen doğum izinlerinin süreleri gibi politika araçlarını oluştururken; çıktılar, kadınların üst düzey pozisyonlarda erkeklere kıyasla çalışma oranları gibi göstergelerden oluşmaktadır. Bu bağlamda çocuk bakımı, çıktı yerine politika aracı niteliği taşıdığından ve endekste hâlihazırda temel alınan diğer göstergelerden farklı bir karakteristiğe de sahip olduğundan, endeks kapsamında değerlendirilmemiştir.

Şekil 24 - 3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranı, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

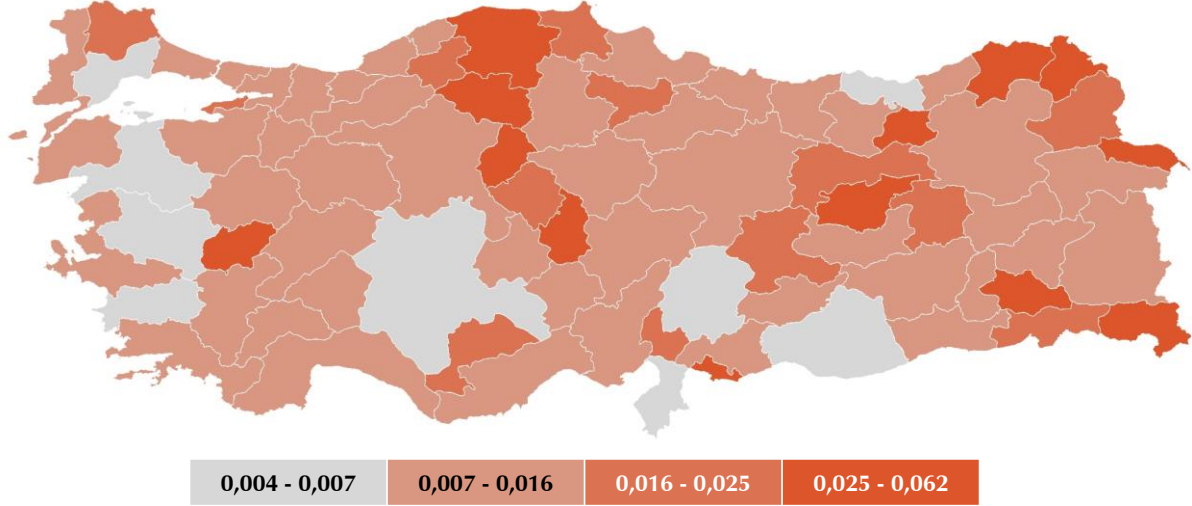
Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Kadınlara yönelik ihtisaslaşmış hizmetler arasında sayılan kadın konukevlerinin illere göre dağılımı, illerin kadınların sorunlarına yönelik duyarlılık düzeylerine işaret eden göstergelerden biridir. Bu bağlamda 9 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Türkiye'deki kadın konukevlerinin sayıları ve kapasiteleri, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından temin edilmiştir. Bu kapsamda, 81 ilin hepsinde kadın konukevlerinin mevcut olduğu bulgusuna erişilmiştir. Yapılan çalışmada Türkiye genelinde 81 ilin 62'sinde, kadın konukevi sayısı "1" iken; geri kalan 19 ilde birden fazla sayıda kadın konukevinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Kadın konukevi sayısı açısından en fazla sayıda ve en yüksek toplam kapasitede kadın konukevine sahip il İstanbul'dur. İstanbul'u kadın konukevi sayısı açısından İzmir ve kadın konukevi kapasitesi açısından Ankara illeri takip etmektedir. İl düzeyinde kadın konukevi sayısının, 18 yaş üstü kadın nüfusuna oranlanmasıyla nüfusa göre kadın konukevi kapasitesi hesaplanmıştır. Bu bağlamda nüfusuna oranla en fazla kadın konukevi kapasitesine sahip iller sırasıyla; Tunceli, Kırıkkale ve Artvin'dir. Öte yandan, nüfusuna oranla en az kadın konukevi kapasitesine sahip iller ise sırasıyla; Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Tekirdağ illeridir.

İki cinsiyet için ayrı ayrı hesaplanamayan kadın konukevi göstergesi de, WEF metodolojisine bağlı kalınması açısından endekse dâhil edilmemiştir. Bilindiği üzere WEF metodolojisi, girdilerden

ziyade çıktılar üzerinden ülkelerdeki toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirmek üzere formüle edilmiştir. Bu bağlamda kadın konukevi kapasitesi de çıktı yerine politika aracı niteliği taşıdığından ve endekste hâlihazırda temel alınan diğer göstergelerden farklı bir karakteristiğe sahip olduğundan, endeks kapsamında değerlendirilmemiştir.

Şekil 25 - 18 yaş üstü kadın nüfusuna oranla kadın konukevi kapasitesi, 81 il haritası, %

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

D. Değerlendirme

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde uluslararası endekslerde göstermiş olduğu görece zayıf performans, Türkiye'nin en az ekonomik kalkınmayı amaçlayan politikalar kadar toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadeleyi hedefleyen politikalara da ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Ülke düzeyindeki çalışmalar, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen politikalara ihtiyaç duyduğunu gösterirken; bu politikaların tasarımı aşamasında Türkiye'nin 81 ilinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birbirlerinden çok farklı performanslara sahip olduğu gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda, kadın-erkek eşitliğine ilişkin yerel düzeydeki tablonun analitik araçlarla ölçülmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesi; toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması açısından önem arz etmektedir. Bu motivasyondan yola çıkarak; TOBB, TSKB öncülüğünde ve TEPAV iş birliğinde hazırlanan "81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi", illerin toplumsal cinsiyet eşitliğindeki mevcut durumlarını ortaya koymayı ve yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliliğini temel alan politika üretim süreçlerine yol göstermeyi hedeflemektedir. Çalışma kapsamında hazırlanan endeks ve karnesi, 81 ilin toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği sıralamasını, 11 adet gösterge ve 3 temel eksen (siyaset ve ekonomide temsil edilme, üretim faaliyetlerine katılım ve eğitime katılım) değerlendirmekte ve illerin durumlarını birbirleriyle karşılaştırmaya imkân tanımaktadır. Çalışma kapsamında, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından illerin durumlarını resmeden önemli bulgulara erişilmiştir. Bu bulgular, (i) yerel ve ulusal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik güçlü ve zayıf alanların tanımlanması, (ii) zayıf alanlar arasında öncelikli alanların tespit edilmesi, (iii) öncelik durumuna göre bu alanlardaki sorunların çözümüne yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve (iv)

toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleye yönelik politikaların oluşturulmasına yol göstermesi bağlamında önem arz etmektedir.

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğindeki mevcut performansını analitik bir bakış açısıyla değerlendirebilmek adına aşağıda, politika süreçlerine rehberlik etmesi temennisi ile toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik temel değerlendirmelere, elde edilen çarpıcı bulgular kapsamında ayrıca yer verilmektedir.

- 1. TCE sonuçlarına göre 81 ilin ortalama skoru, 0,471'dir.** TCE'de 1'e yakınlığın, kadın ve erkeğin tam eşitliğini yansıttığı göz önünde bulundurulduğunda; toplumsal cinsiyet eşitliğinde Türkiye'nin aldığı değer, Türkiye'nin eşitliği sağlamak üzere atması gereken adımlar olduğunun altını çizmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik geliştirilecek tüm politikaların ve alınacak kararların temelinde, eşitçe var olabilme anlayışının toplumun her alanına yansıtılması gerekmektedir.
- 2. 81 il toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birbirlerinden çok farklı performanslar sergilemektedir. Her bir ilde eşitlik ve eşitsizliğin kaynakları birbirinden farklılaşabilmektedir. Ancak bu eğilime rağmen illerin ekonomik gelişmişlik düzeylerinin bir göstergesi olan kişi başı GSYH değerleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğindeki performansları karşılaştırıldığında, genel hatlarıyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin ekonomik gelişmişlikle benzer bir eğilim izlediği görülmektedir.** Diğer yandan bu benzerliğin doğru orantı düzeyinde bir beraberlik/benzerlik olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda Muğla, Kırklareli, Çanakkale, Sinop gibi kişi başı gelişmişlik düzeyine göre orta-yüksek gelir grubunda yer alan iller, Ankara, Tekirdağ, Bursa, Kocaeli gibi yüksek gelir grubundaki illeri toplumsal cinsiyet eşitliği sıralamasında geçerek, üst sıralara çıkabilmektedir.
- 3. 81 ilin toplumsal cinsiyet eşitliğinde "siyaset ve ekonomide temsil edilme", "üretim faaliyetlerine katılım" ve "eğitime katılım" alanlarındaki genel performansı değerlendirildiğinde alt endeks skorlarına göre, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgili mücadelesinde, üretim faaliyetlerine katılım konusunda ulusal ve yerel düzeyde hazırlanacak öncelikli politikalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.** Toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında 81 il düzeyinde üretim alanındaki alt endeksin en düşük ve en yüksek değeri, diğer endekslerin en düşük ve en yüksek değerlerinin çok altındadır. Üretim kaynaklarına erişim alt endeksinden sonra "siyaset ve ekonomide temsil edilme" alt endeksi, Türkiye'de cinsiyetler arası farkın en çok açıldığı ikinci öncelikli alana işaret etmektedir. Eğitime katılım alt endeksi, her ne kadar tam eşitliğe ulaşılmasa da, Türkiye'de cinsiyetler arası farkın en az açıldığı alana işaret etmektedir. Bu sonuçlar Türkiye'nin, kadın ve erkeklerin üretim faaliyetlerine eşit şekilde katılımlarının sağlanması ve bu katılımı teşvik edecek politika araçlarını mümkün olan en hızlı sürede geliştirmesi gerekliliğini göstermektedir. Geliştirilecek olan bu politika araçlarında da; cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun artması, cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonlarının belirlenmesinde eşitliğin gözetilmesi ve benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliğinin sağlanması gibi temel hedeflerin gözetilmesi gerekmektedir.

- 4. Toplumsal cinsiyet eşitliği sıralamasında Türkiye'nin en iyi derecesi "eğitime katılım" alanındadır.** Eğitime katılım alt endeksi, Türkiye'nin cinsiyetler arası eşitlikte en başarılı olduğu alana işaret etmektedir. Karne sıralamasına göre bu alt endekste en düşük ve en yüksek değerler 0,705 ve 0,939 aralığında değişmektedir. Ancak illerin aldıkları ortalama değerler, Türkiye'nin hala kadınlar ve erkekler arasında eğitime katılım alt başlığında tam eşitlikten uzakta olduğu bir görünüm çizmektedir. Tüm diğer alt endeksleri oluşturan göstergelerle kuvvetli ve doğru orantılı bir ilişkisi bulunan eğitime katılım alanında Türkiye'nin çizdiği bu tablo, diğer alanlara kıyasla daha başarılı görülmektedir. Öte yandan eğitim kalitesinin ve beceri setlerinin inovasyona adaptasyon çerçevesinde sorgulandığı bu yüzyılda, eğitime katılımında halen tam eşitlikten uzak performanslara sahip illerde, bu eşitsizliğin giderilmesine yönelik politikaların, politika yapıcılarının gündem maddelerinde ivedilikle yer alması gerekmektedir.
- 5. Türkiye'de hem yerel hem de ulusal düzeyde kadınların siyasi hayata katılım oranları, AB ortalamasının altında yer almaktadır.** Çalışmada belediye meclisindeki kadınların temsil oranı, kadınların yerel düzeyde karar alma ve yerel politika süreçlerine etkin katılımlarını analiz etmek üzere değerlendirmeye alınmıştır. Bu doğrultuda Türkiye genelinde kadınların belediye meclisi üyeliğindeki oranı yüzde 11,0 olarak hesaplanmıştır. Diğer yandan AB ülkelerinde bu oranın ortalama yüzde 28,5 olarak gerçekleştiği görülmektedir. AB ülkeleri arasında kadınların yerel meclislerde en yüksek temsil oranı yüzde 48,2 ile İsveç'e ait iken; Türkiye, yüzde 11,8'lik kadın temsil oranıyla AB'de kadınların en düşük oranda temsil edildiği Macaristan'dan geride kalmaktadır.³⁸ Bu sonuç, Türkiye'de kadınların yerel düzeyde karar alma süreçlerine katılımlarının düşük düzeyde kaldığına işaret etmektedir. Türkiye'de yerel düzeyde olduğu kadar ulusal düzeyde de kadınların siyasi hayata ve karar alma süreçlerine katılım oranı düşüktür. Gerçekleştirilen analiz kapsamında, uluslararası çalışmalara göre neredeyse her ülkede en az bir kadın milletvekili bulunurken; Türkiye'de 34 ilde hiç kadın milletvekili olmadığı bulgusuna erişilmiştir.³⁹ Siyasi katılımın yanında Türkiye'de özel sektörde politika üretim süreçlerine ve karar verme mekanizmalarına da kadınların katılım oranı düşüktür. Siyaset ve ekonomide temsil edilme açısından bu eşitsiz dağılım, yerel, bölgesel ve ulusal politikalarda cinsiyet eşitlikçi değerlerin göz ardı edilmesine yol açabileceği gibi, temel insan haklarının da eşit bir şekilde dağılımını destekleyecek kararların alınamamasına sebep olabilir. Bu bağlamda Türkiye'nin ivedilikle kadınların temsil edilme mekanizmalarına katılımını destekleyici politikalar geliştirmesi gerekmektedir.
- 6. Türkiye'nin en eşitlikçi ili, 0,542 endeks değeri ile Muğla'dır.** Muğla'nın toplumsal cinsiyet eşitliği açısından gücünü, siyaset ve ekonomide temsil edilme ve eğitime katılım alanlarından aldığı görülmektedir. Ana endeks skoruna göre Muğla'yı sırasıyla; İzmir, Yalova, İstanbul, Kırklareli, Çanakkale, Sinop, Tunceli, Aydın ve Balıkesir illeri takip etmektedir. En eşitlikçi il olan Muğla'nın skoru, tam eşitliği yansıtan 1'e yakın değildir. Bu durum, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğinde daha iyi bir tablo sunan illerinde dahi,

³⁸ EIGE. (2019). Gender Equality Index Data from 2005 - 2019.

³⁹ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Inequality Index FAQs.

toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleye yönelik adımlar atılması gerektiğini göstermektedir.

- 7. Ana endekste eşitlik düzeyi en yüksek ikinci il olan İzmir, eğitime katılım alanında Türkiye'nin eşitlik düzeyi en yüksek ilidir. İzmir eğitime katılım endeksi dışında, diğer alt endeklerde görece daha zayıf bir performans sergilemektedir.** Eğitime katılım alt endeksinde cinsiyetler arası eşitsizliğin en az olduğu İzmir'i sırasıyla; İstanbul ve Muğla illeri takip etmektedir. Eğitime katılım alt endeksinde İzmir 0,939 değerini alırken; bu değer, Türkiye'de cinsiyetler arası eşitsizliğin en çok kapandığı il ve alt endeks birlikteliğini vermektedir. Bu birliktelik, her ne kadar tam bir eşitlik yaratmasa da, ülke genelinde eğitime katılım açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki makasın, diğer alt endekslere göre daha çok daralabildiğini göstermektedir.
- 8. Cinsiyetler arası eşitsizliğin en fazla olduğu il, 0,395 endeks değeri ile Muş'tur.** Eşitsizlik sıralamasında Muş'u; Bingöl, Bayburt, Şırnak, Batman, Bitlis, Kırıkkale, Siirt, Çankırı ve Erzurum illeri takip etmektedir. Türkiye'nin 43 ili Türkiye'nin ortalama değerinden daha düşük bir toplumsal cinsiyet eşitliği performansına sahipken; 38 il Türkiye'nin ortalama performansından daha iyi bir performans sergilemektedir. Buna göre ağırlıklı olarak Doğu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz, İç Anadolu, İçbatı Anadolu Bölgelerinde (istisnai iller dışında) yer alan illerde, seçili göstergelerde cinsiyetler arasında farklılığın açıldığı bir tablo tespit edilmektedir. İllerin gelişmişlik derecelerine göre dağılımlarına bakıldığında, Türkiye'de orta derecede gelişmiş iller, az derecede gelişmiş iller ve en az gelişmiş iller (istisnai iller dışında), toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin eğitim, üretim, ekonomi ve siyasal alanlarda en yoğun yaşandığı illeri oluşturmaktadır.⁴⁰ Yine istisnai iller dışında, Marmara, Ege ve Akdeniz sahil şeridinde yer alan ve gelişmişlik düzeyi yüksek ve orta-yüksek illerin de toplumsal cinsiyet eşitliğinde diğer illere ve bölgelere kıyasla daha iyi bir performans sergilediği görülmektedir.
- 9. Türkiye'de kadınların yalnızca yüzde 23'ü kendisi ile aynı işi yapan erkeklerle eşit ücret alabilmektedir.** Üretim faaliyetlerine katılım açısından toplumsal cinsiyet eşitliğini zedeleyen bir unsur da benzer işleri yapan ve benzer eğitimlere sahip kadınlar ve erkekler arasında, ücret eşitsizliği yaşanmasıdır. Ücret eşitsizliği kadın iş gücünün verimliliğini düşürerek hem gelir kaybına hem de gizli işsizliğin artmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda, ücret eşitsizliği iş gücü piyasasına yeni girecek olan kadınları da olumsuz etkilemekte ve kadınlar hak ettikleri ücretleri alamadıkları için iş gücü piyasası dışında kalmayı tercih edebilmektedir. Cinsiyetler arası ücret eşitliğinde dünya genelinde olumsuz bir tablo gözlemlenmektedir. Nitekim Dünya Ekonomi Forumu Cinsiyet Eşitliği Raporu'na göre kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması için en az 100 yıl, üretim faaliyetlerine katılımında cinsiyetler arası farkın kapanması için ise en az 257 yıl geçmesi gerektiği vurgulanmaktadır.⁴¹ ILO'nun 2018 yılında yayınlamış olduğu Küresel Ücret Raporu'nda ise, çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen araştırmalar kapsamında, kadınların ortalamada

⁴⁰ T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması: SEGE-2011. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. Ankara.

⁴¹ Dünya Ekonomi Forumu. (2019). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020

erkeklere kıyasla yüzde 20 daha az ücret aldığı ifade edilmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında, Türkiye'de kadınların yalnızca yüzde 23'ünün, kendileri ile benzer işler yapan erkeklerle eşit ücret alabildiği tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere cinsiyetler arası ücret eşitliği meselesi, Türkiye ile birlikte tüm ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitsizliklerindeki temel sorun ve müdahale alanlarından birini oluşturmaktadır. Nitekim DİSK-AR'ın Türkiye'de Kadın İşçi Gerçeği Raporu'na göre, Türkiye'de kadınların çalışma hayatında karşılaştıkları en önemli 3 sorun, düşük ücret, işsizlik ve sigortasız çalıştırılma olarak tespit edilmiştir. Raporda kadın işçilerin yüzde 78,7'si düşük ücreti, çalışma hayatının en önemli sorunu olarak belirtmektedir.⁴² Dünya genelinde kadın çalışanların erkek çalışanlarla eşit çalışma koşullarına sahip olabilmesi için ortak bir yapılanmaya gidilmesi ve çeşitli yaptırımların uygulanması gerekmektedir. Bununla birlikte ücret eşitsizliğinin önlenmesine yönelik farkındalık yaratmak ve toplumların bilinçlendirilmesini sağlamak da önem arz etmektedir. Unutulmaması gerekir ki ücret eşitsizliğinin önlenmesiyle; kadınlar açısından verimlilik ve üretim artışı, ekonomik gelişme, ekonomik özgürlük, yoksulluğun azalması, iş gücüne katılma ve istihdam oranlarının da artması sağlanmış olacaktır.⁴³

10. Türkiye'de kadınlar, erkeklere göre daha az sendikalıdır. Sendikalar, işçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla, aralarında yasalar uyarınca kurdukları birlikler olarak tanımlanmaktadır. Çalışma hayatında, sağlık ve sosyal haklar gibi birçok konuda çözüm üretmeye çalışan sendikalarda; kadınların, erkeklerle eşit oranlarda temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kadınların karar mekanizmalarında temsil edilmesinde daha olumlu bir tabloya işaret etmektedir. Ancak gerçekleştirilen çalışma kapsamında Türkiye'de kadınlar erkeklere göre daha düşük oranlarda sendikalıdır. Türkiye'de 81 ilin ortalamasına göre kadınların yüzde 9,8'i; erkeklerin ise yüzde 18,1'i sendikalıdır. İş gücü piyasasında cinsiyete dayalı ayrımcılık yansımalarını gösteren sendikal yapıdaki bu tablo, kadınların sendikalardaki temsil yetininin düşük düzeylerde olduğunu göstermektedir.

11. Türkiye'de okul öncesi kreş veya gündüz bakımevlerinden çocukların yüzde 47,2'si, yararlanmaktadır. Çocuk bakımının toplumsal rollerde sadece kadına atfedilmesi, kadınların iş gücüne ve toplumsal hayata katılımının önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. 81 ilin ortalamasına göre teorik yaş aralığında (3-5 yaş arası) olup okul öncesi kreş veya gündüz bakımevi hizmetlerinden yararlanan çocukların oranı yüzde 47,2'dir. Geri kalan çocuklar, okul öncesi kreş veya gündüz bakımevlerinde geçirebilecekleri süreyi aile ya da bakıcı yanında geçirmektedir. Bu bağlamda çocuk bakımının sadece kadının görevi olarak görülmesini giderecek şekilde, kadının toplumsal ve iş hayatına en az erkekler kadar entegrasyonunun sağlanabilmesi için, çocuk bakım hizmetlerine yönelik politika araçlarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Bitirirken, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ülke geneline yayılması için; yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilip gözetilmediğini ölçmek, sonuçları değerlendirmek ve çıkan

⁴² DİSK-AR. (2018). Türkiye'de Kadın İşçi Gerçeği Raporu.

⁴³ Şen, M. (2018). Cinsiyete Dayalı Ücret Eşitsizliğinin Avrupa Birliği ve Türkiye Kapsamında Değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi Yıl: 18 Sayı: 41.

sonuçlardan toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirmek önemlidir. Bu kapsamda da Türkiye’de yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin durumunu ölçmek ve kadın erkek eşitliğine bakışı anlatan bir resim çizebilmek adına gerçekleştirdiğimiz bu çalışma; siyasette, çalışma yaşamında ve sivil toplumda salt kadınların sayısal olarak varlıklarının artırılması değil, toplumsal yaşamda kadın-erkek eşitliği temelli dönüşüm yönünde bir çağrı olarak okunmalıdır.

Çalışma kapsamında derlenen tekil göstergeler, takip eden “81 İl Karnesi” başlığı altında her bir il için ayrı ayrı paylaşılmıştır. Her bir ilin kendi performansını karşılaştırmalı olarak değerlendirebileceği bu karneler politika tasarım süreçlerine girdi oluşturması açısından önem taşımaktadır. Ancak toplumsal cinsiyet eşitliğinin 81 il için derlenen 11 adet gösterge haricinde farklı birçok gösterge ile incelenebileceğini belirtip bu çalışmanın 81 il için erişilebilir, tek tiplendirilebilir, politika çıktısı olan göstergeler temel alınarak hazırlandığı ifade etmek isteriz. Bu bağlamda, illerin politika girdilerini, aksiyon planlarını ve ilgili alanlarda atılacak olası adımların getirilerini değerlendirmeleri; toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleye yönelik bir sonraki adımın atılabilmesi için önem arz etmektedir.

Ayrıca unutmamak gerekir ki göstergelerin kullanım süresi, politikaların ilgili alanlardaki eşitsizliklere yönelik çözüm üretme kapasitelerine de bağlı olarak değişim gösterecektir. Bu bağlamda, düzenli aralıklarla gösterge setinin gözden geçirilmesi ve güncellenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politika ve hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi ve çalışmanın sürdürülebilir olabilmesi açısından önem arz etmektedir.

E. Metodoloji ve Teknik Notlar

81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ne ilişkin endeks metodolojisinin belirlenmesi ve endeksin oluşturulması, sırasıyla takip eden alt başlıklarda detaylandırılmaktadır.

E.1. Endeks Metodolojisinin Belirlenmesi

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçülmesine yönelik geliştirilen uluslararası çalışmalarda, genellikle gösterge setlerinin kümelenmesi ile alt endeksler oluşturulmakta, alt endekslerin ağırlıklandırılmasıyla da ana endeks değerine ulaşılmaktadır. Çalışma kapsamında, UNDP GII ve WEF metodolojileri detaylı olarak incelenmiş; ilgili çalışmalarda kullanılan yaklaşımlar, çalışma kapsamında derlenen veriler üzerinden gerçekleştirilen kıyaslamalar ile aşağıda belirtilen başlıklar altında tekrarlanmıştır.

UNDP GII orijinal hesaplama yöntemi

UNDP GII'de, ilgili göstergeler aracılığıyla kadınlar ve erkekler için iki ayrı değer hesaplanıp, bu değerlerin kıyaslanmasıyla ana endeks değeri elde edilmektedir. Bu kapsamda, erkekler ve kadınlar için öncelikle geometrik ortalama ile değerler elde edilmekte; sonrasında bu değerlerin harmonik ortalaması alınmaktadır. Belirlenen bu harmonik ortalamanın kadın ve erkek değerleri için birlikte hesaplanan geometrik ortalamaya oranlanması ve bu oranın birden çıkartılmasıyla genel endeks değeri hesaplanmaktadır.

Bir göstergenin "0" değerini alması durumunda, geometrik ortalama hesaplanamamaktadır. Endeksin hesaplanmasında geometrik ortalama kullanan UNDP GII, bu sebeple değeri "0" olan gözlemleri "0,01" ile değiştirmektedir. Tüm göstergelerin oran olduğu bu endekste, ayrıca bir normalizasyon işlemi takip edilmemektedir.

UNDP GII'nin orijinal hesaplama yöntemi aşağıda matematiksel gösterimle de ayrıca paylaşılmaktadır. Bu kapsamda 3 alt endeksten beslenen ana endeks değerinde, sağlık göstergeleri (i) ergen doğurganlık oranı ve (ii) anne ölüm oranından oluşurken, kadının güçlenmesi alt endeksi (i) milletvekili oranı ve (ii) 25 yaş ve üzeri lise mezuniyet oranlarını kapsamaktadır. İş gücüne katılım ise tek başına bir alt endeks ağırlığı taşımaktadır.

$$k = \text{kadın}$$

$$e = \text{erkek}$$

$$ED = \text{Ergen doğurganlık oranı}$$

$$AÖ = \text{Anne ölüm oranı}$$

$$MV = \text{Milletvekili oranı}$$

$$LF = \text{İş gücüne katılım oranı}$$

$$LM = \text{25 yaş üzeri en az lise mezuniyet oranı}$$

$$G_k = \sqrt[3]{\left(\frac{1}{ED} \cdot \frac{10}{AÖ}\right)^{\frac{1}{2}} \cdot (MV_k \cdot LM_k)^{\frac{1}{2}} \cdot (LF_k)^{\frac{1}{1}}}$$

$$G_e = \sqrt[3]{(1)^{\frac{1}{1}} \cdot (MV_e \cdot LM_e)^{\frac{1}{2}} \cdot (LF_e)^{\frac{1}{1}}}$$

$$G_{harm} = \left[\frac{G_k^{-1} + G_e^{-1}}{2} \right]^{-1}$$

$$G_{sağlık} = \frac{\sqrt{\frac{1}{ED} \cdot \frac{10}{AÖ}} + 1}{2}$$

$$G_{güçlenme} = \frac{\sqrt[2]{MV_k \cdot LM_k} + \sqrt[2]{MV_e \cdot LM_e}}{2}$$

$$G_{işgücü} = \frac{LF_k + LF_e}{2}$$

$$G_{ke} = \sqrt[3]{G_{sağlık} \cdot G_{güçlenme} \cdot G_{işgücü}}$$

$$G_{gii} = 1 - \frac{G_{harm}}{G_{ke}}$$

UNDP GII orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir verilerle güncellenmesi

UNDP GII endeksinin il düzeyinde tekrar hesaplanabilmesi için, il düzeyinde verilerin taşıdığı anlam ve verilerin erişilebilirliği göz önünde bulundurularak, sınırlı sayıda göstergenin değiştirilmesi ile UNDP GII endeksi, il düzeyinde kullanılmaya üzere güncellenmiştir. Orijinal versiyonunda yer alan anne ölüm oranı verisine il düzeyinde erişilemediği için, metodoloji bu göstergiyi dışarıda bırakarak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca Türkiye'de en güncel milletvekili seçim sonuçları olan 24 Haziran 2018 sonuçlarına göre 34 ilde kadın milletvekili oranı 0 olup; birçok gözlemlerde 0 değeri alan bir göstergenin varlığı, GII metodolojisinde endeks değerlerinin hesaplanabilmesi için bu değerlere müdahale edilmesini gerektirmektedir. Bu kapsamda milletvekili göstergesi yerine belediye meclisi üyeliği temel alınmıştır. Son olarak çalışmanın orijinalinde kullanılan iş gücüne katılım oranına il düzeyinde erişilemediği için, bu gösterge çalışan nüfusun oranı olacak şekilde güncellenmiştir. Bu bağlamda çalışmada 81 il için aşağıdaki formüller kullanılarak orijinal GII metodolojisi tekrar edilmiştir. Bu hesaplama yöntemi ayrıca, TEPAV'ın geçmiş çalışmalarında da temel aldığı yaklaşıma karşılık gelmektedir.

$$k = \text{kadın}$$

$$e = \text{erkek}$$

$$ED = \text{Ergen doğurganlık oranı}$$

$$BM = \text{Belediye meclisi üyeliği oranı}$$

$$\text{ÇN} = \text{Çalışan nüfus oranı}$$

$$LM = \text{25 yaş üzeri en az lise mezuniyet oranı}$$

$$G_k = \sqrt[3]{\left(\frac{1}{ED}\right)^{\frac{1}{3}} \cdot (BM_k \cdot LM_k)^{\frac{1}{2}} \cdot (\text{ÇN}_k)^{\frac{1}{3}}}$$

$$G_e = \sqrt[3]{(1)^{\frac{1}{3}} \cdot (BM_e \cdot LM_e)^{\frac{1}{2}} \cdot (\text{ÇN}_e)^{\frac{1}{3}}}$$

$$G_{harm} = \left[\frac{G_k^{-1} + G_e^{-1}}{2} \right]^{-1}$$

$$G_{sağlık} = \frac{\frac{1}{ED} + 1}{2}$$

$$G_{güçlenme} = \frac{\sqrt[2]{BM_k \cdot LM_k} + \sqrt[2]{BM_e \cdot LM_e}}{2}$$

$$G_{işgücü} = \frac{\text{ÇN}_k + \text{ÇN}_e}{2}$$

$$G_{ke} = \sqrt[3]{G_{sağlık} \cdot G_{güçlenme} \cdot G_{işgücü}}$$

$$G_{gii} = 1 - \frac{G_{harm}}{G_{ke}}$$

UNDP GII orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir ek gösterge ve gösterge gruplaması ile güncellenmesi

Çalışma kapsamında derlenen göstergeler ve bu göstergeler sonucunda elde edilen gösterge gruplaması ile aşağıda formülleri paylaşılan yaklaşım çerçevesinde, UNDP GII metodolojisi güncellenmiş ve il düzeyinde tekrarlanmıştır. Bu kapsamda, gösterge setine yeni eklenen göstergeler şu şekilde sıralanmaktadır: (i) siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı, (ii) TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması, (iii) cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı, (iv) şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, (v) cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları, (vi) benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği, (vii) cinsiyete göre okuryazarlık oranı, (viii) cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı ve (ix) 3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranı. Orijinalinde 5 adet göstergeden oluşan UNDP GII, veri eksikliği nedeniyle il bazında 4 adet gösterge üzerinden değerlendirilirken güncellenen versiyonda 13 adet gösterge temel alınmıştır.

Yeni eklenen göstergelerle birlikte UNDP GII içerisindeki alt endeksler de güncellenmiştir. Bu kapsamda, sağlık alt endeksi; (i) ergen doğurganlık oranı ve (ii) 3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranını içerirken; siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi; (i) belediye meclisi üyeliğini, (ii) siyasi partilerin ilçe başkanlarının dağılımlarını, (iii) kadınların ve erkeklerin TOBB'a bağlı oda ve borsalardaki çeşitli pozisyonlarda yer alma durumlarını, (iv) sendikalaşma oranını ve (v) imza yetkisini içermektedir. Üretim faaliyetlerine katılım alt endeksi, çalışan nüfus, yönetici pozisyonu ve ücret eşitliği ile ilgili göstergeleri içerirken; eğitim alt endeksi de okuryazarlık, en az lise mezuniyet ve en az üniversite mezuniyet oranlarına yönelik göstergeleri içermektedir.

$$k = \text{kadın}$$

$$e = \text{erkek}$$

$$ED = \text{Ergen doğurganlık oranı}$$

$$OO = 3 - 5 \text{ yaş arası çocukların net okullaşma oranı}$$

$$BM = \text{Belediye meclisi üyeliği oranı}$$

$$SP = \text{Siyasi partilerin ilçe başkanlarının dağılımı}$$

$TO = \text{TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin dağılımının ortalaması}$

$$SE = \text{Sendikalaşma oranı}$$

$$İY = \text{İmza yetkisi oranı}$$

$$ÇN = \text{Çalışan nüfus oranı}$$

$YP =$ Yönetici pozisyonunda çalışma oranı

$ÜE =$ Benzer işler için ücret eşitliği oranı

$OY =$ Okuryazarlık oranı

$LM =$ 25 yaş üzeri en az lise mezuniyet oranı

$ÜM =$ 25 yaş üzeri en az üniversite mezuniyet oranı

$$G_k = \sqrt[4]{\left(\frac{1}{ED} \cdot OO\right)^{\frac{1}{2}} \cdot (BM_k \cdot SP_k \cdot İY_k \cdot TO_k \cdot SE_k)^{\frac{1}{5}} \cdot (\ÇN_k \cdot YP_k \cdot ÜE_k)^{\frac{1}{3}} \cdot (OY_k \cdot LM_k \cdot ÜM_k)^{\frac{1}{3}}}$$

$$G_e = \sqrt[4]{1 \cdot (BM_e \cdot SP_e \cdot İY_e \cdot TO_e \cdot SE_e)^{\frac{1}{5}} \cdot (\ÇN_e \cdot YP_e \cdot ÜE_e)^{\frac{1}{3}} \cdot (OY_e \cdot LM_e \cdot ÜM_e)^{\frac{1}{3}}}$$

$$G_{harm} = \left[\frac{G_k^{-1} + G_e^{-1}}{2} \right]^{-1}$$

$$G_{sağlık} = \frac{\sqrt{\frac{1}{ED} \cdot OO + 1}}{2}$$

$$G_{temsil} = \frac{\sqrt[5]{BM_k \cdot SP_k \cdot İY_k \cdot TO_k \cdot SE_k} + \sqrt[5]{BM_e \cdot SP_e \cdot İY_e \cdot TO_e \cdot SE_e}}{2}$$

$$G_{üretim} = \frac{\sqrt[3]{\ÇN_k \cdot YP_k \cdot ÜE_k} + \sqrt[3]{\ÇN_e \cdot YP_e \cdot ÜE_e}}{2}$$

$$G_{eğitim} = \frac{\sqrt[3]{OY_k \cdot LM_k \cdot ÜM_k} + \sqrt[3]{OY_e \cdot LM_e \cdot ÜM_e}}{2}$$

$$G_{ke} = \sqrt[4]{G_{sağlık} \cdot G_{temsil} \cdot G_{üretim} \cdot G_{eğitim}}$$

$$G_{gi_n} = 1 - \frac{G_{harm}}{G_{ke}}$$

WEF orijinal hesaplama yöntemi

WEF tarafından uygulanan Cinsiyet Eşitliği Endeksi; ekonomik katılım ve fırsat eşitliği, eğitime katılım, sağlık ve sağ kalma, siyasette temsil edilme üzere 4 alt endeksin basit ortalamasından oluşmaktadır. Ekonomik katılım ve fırsat eşitliği sırasıyla; iş gücüne katılım, ücret eşitliği, tahmini gelir, hâkim, üst düzey görevli ve yönetici, uzman ve teknik çalışanlara ilişkin göstergelerinden oluşurken; eğitime katılım alt endeksi, okuryazarlık oranı, ilköğretime kayıt, ortaöğretime kayıt ve yükseköğretime kayıt göstergelerinden oluşmaktadır. Sağlık ve sağ kalma alt endeksinde, doğumda cinsiyet oranları ve sağlıklı yaşam beklentisi değerlendirmeye alınırken; siyasette temsil edilme alt endeksinde kadın parlamenterler, kadın bakanlar, kadın devlet başkanları (son 50 yıl içerisindeki yıllar) gösterge olarak göz önünde bulundurulmaktadır.

WEF, göstergelerin standart sapmalarını temel alarak, göstergeler için ağırlık katsayıları hesaplamaktadır. Bu bağlamda öncelikli olarak her bir göstergenin yüzde 1'lik değişim için standart sapmaları, 0,01 ile göstergeye ilişkin standart sapmanın bölümü sonucunda bulunmaktadır. Yüzde 1'lik değişim başına hesaplanan standart sapmalar, alt endeksler içerisinde toplanıp bu değerlerin toplamının 1 edecek şekilde oran orantıyla dağıtılmasıyla, göstergelerin ağırlık katsayıları hesaplanmaktadır. Elde edilen katsayılar üzerinden göstergelerin ağırlıklandırılması sonucunda, alt endeks sonuçları hesaplanmaktadır. Tekil göstergeler, alt endekse ağırlık katsayıları ile doğru orantılı olarak katkı sunarken; bu ağırlıklar, endeksin hesaplanmaya başladığı ilk versiyon olan 2006'dan bu yana değiştirilmemiştir. Bu ağırlıklandırma yöntemi ile her göstergenin alt endeks üzerinde aynı görece etkiye sahip olduğundan emin olunmaktadır. Örneğin, yapısı gereği küçük bir değişkenliğe sahip bir göstergedeki farklılık, daha büyük değişkenliğe sahip bir başka göstergedeki farklılığa göre bu yaklaşım sonucunda daha büyük bir ağırlık almaktadır. Alt endeksler ise ağırlıklandırma olmaksızın basit ortalama ile ana endekse indirgenmektedir. Kadın ve erkek değerleri birbirine oranlandığı için tüm göstergeler aynı birime sahip olmakta; ayrıca bir normalizasyon işlemine tabii tutulmamaktadır.

UNDP'den farklı olarak göstergeleri ayrı ayrı analiz edip iki ayrı hesabın birleştirilmesinden ziyade, kadın ve erkek arasındaki farklılığı takip etmek için WEF metodolojisinde, ilk aşamada kadın oranının erkek oranına bölünmesi işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda "1" eşik değeri, tüm göstergeler için uygulanırken; 2 adet sağlık göstergesinde eşitlik değeri 1'den farklı olarak temel alınmaktadır. Bu göstergelerden ilki olan "doğumda cinsiyet oranları" için eşitlik değeri, literatürde doğal şartlar altında 1,06 olarak genellerinken; kadın/erkek rasyosu için bu bulguyu takiben eşitlik değeri 0,944 olarak alınmaktadır.⁴⁴ Benzer şekilde, sağlıklı yaşam beklentisi için de kadınların erkeklerden daha uzun yaşama eğilimleri göz önünde bulundurularak 1,06 rasyosu eşitlik değeri olarak temel alınmaktadır.⁴⁵ WEF Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ne ilişkin orijinal hesaplama yöntemi aşağıda matematiksel gösterimle de ayrıca paylaşılmaktadır.

$$k = \text{kadın}$$

$$e = \text{erkek}$$

$$\text{Ekonomi} = \text{Ekonomik katılım ve fırsat eşitliği alt endeksi}$$

$$\text{Eğitim} = \text{Eğitime katılım alt endeksi}$$

$$\text{Sağlık} = \text{Sağlık ve sağ kalma alt endeksi}$$

$$\text{Temsil} = \text{Siyasette temsil edilme alt endeksi}$$

$$LF = \text{İş gücüne katılım oranı}$$

$$\text{ÜE} = \text{Benzer işler için ücret eşitliği oranı}$$

$$TG = \text{Tahmini gelir}$$

⁴⁴ Klasen, S. ve Wink, C. (2003). Missing Women: Revisiting the Debate. Feminist Economics. 9:2-3, 263-299.

⁴⁵ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2018). İnsani Gelişme Raporu 2018.

YP = Yönetici pozisyonunda çalışma oranı

UP = Uzman ve teknik pozisyonlarda çalışma oranı

OY = Okuryazarlık oranı

İK = İlköğretime kayıt oranı

OK = Ortaöğretime kayıt oranı

ÜK = Üniversiteye kayıt oranı

DC = Doğumda cinsiyet oranı

SY = Sağlıklı yaşam beklentisi

MV = Milletvekili oranı

BA = Bakan oranı

DB = Devlet Başkanlığında geçilen süre (son 50 yıl)

$$Ekonomi = 0,199 \frac{LF_k}{LF_e} + 0,310 \frac{\ddot{U}E_k}{\ddot{U}E_e} + 0,221 \frac{TG_k}{TG_e} + 0,149 \frac{YP_k}{UP_e} + 0,121 \frac{UP_k}{UP_e}$$

$$Eğitim = 0,191 \frac{OY_k}{OY_e} + 0,459 \frac{İK_k}{İK_e} + 0,230 \frac{OK_k}{OK_e} + 0,121 \frac{ÜK_k}{ÜK_e}$$

$$Sağlık = 0,693 \frac{DC_k}{DC_e} + 0,307 \frac{SY_k}{SY_e}$$

$$Temsil = 0,310 \frac{MV_k}{MV_e} + 0,247 \frac{BA_k}{BA_e} + 0,443 \frac{DB_k}{DB_e}$$

$$WEF Cinsiyet Eşitliği Endeksi = \frac{Ekonomi + Eğitim + Sağlık + Temsil}{4}$$

WEF orijinal hesaplama yönteminin il düzeyinde erişilebilir ek gösterge ve gösterge gruplaması ile güncellenmesi

Gösterge setinin güncellenmesi ile 81 il için derlenen göstergeler üzerinden, aşağıda matematiksel gösterimi paylaşılan yaklaşım ile 3 alt endeks oluşturulmuş ve WEF metodolojisinin il düzeyinde verilerle zenginleştirilmiş varyasyonu elde edilmiştir.

k = kadın

e = erkek

Ekonomi = Üretim faaliyetlerine katılım alt endeksi

Eğitim = Eğitime katılım alt endeksi

Temsil = Siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi

TCE = 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi

ÇN = Çalışan nüfus oranı

YP = Yönetici pozisyonunda çalışma oranı

ÜE = Benzer işler için ücret eşitliği oranı

OY = Okuryazarlık oranı

LM = 25 yaş üzeri en az lise mezuniyet oranı

ÜM = 25 yaş üzeri en az üniversite mezuniyet oranı

BM = Belediye meclisi üyeliği oranı

SP = Siyasi partilerin ilçe başkanlarının dağılımı

TO = TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin dağılımın ortalaması

SE = Sendiklaşma oranı

İY = İmza yetkisi oranı

$$Ekonomi = 0,555 \frac{\text{ÇN}_k}{\text{ÇN}_e} + 0,264 \frac{\text{YP}_k}{\text{YP}_e} + 0,182 \frac{\text{ÜE}_k}{\text{ÜE}_e}$$

$$Eğitim = 0,653 \frac{\text{OY}_k}{\text{OY}_e} + 0,171 \frac{\text{LM}_k}{\text{LM}_e} + 0,175 \frac{\text{ÜM}_k}{\text{ÜM}_e}$$

$$Temsil = 0,124 \frac{\text{BM}_k}{\text{BM}_e} + 0,196 \frac{\text{SP}_k}{\text{SP}_e} + 0,321 \frac{\text{TO}_k}{\text{TO}_e} + 0,061 \frac{\text{SE}_k}{\text{SE}_e} + 0,298 \frac{\text{İY}_k}{\text{İY}_e}$$

$$TCE = \frac{Ekonomi + Eğitim + Temsil}{3}$$

Bu bölümde paylaşılan il düzeyinde güncellenmiş 3 endeks hesaplama yöntemi: (i) UNDP GII illere uyarlanmış, (ii) UNDP verileri zenginleştirilip illere uyarlanmış ve (iii) WEF verileri zenginleştirilmiş ve illere uyarlanmış metodolojileri takip edilerek 3 farklı endeks değeri hesaplanmıştır. Daha sonrasında, (ii) ve (iii) metodolojileri arasında endeks sonucunda sıralama açısından birbirlerine benzer iki tablo elde edilirken; (i) metodolojisinin sınırlı sayıda göstergeler içerip yeni eklenen göstergeler üzerinden gerçekleştirilen betimsel analizlerde eşitlikçi olmayan illeri, eşitlikçi gösterebildiği değerlendirilmiştir. Bir sonraki aşamada (ii) ve (iii) yaklaşımlarının karşılaştırılmasında, iki endeks arasında en yüksek oranda sıralama değiştiren iller belirlenmiştir. Sıralamanın en çok değiştiği illerin iki metodoloji kapsamındaki sıralamaları arasında yer alan diğer illerle performansları, endeks hesaplama yöntemleri olmaksızın doğrudan göstergelerin karşılaştırılması ile analiz edilmiştir. Bu bağlamda WEF metodolojisinin, daha anlamlı sonuçlar

verdiğine kanaat getirilmiştir. Her ne kadar analize konu iki endeks de literatürde çokça kabul gören endeksler olsa da; GII'nin beraberinde getirdiği formül yapısı "gereksiz şekilde karmaşık" olarak nitelenebilmektedir.⁴⁶ Bu gerekçelerden yola çıkarak, çalışma kapsamında WEF metodolojisinin il düzeyinde güncellenerek verilerle zenginleştirilmiş varyasyonu kullanılmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan bu endekse ilişkin genel yaklaşım bir sonraki alt başlıkta ayrıca detaylandırılmaktadır.

E.2. Endeksin Oluşturulması

Literatür taramasının ve uzman görüşlerinin derlenmesinin ardından belirlenen, araştırmaya temel teşkil eden 11 gösterge; 3 alt kategori altında gruplandırılmıştır. Derlenen göstergelerin endekse dönüştürülmesinde, WEF tarafından Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu'nda izlenen 3 ön aşama takip edilmiştir. Bu kapsamda kadınlar ve erkekler için derlenen göstergeler, öncelikle kadın/erkek rasyolarına dönüştürülmekte, eşitlik ölçümü için işlenip sonrasında da ağırlık katsayıları belirlenmektedir. Bu 3 aşamanın sonunda göstergeler, belirlenen katsayılar ile ağırlıklı ortalama ile alt endekslere, alt endeksler de basit ortalama ile endeks değerine dönüştürülmektedir. Ana endeks değeri kadın/erkek rasyolarına dayanan bir ortalama değeri olduğu için, "0" ve "1" arasında değer almaktadır. "1" değeri kadınlar ile erkeklerin tüm göstergelerde aynı performansa sahip olup eşit oldukları bir sonuca işaret etmektedir. Diğer yandan endeks değeri 0'a doğru düşüş gösterdikçe, kadınların erkeklere oranla daha dezavantajlı bir konumda olduğu; eşitliğin zedelendiği yorumu getirilebilmektedir. Takip eden alt başlıklarda, gerçekleştirilen 3 aşamalı işlem gerekçeleri ile birlikte özetlenmektedir.

Göstergelerin kadın/erkek rasyolarına dönüştürülmesi

Endeksin hesaplanmasında ilk aşamada tüm göstergeler, kadın/erkek rasyolarına dönüştürülmektedir. Bu yaklaşımla düzeyleri değil düzeyler arasındaki farkı temel alarak, toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Gelişmiş ülkeler/iller, hem erkeklere hem kadınlara, birçok alanda daha fazla fırsat sunabilmektedir. Bu durumda kadınların ve erkeklerin imkânlardan yararlanma düzeyleri doğrudan ele alınırsa, kadınların daha az gelişmiş ülkelere/illere kıyasla, gelişmiş ülkelerde/illerde daha güçlü oldukları yorumu yapılabilir. Yani bu örnek bazında düzey yaklaşımı, kadınların hizmetlerden yararlanma düzeylerinin ülkeler/iller arasında karşılaştırılması anlamına gelmektedir. Diğer yandan kadınların ve erkeklerin hizmetlerden yararlanma oranları, önce birbirleri ile fark yaklaşımı ile kıyaslanıp, daha sonrasında bu oranlar üzerinden ülkeler/iller arasında karşılaştırmalar gerçekleştirilirse (yani düzeyler değil farklar kıyaslanırsa), kadın ve erkeklerin arasındaki eşitlik düzeyi, analize daha doğru bir şekilde konu edilebilmektedir. Bu yaklaşımla göstergelerin endekse dâhil edilmesi ile örneğin kadınların farklı ülkedeki/ildeki genel eğitim seviyeleri arasındaki farklılıklar değil, bir ülke/il içerisinde kadın ve erkeklerin eğitim düzeyleri arasındaki farklılığa göre, endeks değerinde ülkeler/iller artı puan kazanır veya kaybeder.

⁴⁶ Permanyer, I. (2013). A Critical Assessment of the UNDP's Gender Inequality Index. *Feminist Economics*. 19-2, 1-32.

Gösterge değerlerinin eşitlik ölçümü için işlenmesi

Endeksin geliştirilmesinde temel alınan bir diğer yaklaşım, kadınların güçlenmesinden ziyade toplumsal cinsiyet eşitliğini konu edinmektir. Kadınların güçlenmesini temel alan yaklaşımda, kadınların bazı ülkelerde/illerde belirli göstergelerde, erkeklerden daha iyi performans sergilediği durumlar, ayrıca artı puan kazanılmasına neden olmaktadır. Ancak bu çalışmada temel alınan toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı ile erkeklere kıyasla kadınların daha yüksek okullaşma oranına sahip olduğu ülkeler/iller, erkeklerin ve kadınların okullaşma oranının birbirine eşit olduğu bir ülke/il ile aynı değeri almaktadır. Bu bağlamda tüm göstergeler için eşitlik rasyosu "1" olarak ele alınmış ve kadın/erkek rasyosunun 1'den büyük olması durumunda, bu rasyo 1'e indirgenmiştir.

Göstergeler için ağırlık katsayılarının belirlenmesi

Ana endeks, alt endekslerin basit ortalaması ile oluşturulmaktadır. Her bir alt endeks ise içerisinde yer alan göstergelerin ağırlıklı ortalamasından meydana gelmektedir. Tekil göstergelerin alt endeksi oluşturması için ağırlık katsayılarının belirlenmesinde, göstergelerin standart sapmaları göz önünde bulundurulmaktadır. Bu yaklaşımla, ülkeler/iller arasında çok büyük değişkenlik gösteren bir gösterge ile değişkenlik taşımayan bir gösterge, alt endeks içerisinde değişkenliklerine oranla ağırlık sahibi olabilmektedir. Bu yaklaşımın takip edilmesi için her bir göstergeye ilişkin öncelikle yüzde 1'lik değişimin standart sapma açısından anlamı; 0,01 değerini, standart sapmalara bölerek hesaplanmaktadır. Daha sonrasında alt göstergelerin her biri için hesaplanan bu yüzde 1'lik standart sapma değerlerinin toplanıp oranlanmasıyla, tekil göstergelerin alt endeks içerisindeki ağırlık katsayıları elde edilmektedir. Bu ağırlıklandırma yöntemi, her göstergenin alt endeks üzerinde göreceli etkiye sahip olmasını garanti altına almaktadır. Örneğin, daha düşük bir değişkenlik veya standart sapma içeren bir gösterge, aynı alt endeks içerisinde görece daha büyük değişkenliğe sahip bir göstergeye göre daha fazla ağırlık alır. Bu sayede, değişkenliği normal şartlar altında düşük olan bir göstergedeki bir iyileşme, değişkenliği yüksek olduğu için daha kolay bir şekilde yüksek oranlarda değişkenlik gösteren bir gösterge karşısında etkisini kaybetmemektedir.

Kaynakça

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. Hedef 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2014). Gender Equality Strategy 2014-2017. Annex 2: Key Global and Regional Commitments to Gender Equality. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/gender-equality-strategy-2014-2017.html>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2018). İnsani Gelişme Raporu 2018. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Development Index FAQs. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/hdr2019/FAQs/UNDP-TR-EN-HDR-2019-FAQS-GDI.pdf>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Gender Inequality Index FAQs. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/hdr2019/FAQs/UNDP-TR-EN-HDR-2019-FAQS-GII.pdf>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). 2019 İnsani Gelişme Raporu'ndaki Ülkelerle İlgili Açıklama Notu: Türkiye. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/hdr2019/UNDP-TR-EN-HDR-2019-OVERVIEW-TUR-TR.pdf>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. (2019). İnsani Gelişme Raporu 2019: Teknik Notlar. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019_technical_notes.pdf

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Veri Tabanı (1990-2018). 22 Ekim 2019 güncellemesi. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://hdr.undp.org/en/data>

DİSK-AR. (2018). Türkiye'de Kadın İşçi Gerçeği Raporu. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://disk.org.tr/wp-content/uploads/2018/03/8-Mart-Kad%C4%B1n-l%C7s%87s%CC%A7c%CC%A7i-Gerc%CC%A7eg%CC%86i-Raporu-son.pdf>

Dünya Bankası. TCdata360. Overall Global Gender Gap Index. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://tcdata360.worldbank.org/indicators/af52ebe9?country=BRA&indicator=27959&viz=line_chart&years=2006,2018

Dünya Bankası. (2019). Kadın, Çalışma Hayatı, Yasalar 2019. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31327/WBL2019.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Dünya Ekonomi Forumu. (2006). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2006. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2006.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2007). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2007. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2007.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2009). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2008. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2008.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2009). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2009. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2009.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2010). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2010. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2010.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2011). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2011. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2011.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2012). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2012. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2012.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2013). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2013. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2014). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2014. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/GGGR14/GGGR_CompleteReport_2014.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2015). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2015. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://www3.weforum.org/docs/GGGR2015/cover.pdf>

Dünya Ekonomi Forumu. (2016). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2016. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/GGGR16/WEF_Global_Gender_Gap_Report_2016.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2017). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2017. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2018). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2018. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf

Dünya Ekonomi Forumu. (2019). Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

EIGE. (2017). Gender Inequality Index 2017 Methodological Report. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-methodological-report>

EIGE. (2019). Gender Equality Index Data from 2005 - 2019. 23 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019>

EIGE. (2019). Gender Inequality Index 2019 Report. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2019-work-life-balance>

Gaye, A., Klugman, J., Kovacevic, M., Twigg, S. Zambrano, E. (2010). Measuring Key Disparities in Human Development: The Gender Inequality Index. Human Development Research Paper 2010/46. 19. Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdrp_2010_46.pdf

Gürbüz, T. (2014). 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Avrupa Birliği ve Uluslararası Çalışma Örgütü Normları Bakımından Değerlendirilmesi. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi. Mart 2014. 22 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/1536/tahirgurbuz.pdf>

ILO. (2018). Global Commission on the Future Work. Cluster 2: Bringing an End to Pervasive Global Women's Inequality in the Workplace: Empowering Women Working in the Informal Economy. 15-17 Şubat 2018. 7 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_618166.pdf

ILO. (2018). Global Wage Report 2018/19. 23 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_650553.pdf

ILO. (2018). Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture. 7 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_626831.pdf

Klasen, S. ve Wink, C. (2003). Missing Women: Revisiting the Debate. Feminist Economics. 9:2-3, 263-299. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1354570022000077999?needAccess=true>

Mastercard. (2019). Mastercard Index of Women Entrepreneurs 2019. 17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2019/11/Mastercard-Index-of-Women-Entrepreneurs-2019.pdf>

MEB. (2019). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018/2019. 23 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf

Permanyer, I. (2013). A Critical Assessment of the UNDP's Gender Inequality Index. Feminist Economics. 19-2, 1-32. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13545701.2013.769687?needAccess=true>

Resmi Gazete. (1985). Milletlerarası Sözleşme: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi. 14 Ekim 1985. Sayı: 18898. Karar Sayısı: 85/9722. 1 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18898.pdf>

Şen, M. (2018).Cinsiyete Dayalı Ücret Eşitsizliğinin Avrupa Birliği ve Türkiye Kapsamında Değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi Yıl: 18 Sayı: 41. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/594226>

TBMM. 5-9 Haziran 2000 Tarihleri Arasında New York'ta Gerçekleştirilen "Kadın 2000: 21.Yüzyıl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış" (PEKİN+5) Başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurul Özel Oturumunun Hazırlık Dönemi ve Sonuçları Hakkında Bilgi Notu. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/pekin-5%20Kad%C4%B1n%202000%2021.Y%C3%BCzy%C4%B1l%20%C4%B0%C3%A7in%20Toplu

[msal%20Cinsiyet%20E%C5%9Fitli%C4%9Fi,%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20Bar%C4%B1%C5%9F.pdf](#)

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması: SEGE-2011. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. Ankara.17 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/15310/SEGE-2011.pdf>

TEPAV. (2014). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi. Demirdirek H., Şener, Ü. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.tepav.org.tr/upload/files/1395051458-3.81_Il_Icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi.pdf

TEPAV. (2016). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi - 2016. Kavas, A. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.tepav.org.tr/upload/files/1458142029-8.81_Ilin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi.pdf

TEPAV. (2018). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi - 2018. Kavas, A. 19 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.tepav.org.tr/upload/files/1520402632-7.Karsilastirmalarla_81_Il_Icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi_2018.pdf

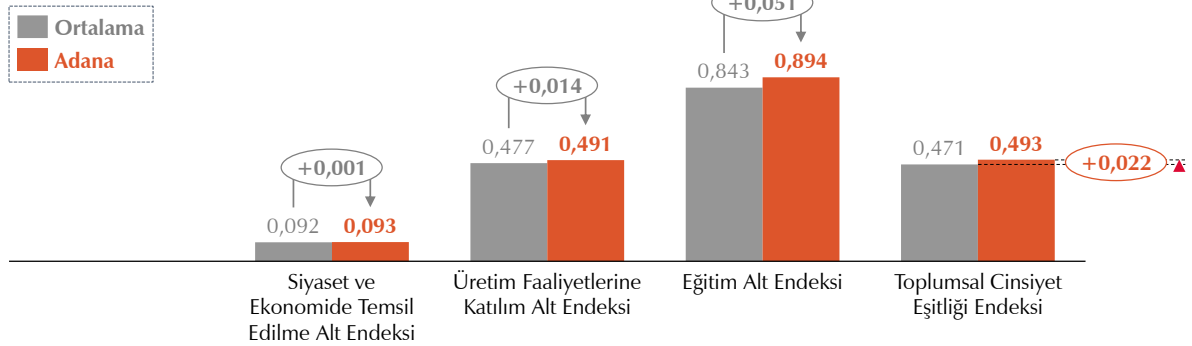
UN Global Compact. Gender Equality. 18 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/social/gender-equality>

81 İl Karnesi

Adana	Genel Sıralama (81 il)	22
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,493

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	2,2 milyon	1,1 milyon	1,1 milyon	15 milyar 293 bin \$	6 bin 894 \$	Orta-Yüksek

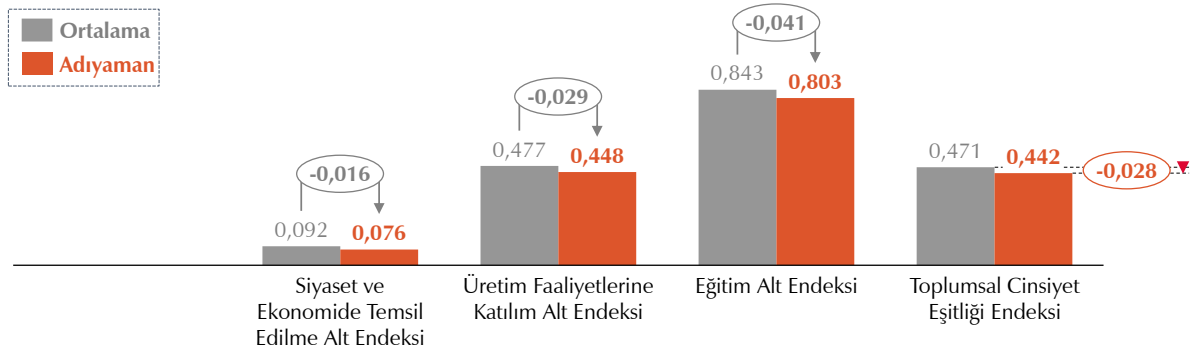

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Adana
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	12,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	14,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	3,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	3,4%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,5%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,8%
		Kadın/Erkek	56,6%	53,4%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,5%
Kadın/Erkek		8,4%	9,2%	
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	36,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,6%
Kadın/Erkek		72,4%	87,7%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	21,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	31,7%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,1%
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	35,2%	
	Kadın/Erkek	62,3%	77,2%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	80,2%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Adıyaman	Genel Sıralama	66
	(81 il)	
	Genel Değer	0,442
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	625 bin	315 bin	310 bin	2 milyar 957 bin \$	4 bin 771 \$	Orta-Yüksek

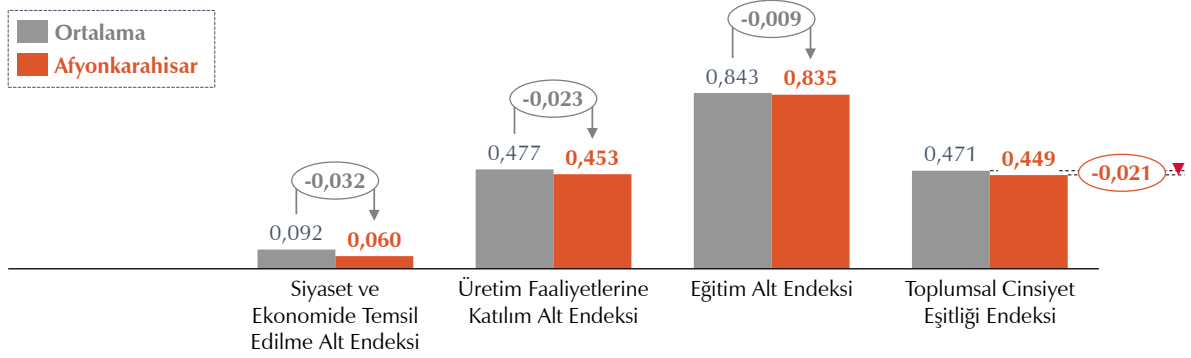

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Adıyaman
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	5,6%
		Kadın/Erkek	3,1%	5,9%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,3%	
	Kadın/Erkek	56,6%	59,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	39,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	58,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	26,8%	
	Kadın/Erkek	38,8%	42,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	88,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	91,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	23,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	57,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Afyonkarahisar	Genel Sıralama	56
	(81 il)	
	Genel Değer	0,449
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	726 bin	360 bin	365 bin	4 milyar 831 bin \$	6 bin 704 \$	Orta-Yüksek

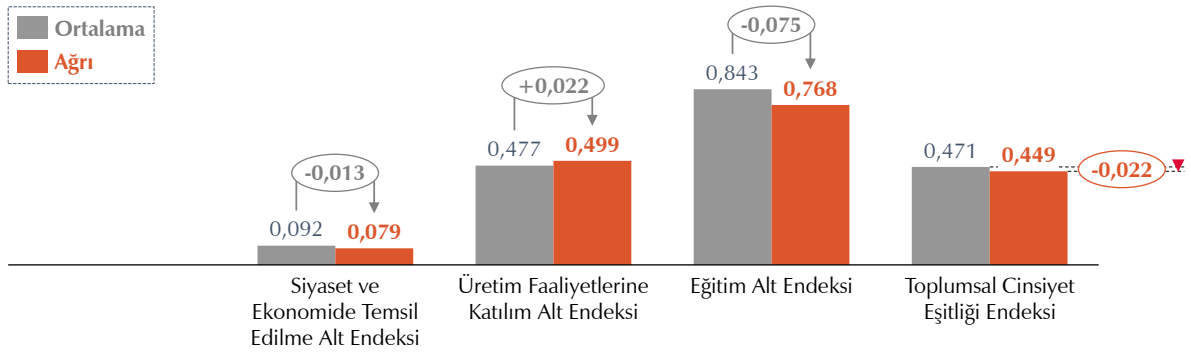

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Afyonkarahisar
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	3,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	2,9%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	55,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	4,3%
		Kadın/Erkek	8,4%	4,5%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,5%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,6%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	72,4%
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	27,2%
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	38,8%	41,8%
		Kadın/Erkek	91,5%	93,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	94,5%	96,3%
		Kadın/Erkek	27,0%	21,4%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	62,3%	55,4%	
	Kadın/Erkek	13,5%	10,5%	
		Kadın/Erkek	68,0%	63,1%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Ağrı	Genel Sıralama	57
	(81 il)	
	Genel Değer	0,449
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	540 bin	281 bin	259 bin	1 milyar 723 bin \$	3 bin 204 \$	Orta-Düşük

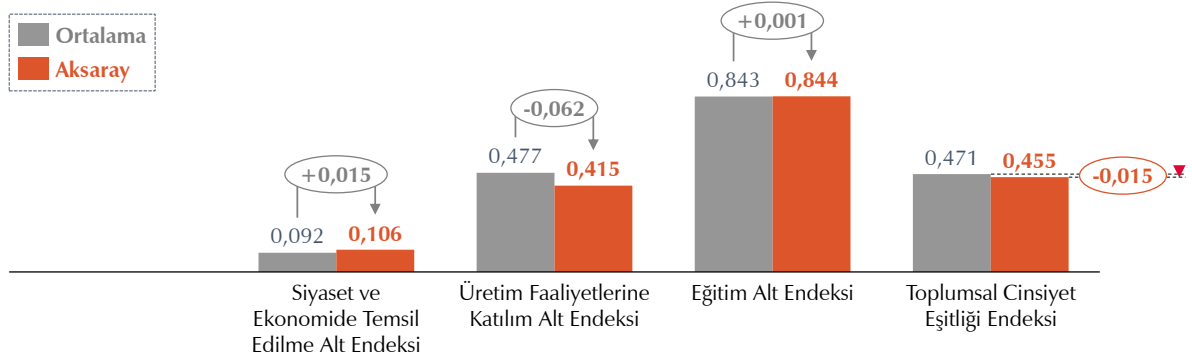

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Ağrı
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	11,8%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	6,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,7%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,9%
Kadın/Erkek		56,6%	26,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	5,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	41,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	56,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	37,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	68,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	86,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	14,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	47,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	8,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Aksaray	Genel Sıralama	53
	(81 il)	
	Genel Değer	0,455
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	412 bin	205 bin	207 bin	2 milyar 718 bin \$	6 bin 674 \$	Orta-Yüksek

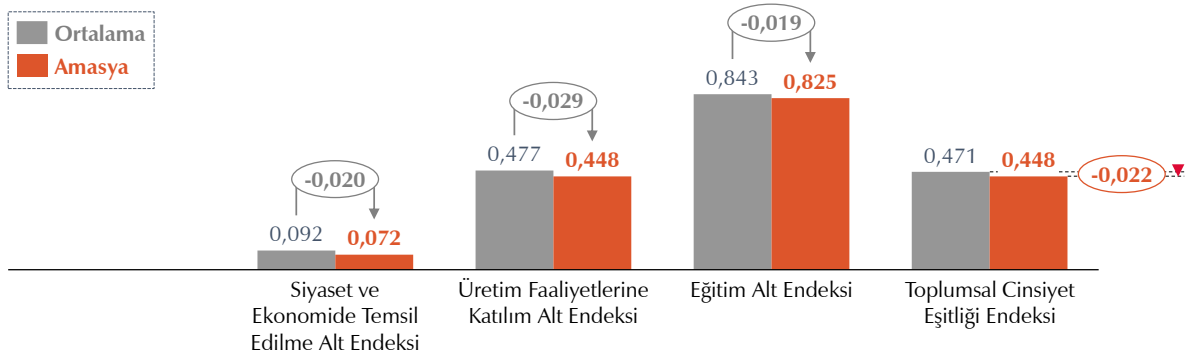

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Aksaray
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	3,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	12,5%
		Kadın/Erkek	3,1%	14,3%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	14,2%	
	Kadın/Erkek	56,6%	80,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	28,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	76,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	19,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	31,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,7%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	20,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,8%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,6%
		Kadın/Erkek	68,0%	69,3%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Amasya	Genel Sıralama	58
	(81 il)	
	Genel Değer	0,448
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	338 bin	170 bin	168 bin	2 milyar 251 bin \$	6 bin 745 \$	Orta-Yüksek

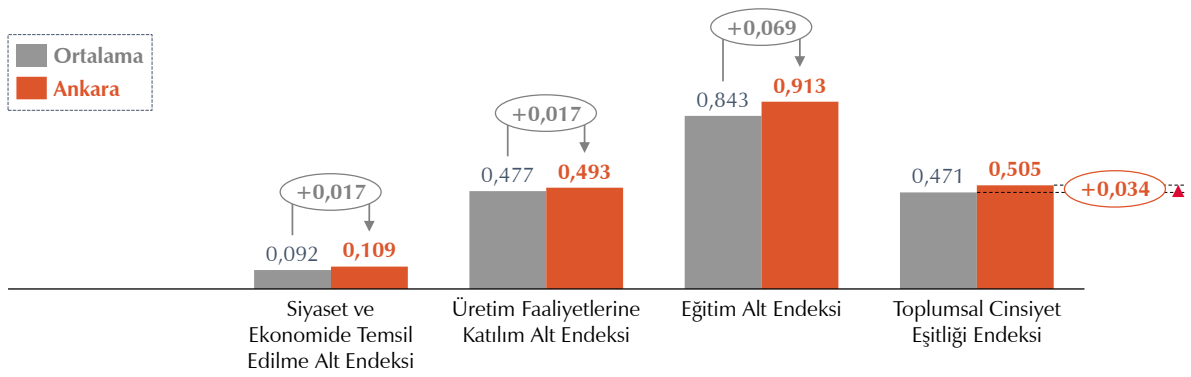

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Amasya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	53,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	41,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
		Kadın/Erkek	72,4%	62,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	20,3%	
	Kadın/Erkek	38,8%	30,5%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	25,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	57,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	57,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Ankara	Genel Sıralama (81 il)	16
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,505

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	5,5 milyon	2,7 milyon	2,8 milyon	69 milyar 878 bin \$	12 bin 764 \$	Yüksek

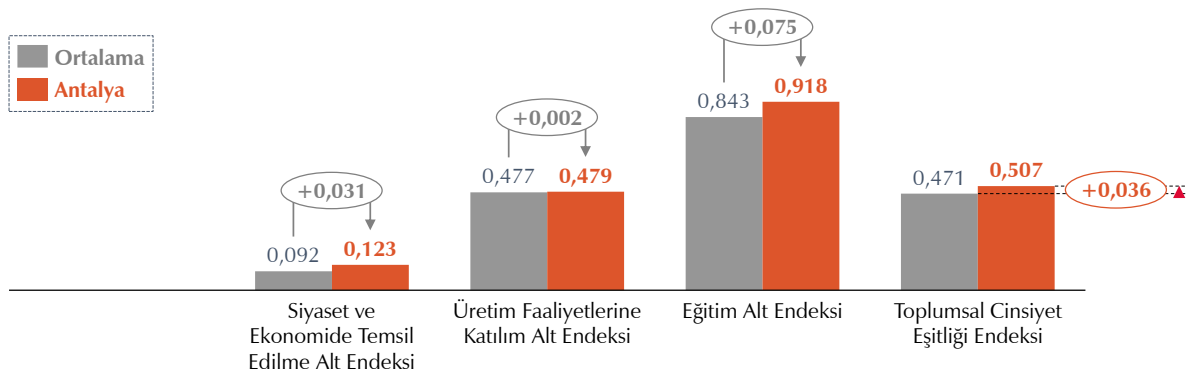

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Ankara
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	15,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	2,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,1%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	69,1%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,9%	
	Kadın/Erkek	8,4%	13,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	20,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	78,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	11,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	14,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	48,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	79,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	27,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	81,7%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Antalya	Genel Sıralama (81 il)	14
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,507

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	2,4 milyon	1,2 milyon	1,2 milyon	24 milyar 102 bin \$	10 bin 62 \$	Orta-Yüksek

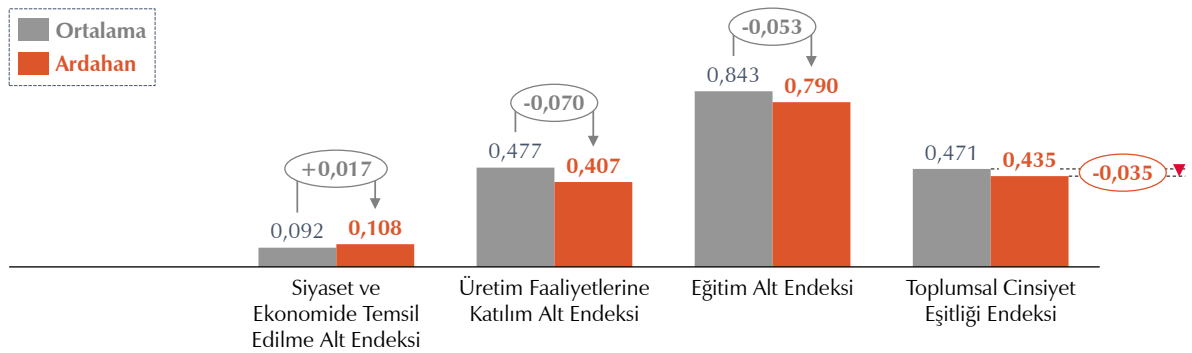

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Antalya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,3%
		Kadın/Erkek	12,0%	15,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,6%
		Kadın/Erkek	3,1%	2,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	5,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	71,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	12,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	20,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	49,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	2,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	64,9%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	17,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	37,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	79,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	18,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	85,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Ardahan	Genel Sıralama	71
	(81 il)	
	Genel Değer	0,435
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	99 bin	52 bin	47 bin	554 milyon \$	5 bin 648 \$	Orta-Yüksek

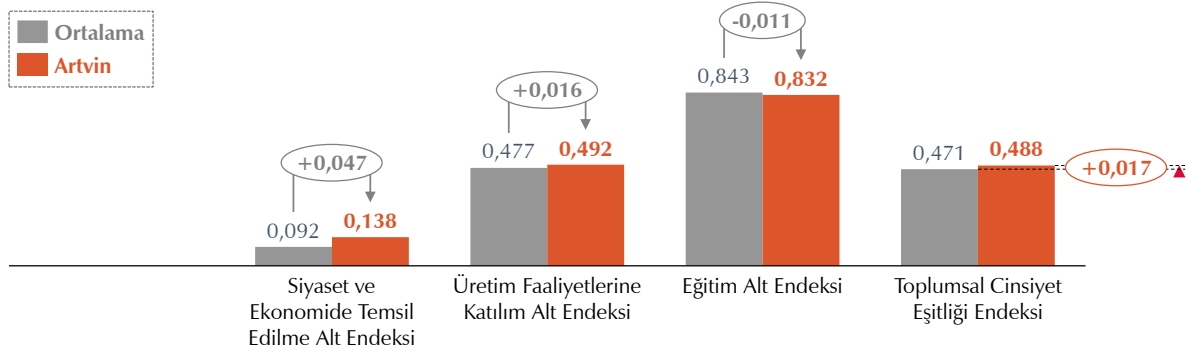

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Ardahan
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	15,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	16,7%
		Kadın/Erkek	3,1%	20,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	14,6%
Kadın/Erkek		56,6%	45,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	40,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	34,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	30,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	49,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	87,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	90,5%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	19,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	50,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	9,8%	
	Kadın/Erkek	68,0%	64,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Artvin	Genel Sıralama	27
	(81 il)	
	Genel Değer	0,488
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	174 bin	88 bin	86 bin	1 milyar 425 bin \$	8 bin 376 \$	Orta-Yüksek

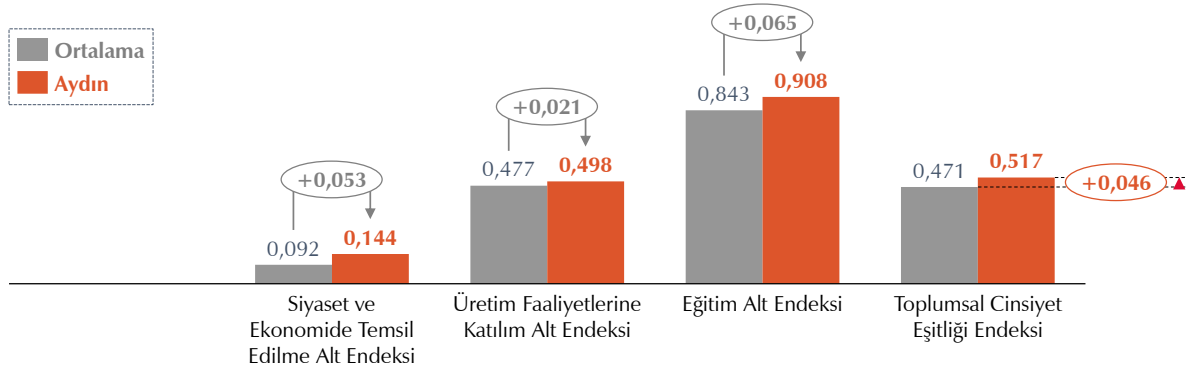

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Artvin
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	17,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	21,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	16,7%
		Kadın/Erkek	3,1%	20,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,8%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	13,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	63,9%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,7%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,3%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	30,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	100,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	22,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	33,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,7%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	30,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	57,9%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	65,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Aydın	Genel Sıralama	9
	(81 il)	
	Genel Değer	0,517
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	1,1 milyon	546 bin	552 bin	7 milyar 468 bin \$	6 bin 856 \$	Orta-Yüksek

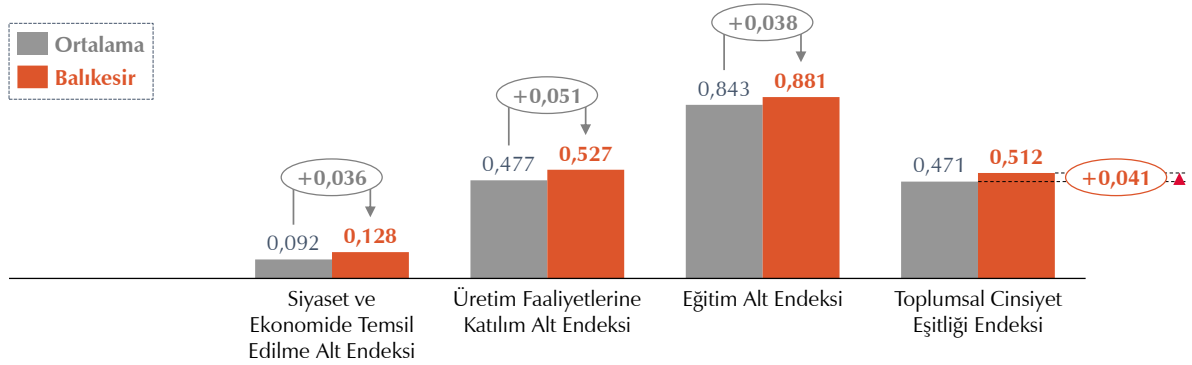

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Aydın
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	12,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	14,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,9%
		Kadın/Erkek	3,1%	3,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	10,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	12,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	80,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	13,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	77,2%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	14,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	20,4%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	95,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	32,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	78,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	79,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Balıkesir	Genel Sıralama	10
	(81 il)	
	Genel Değer	0,512
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	1,2 milyon	613 bin	614 bin	9 milyar 656 bin \$	7 bin 943 \$	Orta-Yüksek

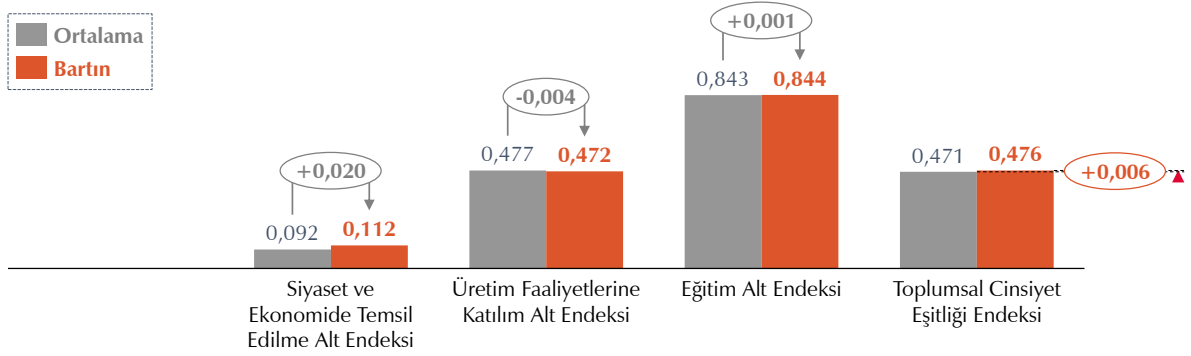

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Balıkesir
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	16,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	19,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	10,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	11,1%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	61,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,9%	
	Kadın/Erkek	8,4%	9,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	12,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	43,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	93,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,8%	
	Kadın/Erkek	38,8%	21,5%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	95,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	30,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	70,3%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,7%
		Kadın/Erkek	68,0%	71,0%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bartın	Genel Sıralama	38
	(81 il)	
	Genel Değer	0,476
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	199 bin	99 bin	100 bin	1 milyar 176 bin \$	5 bin 989 \$	Orta-Yüksek

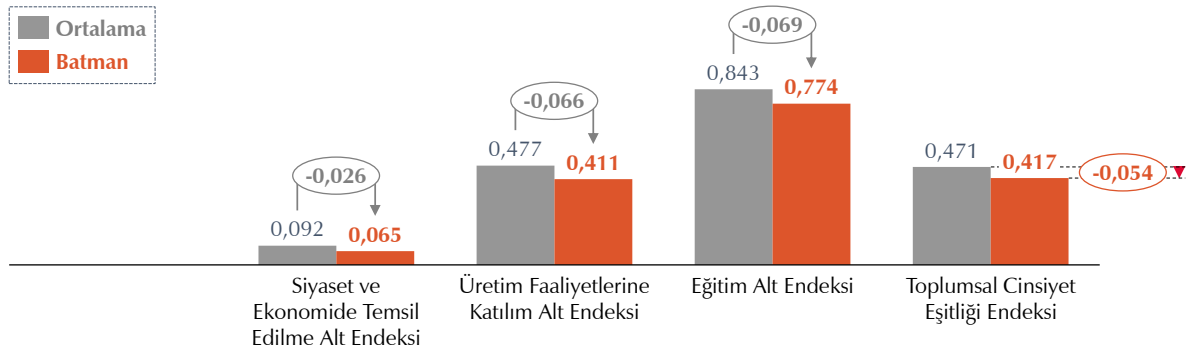

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bartın
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	12,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	14,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	7,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	8,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	49,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,5%	
	Kadın/Erkek	8,4%	13,0%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	11,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	43,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	71,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	18,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	21,2%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	68,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Batman	Genel Sıralama	77
	(81 il)	
	Genel Değer	0,417
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	599 bin	301 bin	298 bin	2 milyar 589 bin \$	4 bin 373 \$	Orta-Yüksek

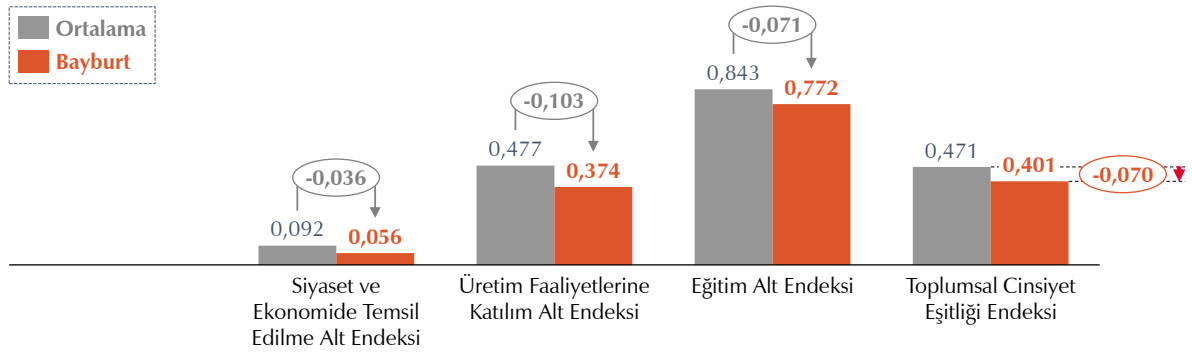

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Batman
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	21,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	27,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	37,6%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	2,8%	
	Kadın/Erkek	8,4%	2,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	34,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	43,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	35,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	58,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	91,7%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	21,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	46,9%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	54,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bayburt	Genel Sıralama	79
	(81 il)	
	Genel Değer	0,401
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	82 bin	41 bin	41 bin	477 milyon \$	5 bin 861 \$	Orta-Yüksek

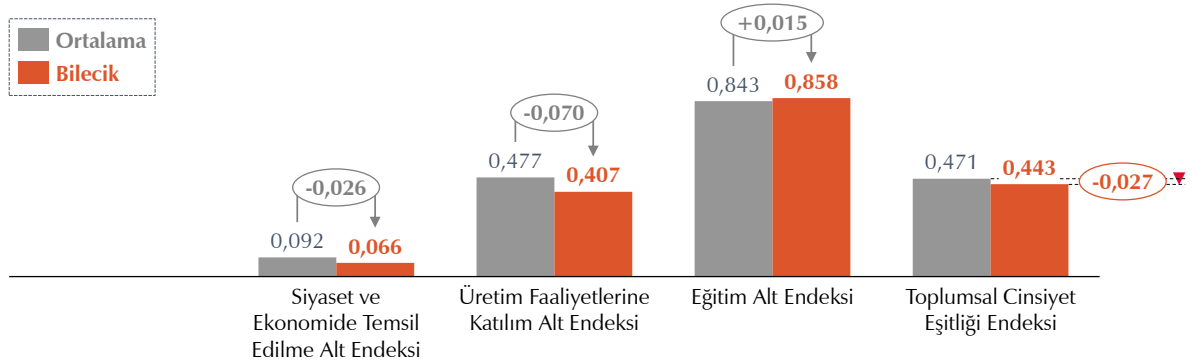

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bayburt
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	11,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	50,7%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	45,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	22,2%	
	Kadın/Erkek	38,8%	36,9%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	90,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	19,5%
		Kadın/Erkek	62,3%	45,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	50,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bilecik	Genel Sıralama	64
	(81 il)	
	Genel Değer	0,443
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	223 bin	117 bin	107 bin	2 milyar 360 bin \$	10 bin 603 \$	Orta-Yüksek

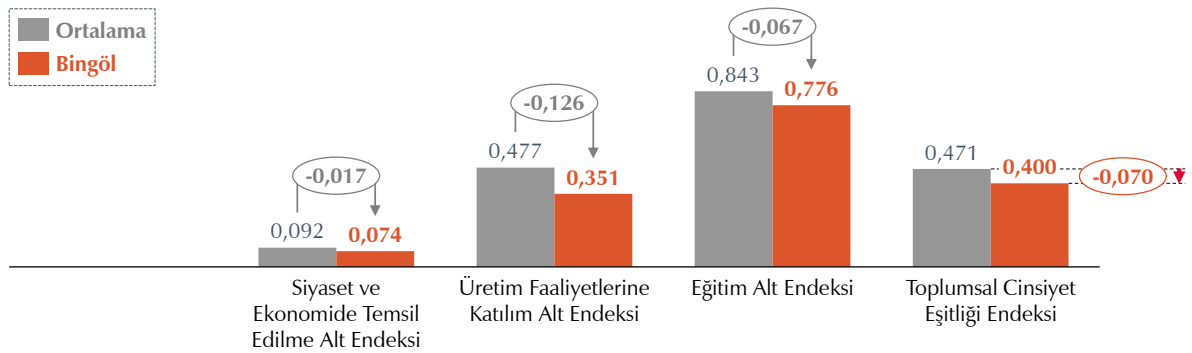

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bilecik
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	9,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	10,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,6%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,6%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,3%
		Kadın/Erkek	56,6%	40,8%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,0%
Kadın/Erkek		8,4%	8,7%	
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	15,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	39,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
Kadın/Erkek		72,4%	58,9%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	15,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	19,2%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	29,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	61,9%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	65,7%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bingöl	Genel Sıralama	80
	(81 il)	
	Genel Değer	0,400
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	281 bin	144 bin	138 bin	1 milyar 320 bin \$	4 bin 759 \$	Orta-Yüksek

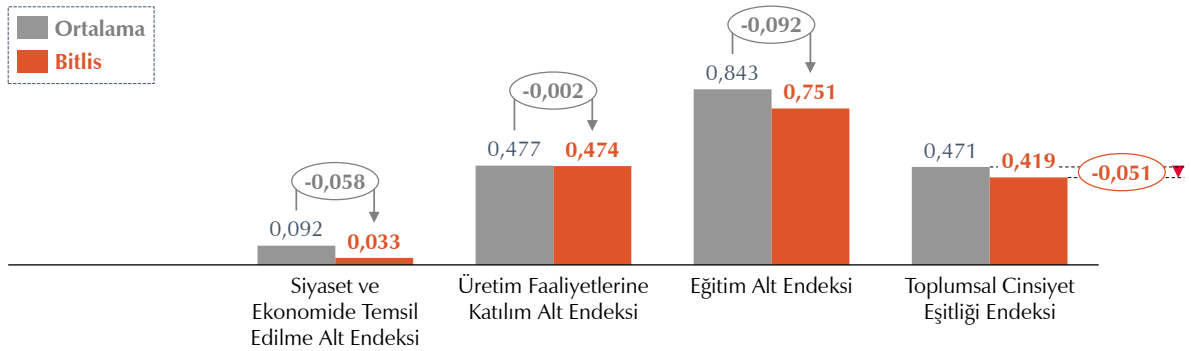

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bingöl
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	9,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	6,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,4%
Kadın/Erkek		56,6%	43,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	30,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	36,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	21,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	46,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	88,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	91,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	22,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	51,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	52,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bitlis	Genel Sıralama	76
	(81 il)	
	Genel Değer	0,419
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	349 bin	182 bin	167 bin	1 milyar 301 bin \$	3 bin 767 \$	Orta-Yüksek

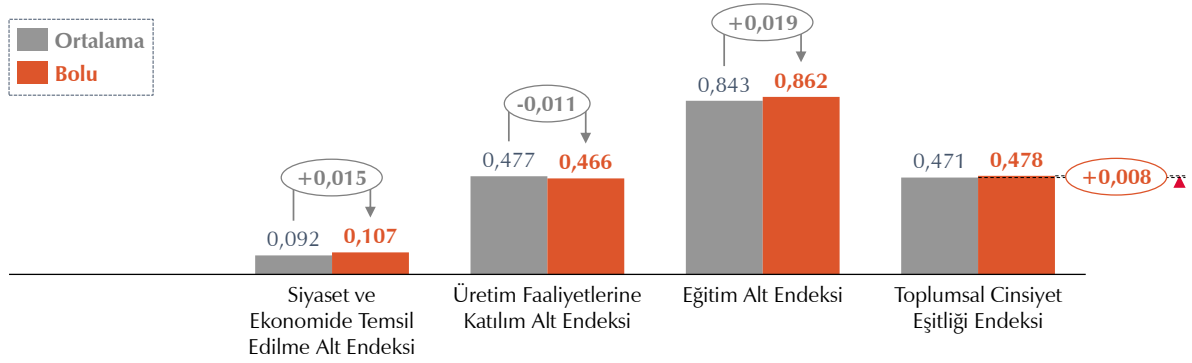

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bitlis
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	3,8%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,0%
Kadın/Erkek		56,6%	25,3%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	4,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	4,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	58,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	33,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	73,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	91,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	17,4%
		Kadın/Erkek	62,3%	41,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	9,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	48,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bolu	Genel Sıralama (81 il)	34
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,478

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	312 bin	155 bin	157 bin	3 milyar 30 bin \$	9 bin 852 \$	Orta-Yüksek

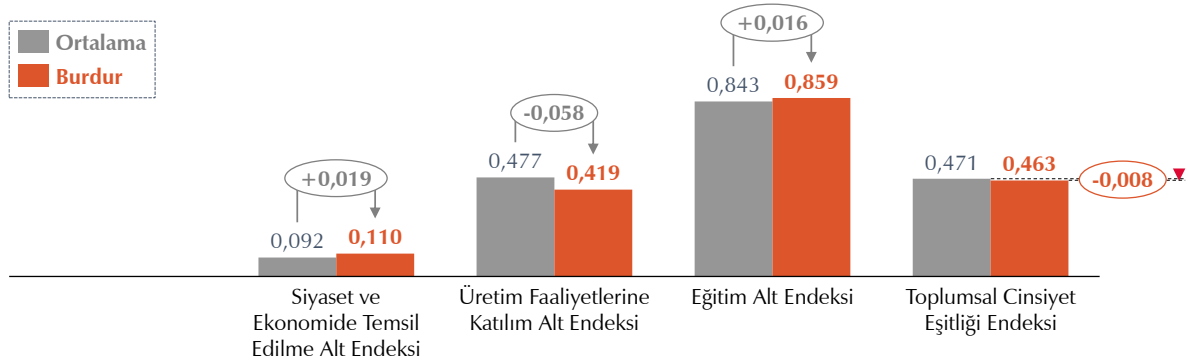

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bolu
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	11,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,7%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	12,0%
		Kadın/Erkek	56,6%	68,6%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,3%
		Kadın/Erkek	8,4%	11,5%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	16,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	45,5%
Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%	
	Kadın/Erkek	72,4%	66,8%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	20,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	29,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	62,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	72,8%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Burdur	Genel Sıralama (81 il)	49
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,463

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	270 bin	135 bin	135 bin	2 milyar 32 bin \$	7 bin 599 \$	Orta-Yüksek

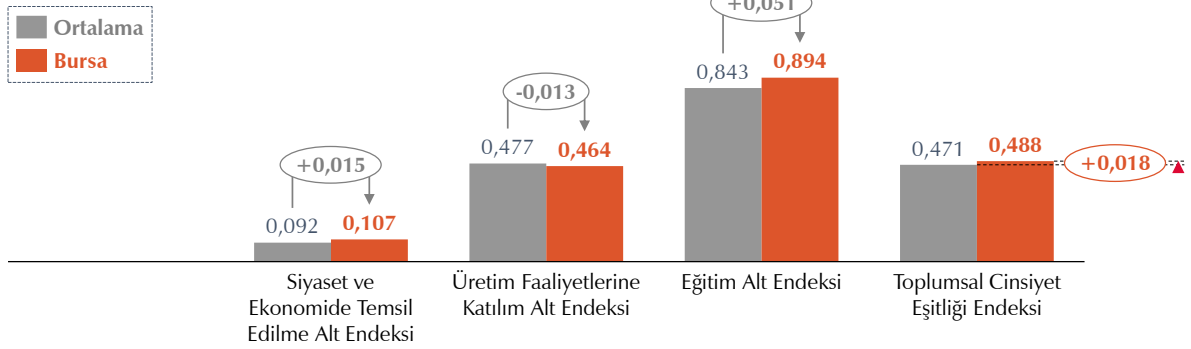
Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Burdur
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	4,5%
		Kadın/Erkek	3,1%	4,8%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	13,1%	
	Kadın/Erkek	56,6%	87,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,7%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	37,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	63,2%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	16,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,5%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	26,4%
		Kadın/Erkek	62,3%	64,4%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	66,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Bursa	Genel Sıralama	26
	(81 il)	
	Genel Değer	0,488
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
---------------	---------------	--------------	--------------	------	----------------	-------------

Marmara	3 milyon	1,5 milyon	1,5 milyon	32 milyar 905 bin \$	11 bin 95 \$	Yüksek
---------	----------	------------	------------	----------------------	--------------	--------

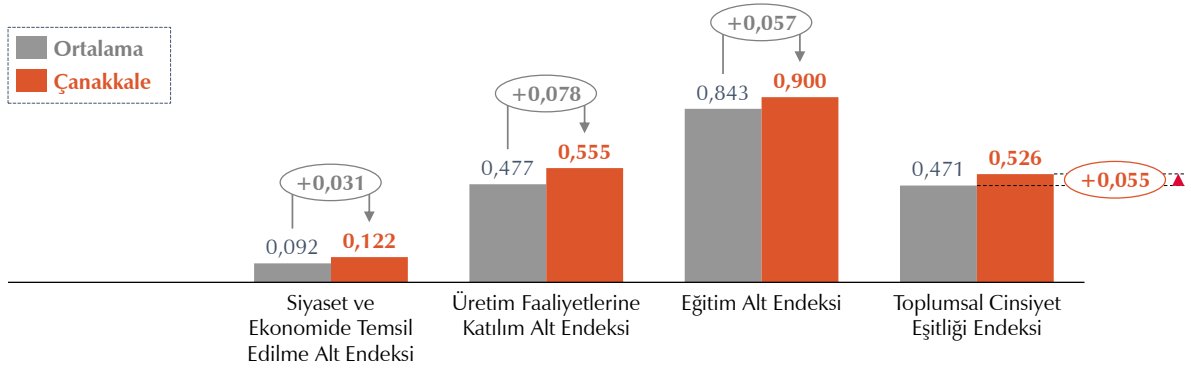

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Bursa
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	14,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	17,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,9%
		Kadın/Erkek	3,1%	3,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,5%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	48,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	12,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	14,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	20,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	70,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	10,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	12,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,6%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	34,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	72,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	79,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Çanakkale	Genel Sıralama	6
	(81 il)	
	Genel Değer	0,526
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	541 bin	273 bin	268 bin	5 milyar 197 bin \$	9 bin 705 \$	Orta-Yüksek

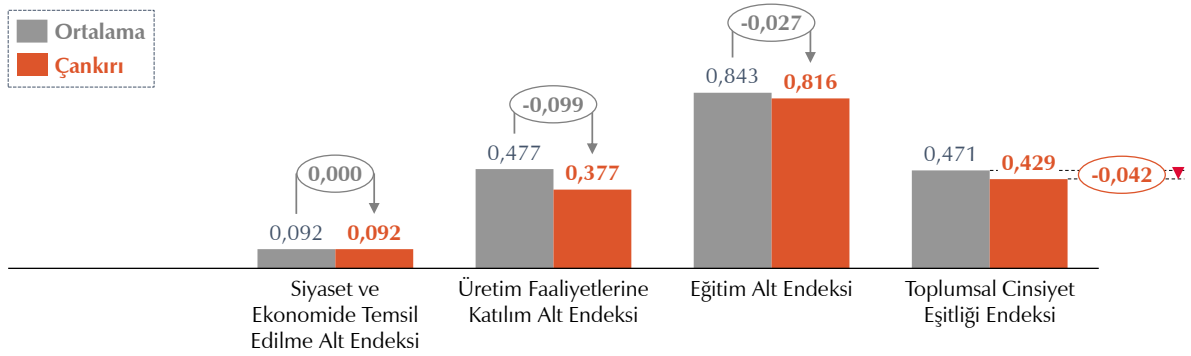

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Çanakkale
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	15,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	18,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	7,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	8,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	54,1%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,6%	
	Kadın/Erkek	8,4%	13,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	13,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	43,1%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	95,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	24,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	34,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	96,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	98,7%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	31,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	71,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	75,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Çankırı	Genel Sıralama (81 il)	73
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,429

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	216 bin	110 bin	107 bin	1 milyar 243 bin \$	6 bin 178 \$	Orta-Yüksek

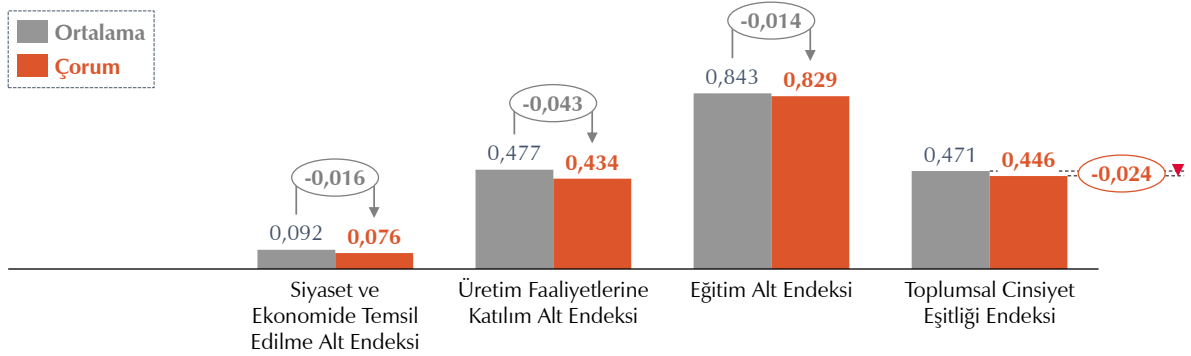

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Çankırı
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	4,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	46,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	12,8%	
	Kadın/Erkek	8,4%	14,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	38,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	50,3%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	12,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	15,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	90,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,5%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	22,4%
		Kadın/Erkek	62,3%	54,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,0%	
	Kadın/Erkek	68,0%	60,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Çorum	Genel Sıralama (81 il)	60
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,446

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	536 bin	266 bin	271 bin	3 milyar 262 bin \$	6 bin 126 \$	Orta-Yüksek

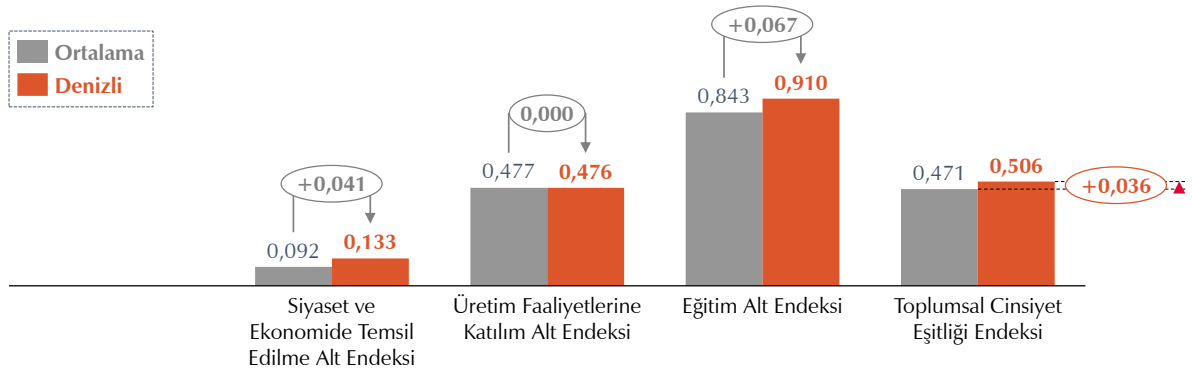

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Çorum
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,4%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,3%
		Kadın/Erkek	56,6%	54,6%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,0%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	37,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
Kadın/Erkek		72,4%	75,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	23,6%	13,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	16,8%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	21,5%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,9%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	62,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Denizli	Genel Sıralama (81 il)	15
	Genel Değer Tam eşitsizlik= 0,000 Tam eşitlik= 1,000	0,506

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	1 milyon	512 bin	516 bin	9 milyar 348 bin \$	9 bin 135 \$	Orta-Yüksek

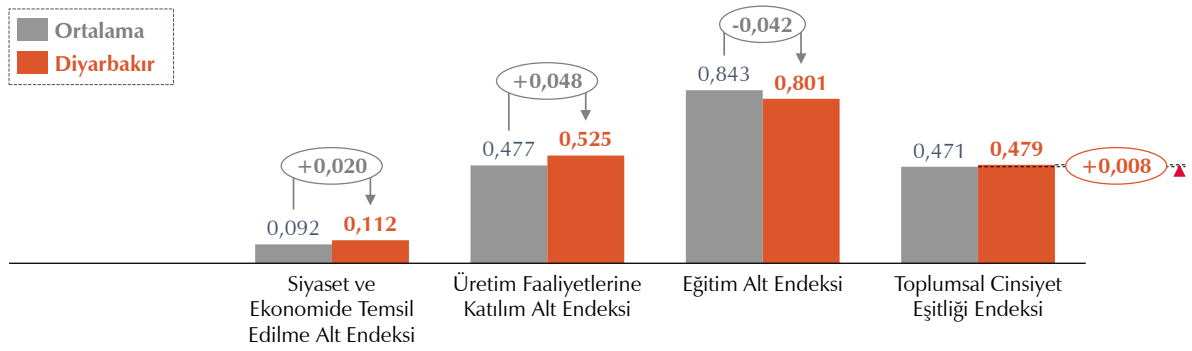

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Denizli
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	11,4%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	5,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	5,6%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	8,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	9,2%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,0%	
	Kadın/Erkek	56,6%	71,3%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,0%
		Kadın/Erkek	8,4%	11,2%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	17,5%
		Kadın/Erkek	38,8%	53,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	59,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	9,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	11,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	96,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	98,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	32,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	75,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	79,9%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Diyarbakır	Genel Sıralama	33
	(81 il)	
	Genel Değer	0,479
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	1,7 milyon	875 bin	857 bin	7 milyar 397 bin \$	4 bin 310 \$	Orta-Yüksek

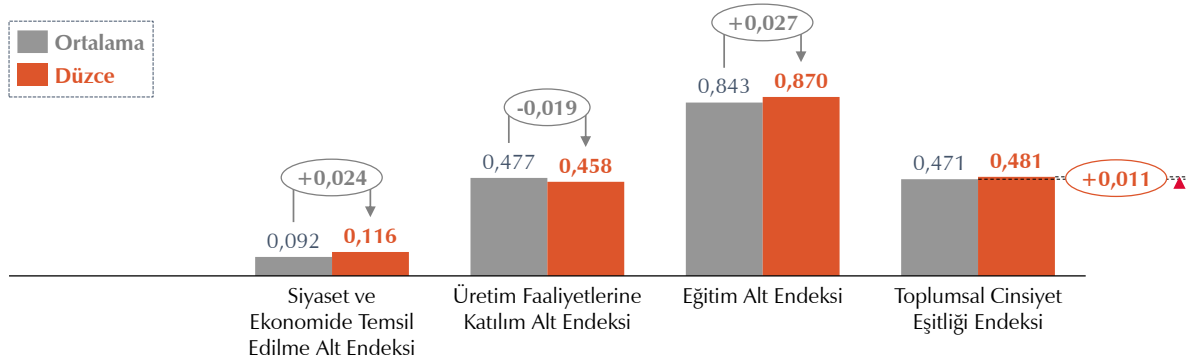

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Diyarbakır
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	28,3%
		Kadın/Erkek	12,0%	39,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,1%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,7%
Kadın/Erkek		56,6%	53,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	5,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	5,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	80,3%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	40,3%	
	Kadın/Erkek	38,8%	70,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	88,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	90,5%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	23,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	57,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,8%	
	Kadın/Erkek	68,0%	63,9%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Düzce	Genel Sıralama (81 il)	32
	Genel Değer Tam eşitsizlik= 0,000 Tam eşitlik= 1,000	0,481

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	388 bin	194 bin	194 bin	3 milyar 99 bin \$	8 bin 98 \$	Orta-Yüksek

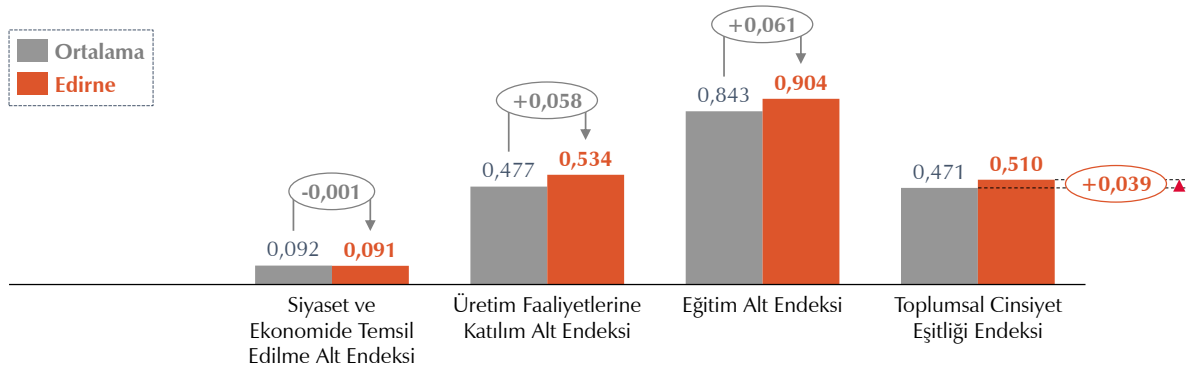

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Düzce
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	11,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	13,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	6,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	6,4%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	12,1%
		Kadın/Erkek	56,6%	65,4%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,6%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	16,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	47,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
Kadın/Erkek		72,4%	56,4%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	18,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	24,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,0%
		Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%
Kadın/Erkek	62,3%		65,9%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	74,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Edirne	Genel Sıralama (81 il)	12
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,510

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	412 bin	209 bin	202 bin	3 milyar 219 bin \$	7 bin 866 \$	Orta-Yüksek

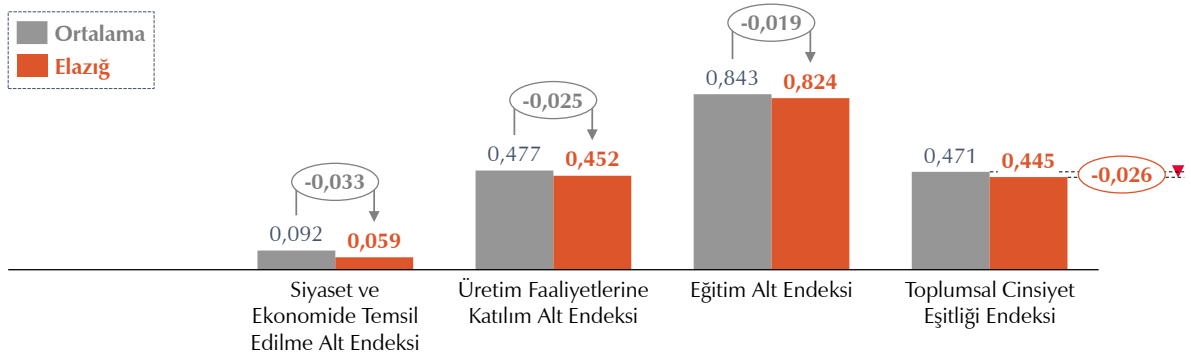

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Edirne
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	11,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	5,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	11,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	68,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	5,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	5,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	14,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	60,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	59,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,4%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	31,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	75,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	81,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Elazığ	Genel Sıralama	62
	(81 il)	
	Genel Değer	0,445
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	596 bin	297 bin	299 bin	3 milyar 494 bin \$	5 bin 925 \$	Orta-Yüksek

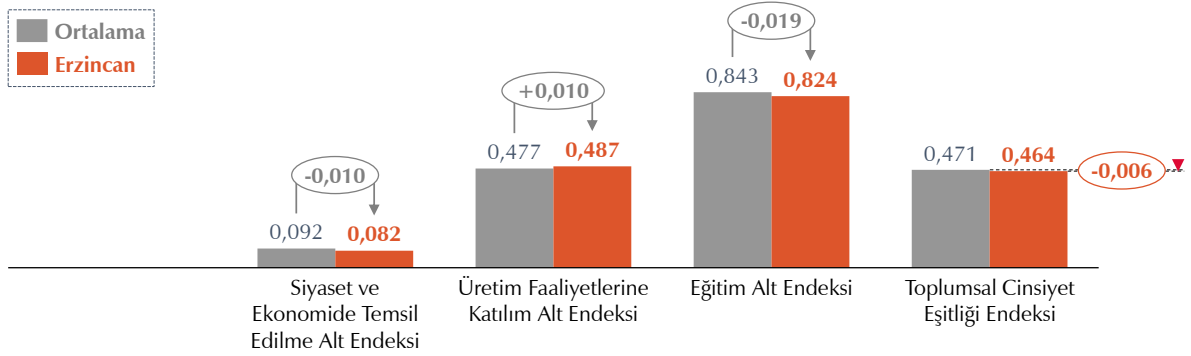

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Elazığ
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	5,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	5,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,1%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	52,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	4,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	4,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	29,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	82,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	23,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	38,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	27,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	55,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Erzincan	Genel Sıralama	45
	(81 il)	
	Genel Değer	0,464
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	236 bin	120 bin	116 bin	1 milyar 907 bin \$	8 bin 156 \$	Orta-Yüksek

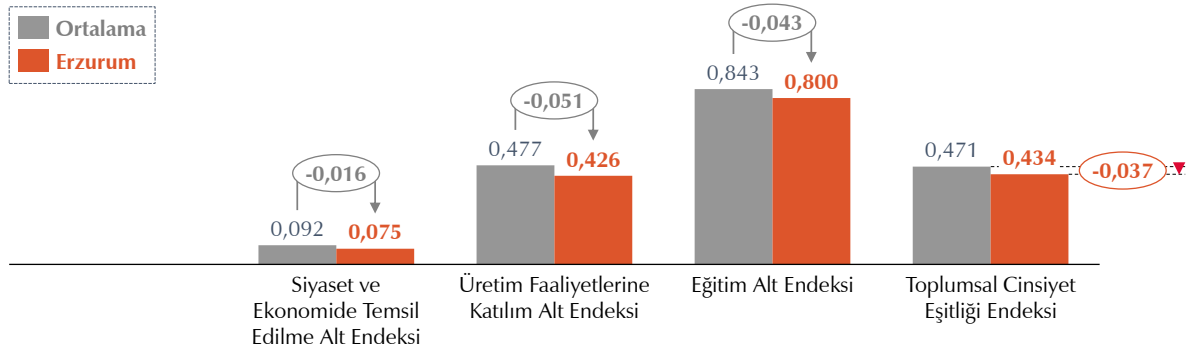

Alt Endeks	Gösterge	Düzyen	Ortalama	Erzincan
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,5%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	5,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,7%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	12,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	51,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,5%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	35,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	95,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	93,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	28,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,7%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	63,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Erzurum	Genel Sıralama	72
	(81 il)	
	Genel Değer	0,434
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	768 bin	383 bin	384 bin	4 milyar 361 bin \$	5 bin 707 \$	Orta-Yüksek

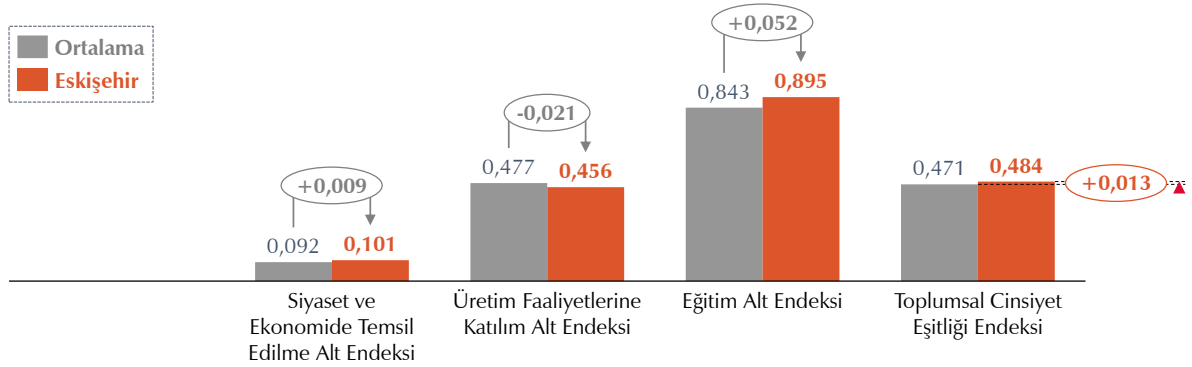

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Erzurum
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,3%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	12,0%	
	Kadın/Erkek	56,6%	48,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,6%	
	Kadın/Erkek	8,4%	9,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	31,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	40,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	72,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,2%
Kadın/Erkek		62,3%	52,7%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,7%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Eskişehir	Genel Sıralama (81 il)	30
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,484

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	871 bin	434 bin	437 bin	8 milyar 799 bin \$	10 bin 161 \$	Orta-Yüksek

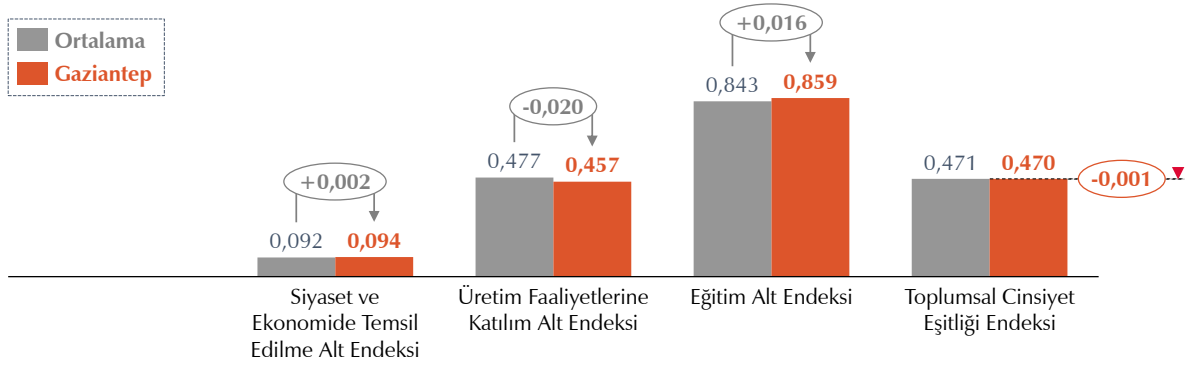

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Eskişehir
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	16,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,2%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	16,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	60,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	12,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	16,5%
		Kadın/Erkek	38,8%	42,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	70,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	18,5%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,5%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	38,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	69,7%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	20,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	79,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Gaziantep	Genel Sıralama	39
	(81 il)	
	Genel Değer	0,470
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	2 milyon	1 milyon	1 milyon	14 milyar 470 bin \$	7 bin 174 \$	Orta-Yüksek

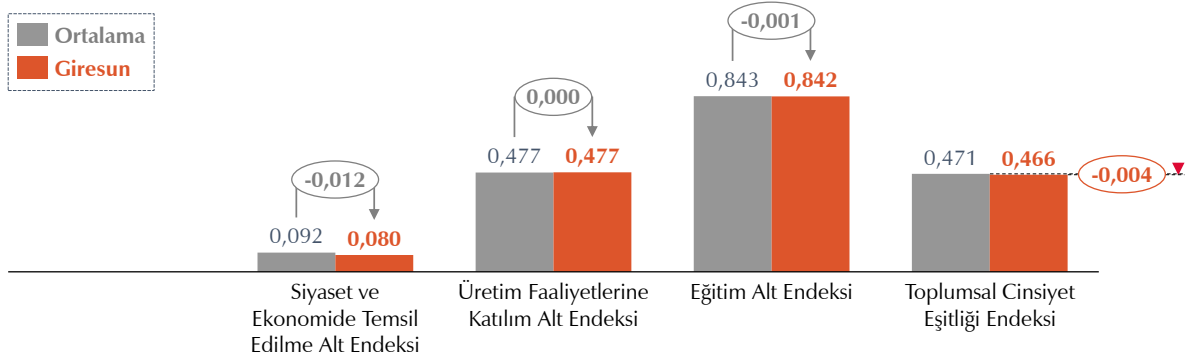

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Gaziantep
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	6,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	5,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,7%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,7%	
Kadın/Erkek	56,6%	64,6%		
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,7%
		Kadın/Erkek	8,4%	9,5%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	26,4%
Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%	
	Kadın/Erkek	72,4%	88,1%	
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	23,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	42,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	66,2%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,1%
		Kadın/Erkek	68,0%	72,1%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Giresun	Genel Sıralama (81 il)	44
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,466

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	454 bin	226 bin	228 bin	2 milyar 359 bin \$	5 bin 294 \$	Orta-Yüksek

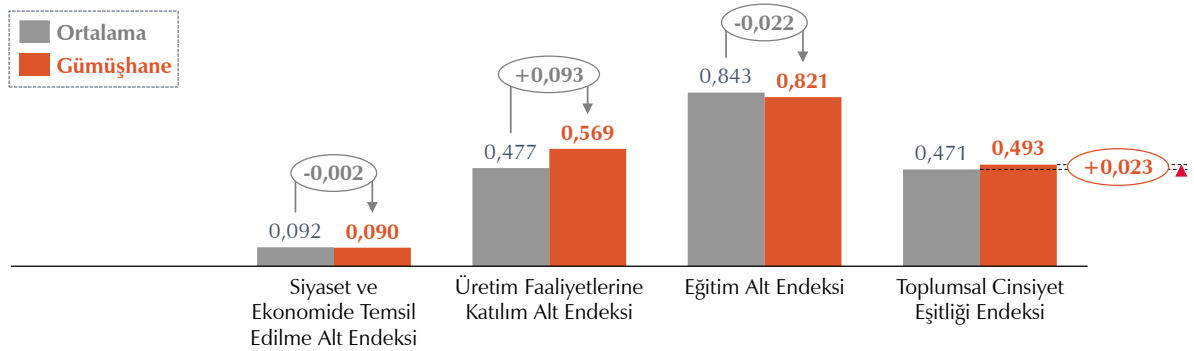

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Giresun
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	5,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	6,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,2%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,4%
		Kadın/Erkek	56,6%	66,6%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,5%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	49,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	65,1%
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	17,3%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	90,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	93,5%
		Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%
Kadın/Erkek	62,3%		64,0%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	69,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Gümüşhane	Genel Sıralama (81 il)	21
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,493

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	163 bin	82 bin	80 bin	944 milyon \$	5 bin 673\$	Orta-Yüksek

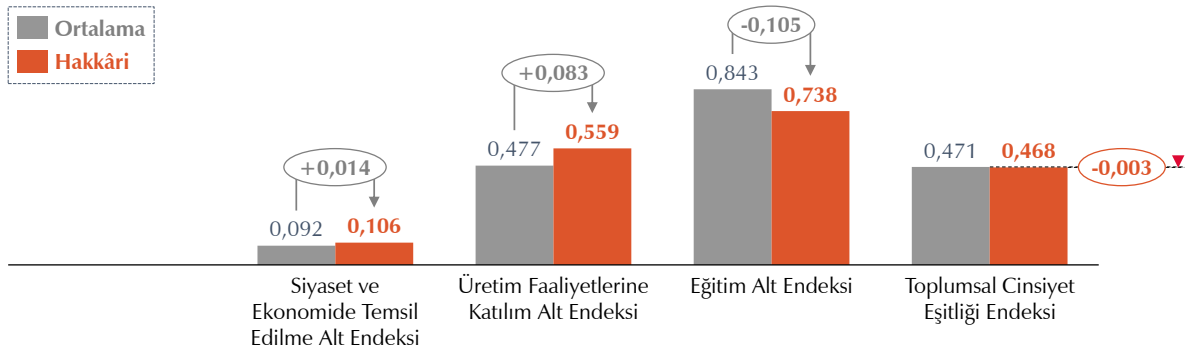

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Gümüşhane
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	9,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,7%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	16,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	65,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	40,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	75,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	52,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	79,4%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	54,7%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	63,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Hakkâri	Genel Sıralama	41
	(81 il)	
	Genel Değer	0,468
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	286 bin	157 bin	129 bin	1 milyar 341 bin \$	4 bin 769 \$	Orta-Yüksek

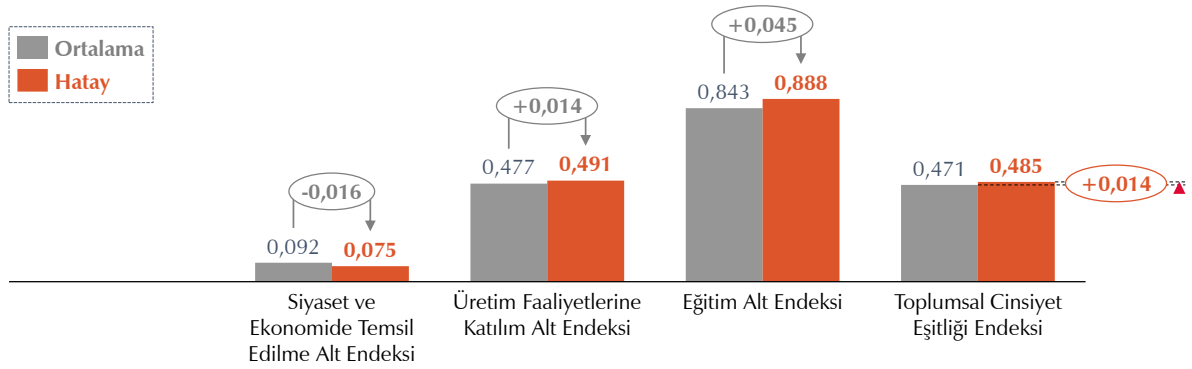

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Hakkari
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	16,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	20,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	100,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	2,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	2,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	37,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	93,3%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	35,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	58,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	88,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	90,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	21,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	41,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	42,7%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Hatay	Genel Sıralama (81 il)	28
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,485

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	1,6 milyon	809 bin	800 bin	10 milyar 467 bin \$	6 bin 573 \$	Orta-Yüksek

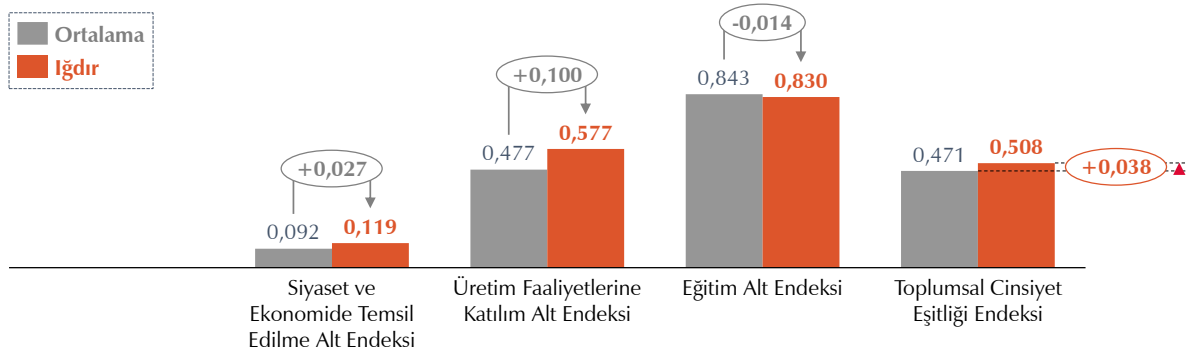

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Hatay
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	45,5%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,8%
		Kadın/Erkek	8,4%	8,5%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	36,1%
Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%	
	Kadın/Erkek	72,4%	79,8%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	31,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	44,0%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	95,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,8%
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	27,3%	
	Kadın/Erkek	62,3%	71,7%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,0%	
	Kadın/Erkek	68,0%	72,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

İğdır	Genel Sıralama	13
	(81 il)	
	Genel Değer	0,508
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	197 bin	102 bin	95 bin	1 milyar 93 bin \$	5 bin 575 \$	Orta-Yüksek

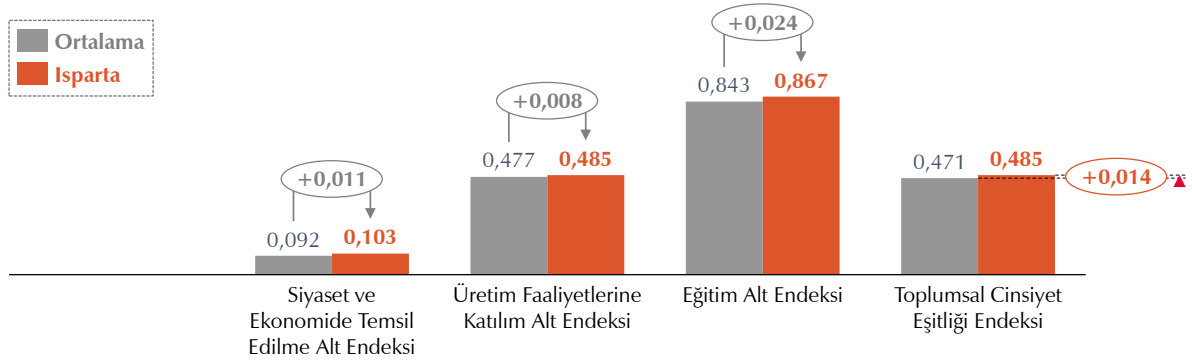

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Iğdır
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	9,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	11,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	13,2%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	11,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	65,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,4%
		Kadın/Erkek	8,4%	8,0%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	44,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	62,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	48,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	89,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	86,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	89,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	67,4%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	74,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Isparta	Genel Sıralama	29
	(81 il)	
	Genel Değer	0,485
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	441 bin	220 bin	222 bin	3 milyar 238 bin \$	7 bin 399 \$	Orta-Yüksek

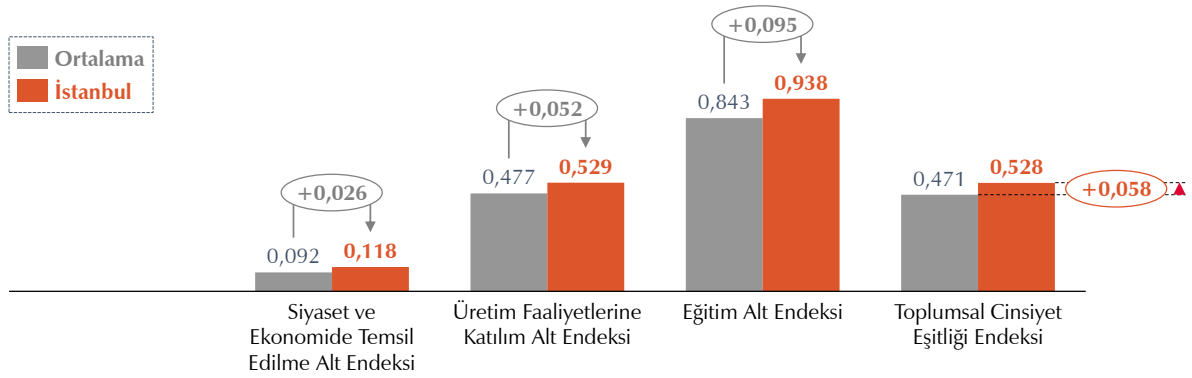

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Isparta
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	9,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	10,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	7,7%
		Kadın/Erkek	3,1%	8,3%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	3,8%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	13,9%
		Kadın/Erkek	56,6%	79,4%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	4,3%
		Kadın/Erkek	8,4%	4,4%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	12,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	44,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	74,8%
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	16,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	21,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	33,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	67,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	68,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

İstanbul	Genel Sıralama	4
	(81 il)	
	Genel Değer	0,528
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	15,1 milyon	7,5 milyon	7,5 milyon	244 milyar 750 bin \$	16 bin 264 \$	Yüksek

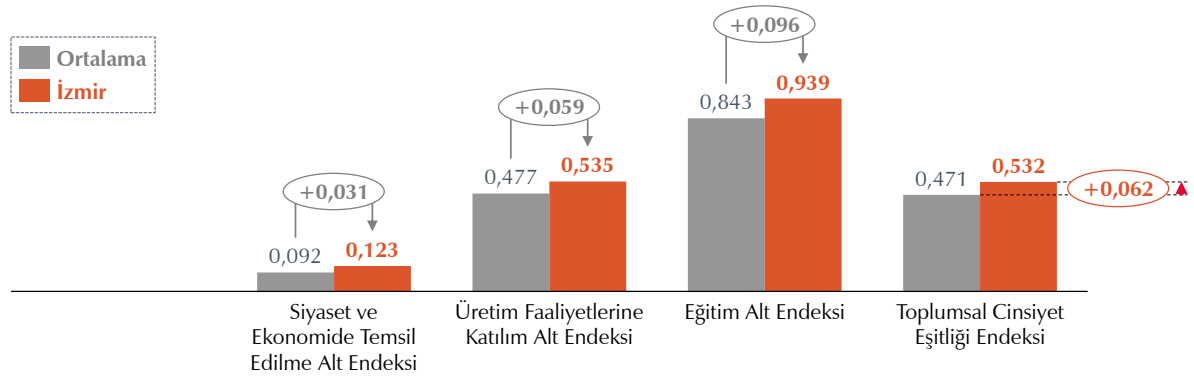

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	İstanbul
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	18,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	22,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	7,7%
		Kadın/Erkek	3,1%	8,3%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	6,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	6,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	68,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	3,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	3,3%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	23,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	48,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	3,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	84,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	15,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	20,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	41,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	84,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	22,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	91,2%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

İzmir	Genel Sıralama	2
	(81 il)	
	Genel Değer	0,532
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	4,3 milyon	2,2 milyon	2,2 milyon	49 milyar 472 bin \$	11 bin 505 \$	Yüksek

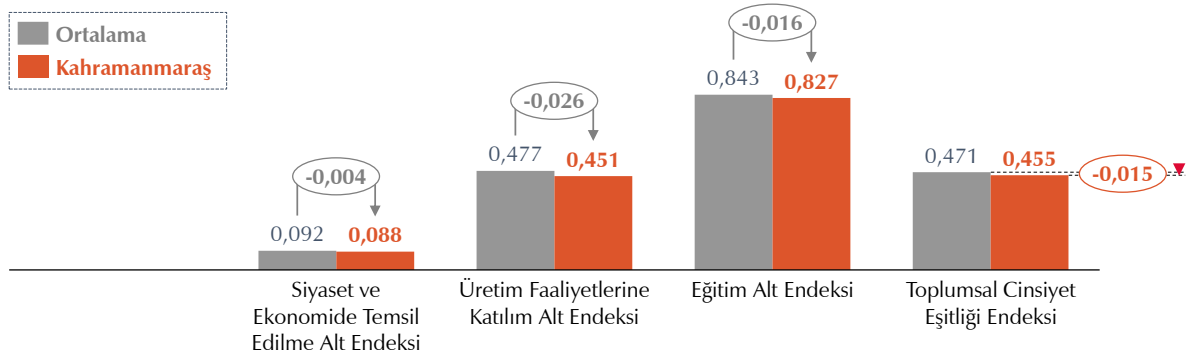

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	İzmir
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	18,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	23,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	8,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	9,1%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,5%	6,8%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	51,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,7%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	18,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	47,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	2,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	90,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	18,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	96,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	41,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	83,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	21,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	89,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kahramanmaraş	Genel Sıralama	52
	(81 il)	
	Genel Değer	0,455
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	1,1 milyon	580 bin	564 bin	6 milyar 530 bin \$	5 bin 747 \$	Orta-Yüksek

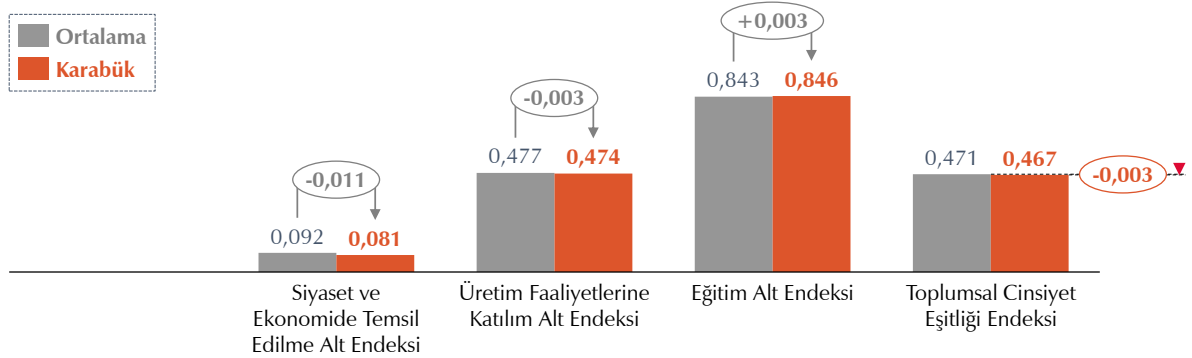

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kahramanmaraş
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,6%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	51,6%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	26,2%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın/Erkek	72,4%	93,9%	
	Kadın	23,6%	23,7%	
Kadın/Erkek	Kadın	38,8%	31,9%	
	Kadın	91,5%	90,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın/Erkek	94,5%	93,4%
		Kadın	27,0%	23,6%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın/Erkek	62,3%	59,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	65,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Karabük	Genel Sıralama (81 il)	43
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,467

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	248 bin	125 bin	123 bin	1 milyar 947 bin \$	7 bin 908 \$	Orta-Yüksek

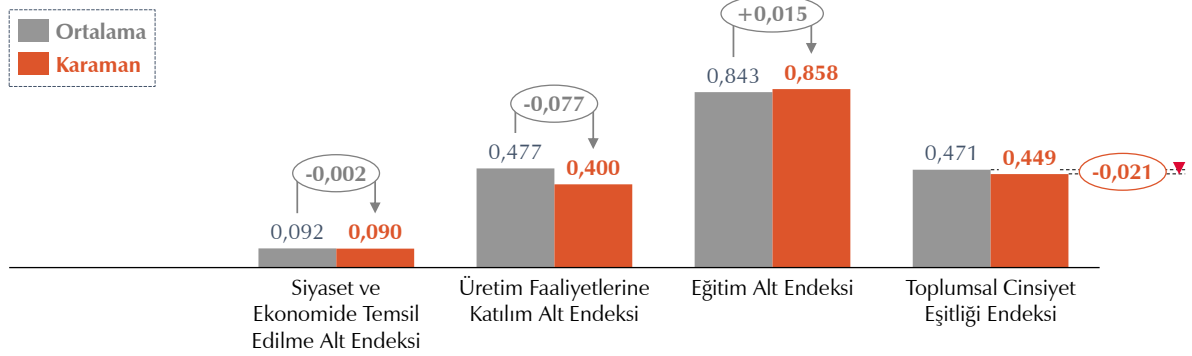

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Karabük
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	42,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	12,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	38,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	89,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	10,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	13,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	90,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	28,5%
		Kadın/Erkek	62,3%	62,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,8%	
	Kadın/Erkek	68,0%	68,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Karaman	Genel Sıralama	55
	(81 il)	
	Genel Değer	0,449
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	252 bin	126 bin	126 bin	2 milyar 130 bin \$	8 bin 544 \$	Orta-Yüksek

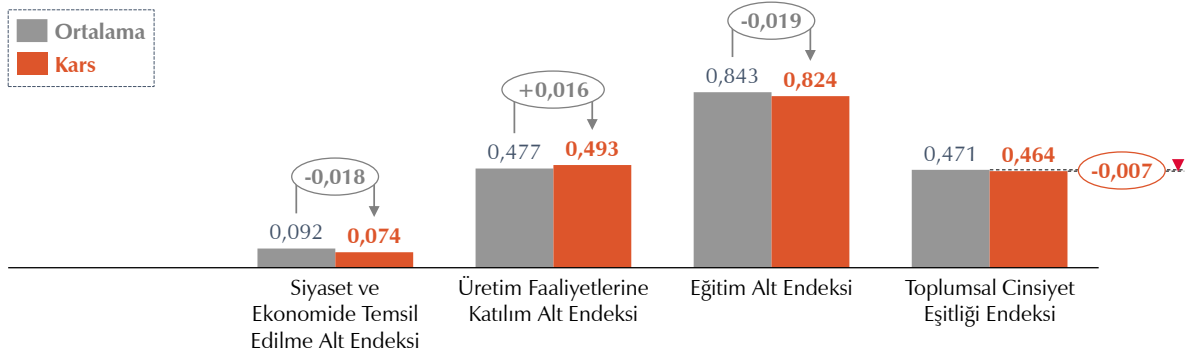

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Karaman
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,8%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	11,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	67,7%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,5%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	14,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	37,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	62,6%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,3%
		Kadın/Erkek	68,0%	65,6%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kars	Genel Sıralama	46
	(81 il)	
	Genel Değer	0,464
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	289 bin	150 bin	139 bin	1 milyar 394 bin \$	4 bin 837 \$	Orta-Yüksek

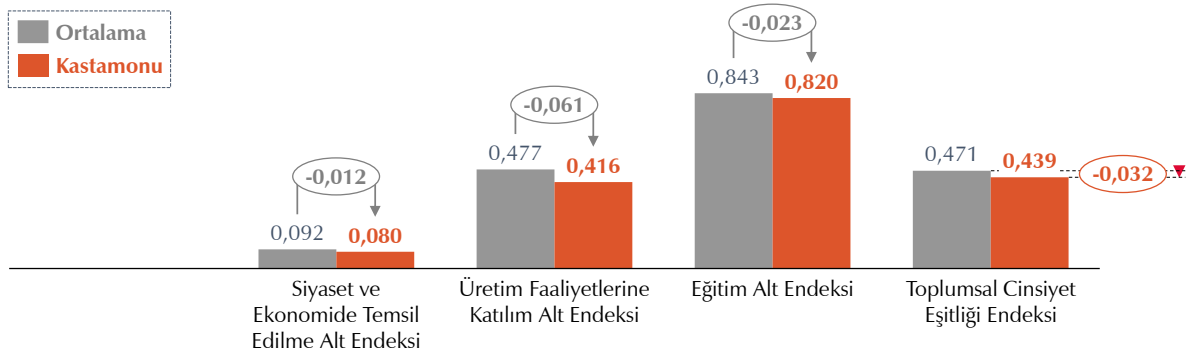

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kars
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	15,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	61,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	35,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	72,3%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	29,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	57,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	87,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	90,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	21,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	59,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	73,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kastamonu	Genel Sıralama	69
	(81 il)	
	Genel Değer	0,439
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	383 bin	191 bin	192 bin	2 milyar 625 bin \$	6 bin 947 \$	Orta-Yüksek

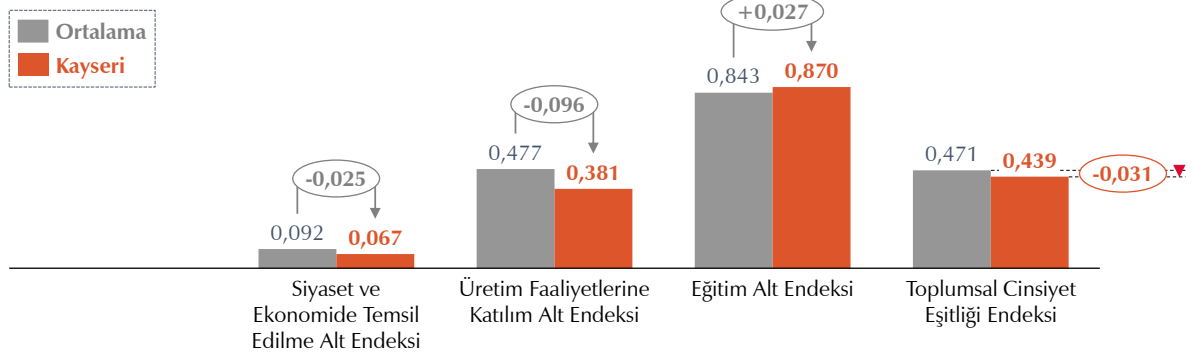

Alt Endeks	Gösterge	Düzyen	Ortalama	Kastamonu
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	12,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	14,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,3%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,3%	
	Kadın/Erkek	56,6%	52,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	9,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	9,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	39,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	57,2%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,3%	
	Kadın/Erkek	38,8%	24,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	93,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	20,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	55,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	65,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kayseri	Genel Sıralama (81 il)	68
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,439

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	1,4 milyon	697 bin	693 bin	11 milyar 64 bin \$	7 bin 999 \$	Orta-Yüksek

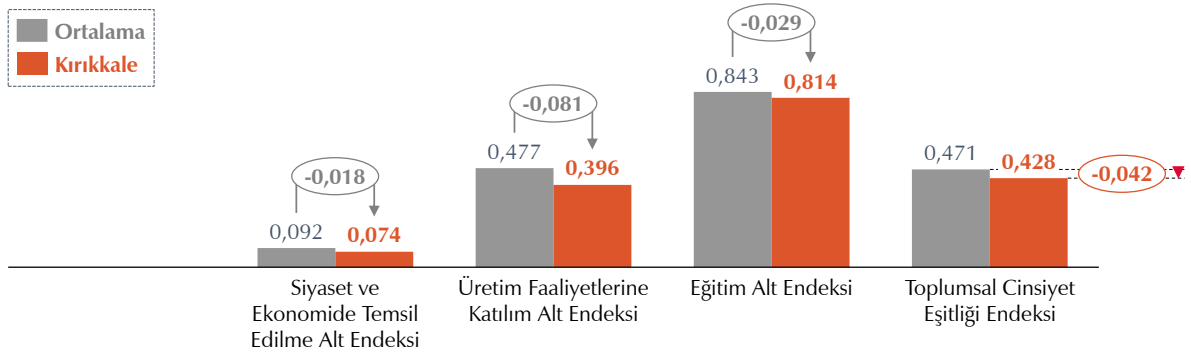

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kayseri
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,5%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,2%	
	Kadın/Erkek	56,6%	31,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,7%	
	Kadın/Erkek	8,4%	12,0%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	29,2%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	75,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	9,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	11,4%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	32,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	68,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,8%	
	Kadın/Erkek	68,0%	71,9%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kırıkkale	Genel Sıralama	75
	(81 il)	
	Genel Değer	0,428
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	287 bin	143 bin	143 bin	2 milyar 232 bin \$	7 bin 896 \$	Orta-Yüksek

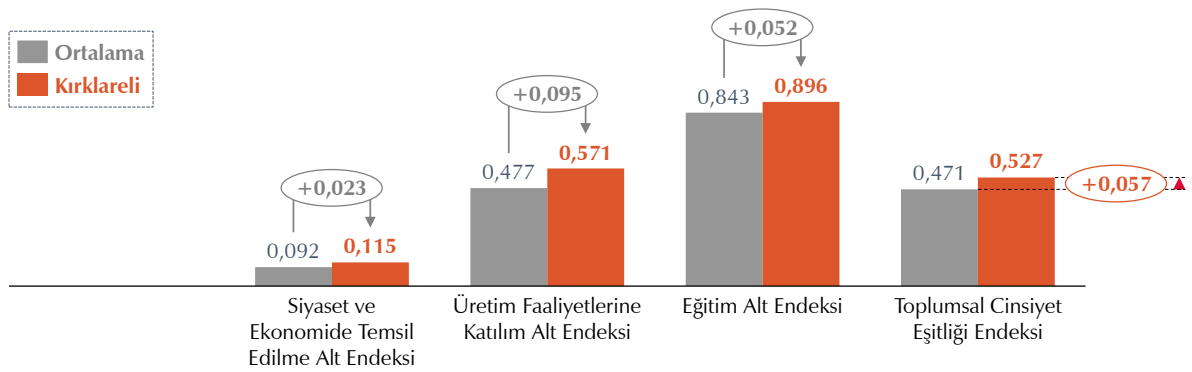

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Kırıkkale
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	5,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	6,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	39,9%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,5%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
		Kadın/Erkek	72,4%	60,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	19,3%	
	Kadın/Erkek	38,8%	28,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	91,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	28,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	53,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	58,8%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kırklareli	Genel Sıralama	5
	(81 il)	
	Genel Değer	0,527
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	361 bin	185 bin	176 bin	3 milyar 525 bin \$	9 bin 834 \$	Orta-Yüksek

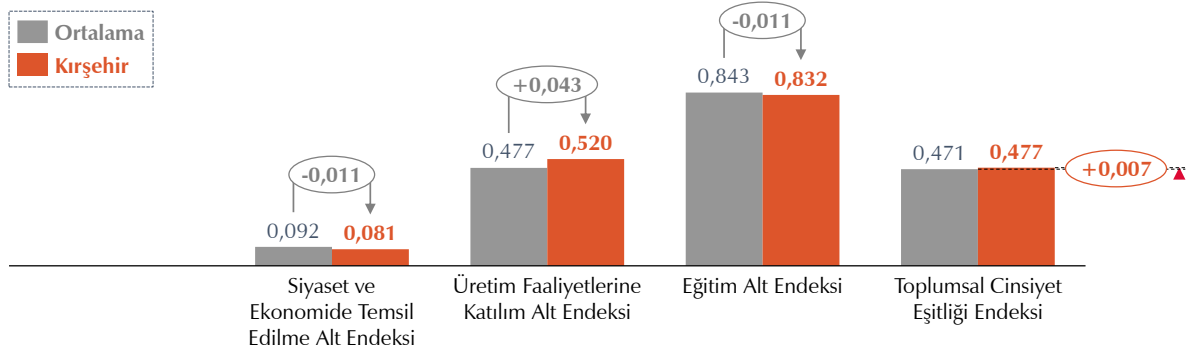

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kırklareli
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	18,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	22,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	6,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,6%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	43,1%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	17,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	54,1%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	75,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	25,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	39,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	95,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	33,4%
		Kadın/Erkek	62,3%	72,7%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,8%	
	Kadın/Erkek	68,0%	77,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kırşehir	Genel Sıralama	36
	(81 il)	
	Genel Değer	0,477
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	242 bin	120 bin	122 bin	1 milyar 550 bin \$	6 bin 508 \$	Orta-Yüksek

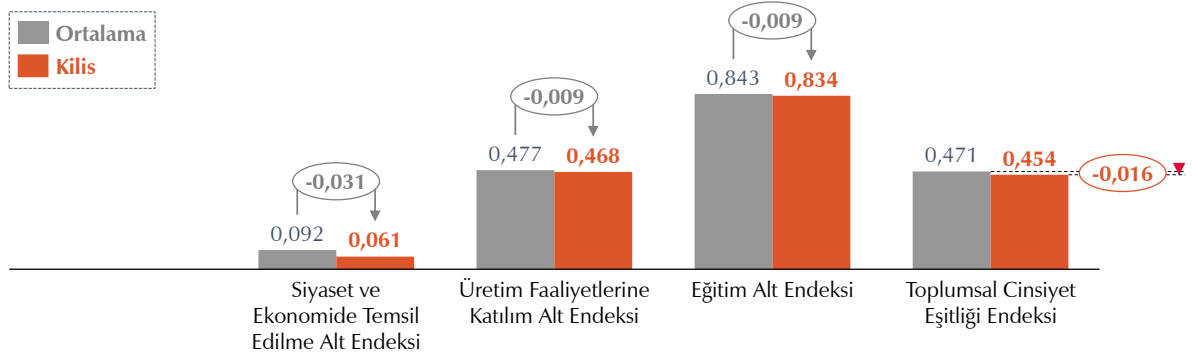

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kırşehir
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	17,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	57,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	30,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	79,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	43,3%	
	Kadın/Erkek	38,8%	77,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	27,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	59,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kilis	Genel Sıralama	54
	(81 il)	
	Genel Değer	0,454
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	143 bin	73 bin	70 bin	738 milyon \$	5 bin 296 \$	Orta-Yüksek

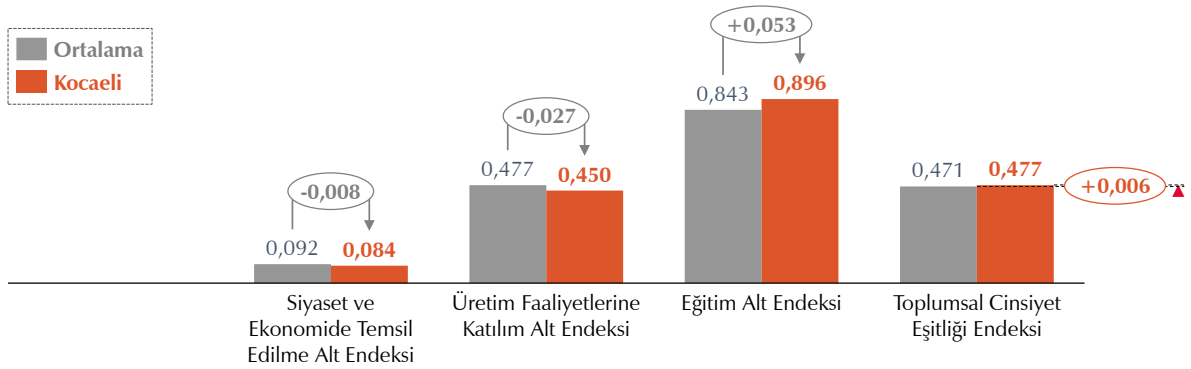

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kilis
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,4%
		Kadın/Erkek	12,0%	3,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,3%	
	Kadın/Erkek	56,6%	61,1%	
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	5,6%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	11,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	61,4%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	12,2%	
	Kadın/Erkek	38,8%	25,4%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,5%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	23,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	61,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kocaeli	Genel Sıralama (81 il)	37
	Genel Değer Tam eşitsizlik= 0,000 Tam eşitlik= 1,000	0,477

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	1,9 milyon	963 bin	943 bin	31 milyar 815 bin \$	16 bin 791 \$	Yüksek

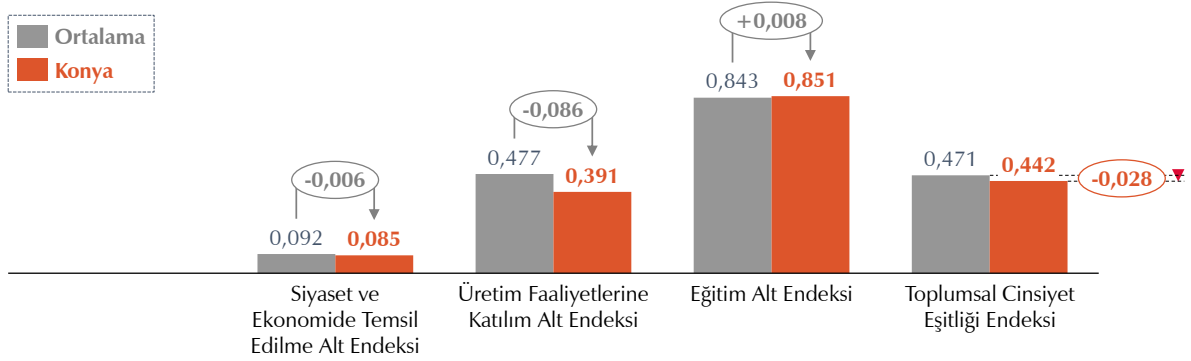

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kocaeli
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	14,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	16,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,5%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	45,0%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	9,6%
		Kadın/Erkek	8,4%	10,6%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	19,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	35,4%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	2,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	84,7%
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,4%
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın/Erkek	38,8%	16,6%
		Kadın	91,5%	95,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın/Erkek	94,5%	96,9%
		Kadın	27,0%	37,4%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın/Erkek	62,3%	71,1%	
	Kadın	13,5%	18,2%	
		Kadın/Erkek	68,0%	80,4%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Konya	Genel Sıralama	65
	(81 il)	
	Genel Değer	0,442
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	2,2 milyon	1,1 milyon	1,1 milyon	16 milyar 688 bin \$	7 bin 610 \$	Orta-Yüksek

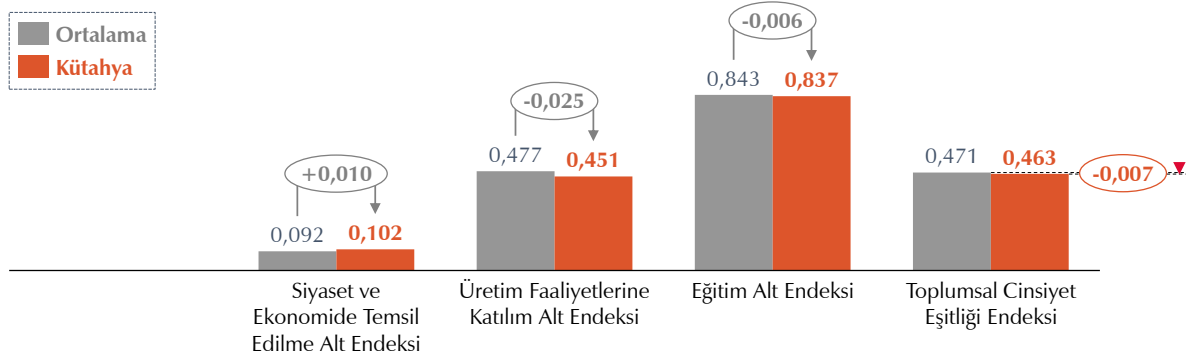

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Konya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	6,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	1,6%
		Kadın/Erkek	3,1%	1,6%
	TÖBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,6%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,0%
		Kadın/Erkek	56,6%	70,5%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,0%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	27,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
Kadın/Erkek		72,4%	73,0%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	18,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	24,0%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,5%
		Kadın/Erkek	62,3%	60,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	64,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Kütahya	Genel Sıralama	47
	(81 il)	
	Genel Değer	0,463
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	578 bin	285 bin	293 bin	4 milyar 150 bin \$	7 bin 215 \$	Orta-Yüksek

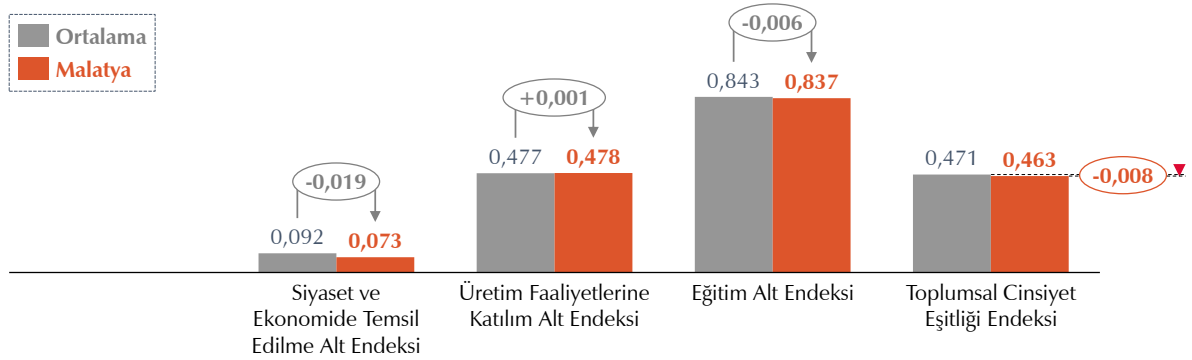

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Kütahya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	4,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	7,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	7,5%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	15,1%
		Kadın/Erkek	56,6%	54,2%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,4%
		Kadın/Erkek	8,4%	9,2%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	32,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	77,5%
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	24,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	35,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,5%
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	22,1%	
	Kadın/Erkek	62,3%	51,8%	
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	63,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Malatya	Genel Sıralama	48
	(81 il)	
	Genel Değer	0,463
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	797 bin	397 bin	400 bin	4 milyar 255 bin \$	5 bin 374 \$	Orta-Yüksek

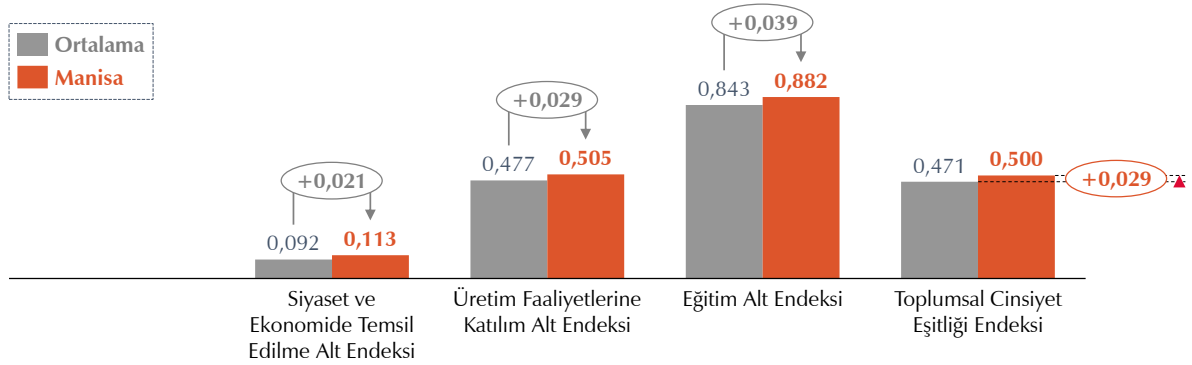

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Malatya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	3,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	3,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	4,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,5%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,3%
		Kadın/Erkek	56,6%	50,5%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,9%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	32,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
Kadın/Erkek		72,4%	80,0%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	28,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	47,4%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	31,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	65,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,0%	
	Kadın/Erkek	68,0%	70,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Manisa	Genel Sıralama	18
	(81 il)	
	Genel Değer	0,500
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	1,4 milyon	720 bin	709 bin	13 milyar 439 bin \$	9 bin 455 \$	Orta-Yüksek

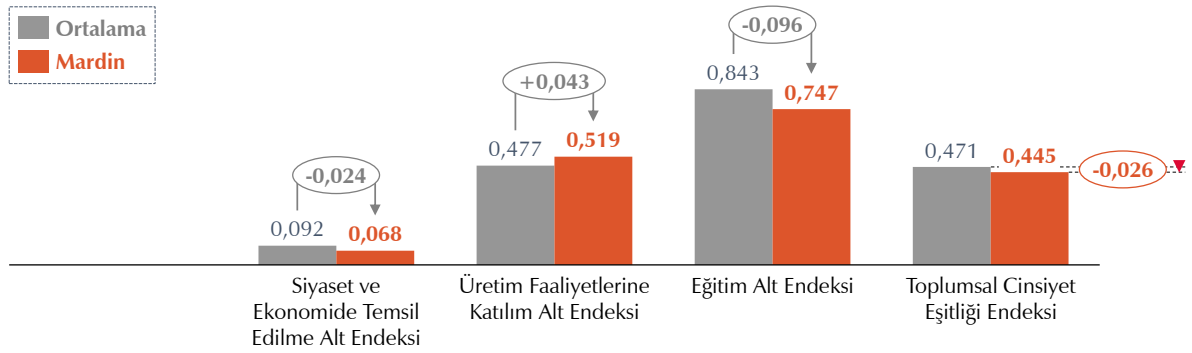

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Manisa
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	11,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	8,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	9,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,0%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,3%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın/Erkek	56,6%	42,7%
		Kadın	7,7%	11,3%
Eğitim	Cinsiyetlere göre çalışan nüfusun oranı	Kadın/Erkek	8,4%	12,7%
		Kadın	11,3%	14,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,3%
Kadın/Erkek		72,4%	85,5%	
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	15,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	22,9%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	95,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	25,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	70,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	73,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Mardin	Genel Sıralama	61
	(81 il)	
	Genel Değer	0,445
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	829 bin	417 bin	412 bin	4 milyar 12 bin \$	4 bin 896 \$	Orta-Yüksek

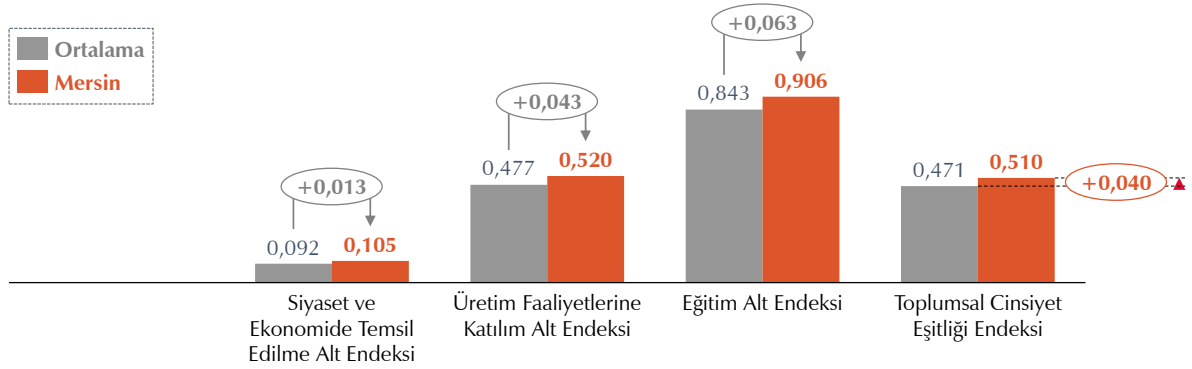

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Mardin
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	15,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	18,7%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,2%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,1%	
	Kadın/Erkek	56,6%	53,9%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	3,7%	
	Kadın/Erkek	8,4%	3,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,4%
		Kadın/Erkek	38,8%	26,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	72,5%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	55,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	100,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	84,5%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	18,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	47,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	9,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	51,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Mersin	Genel Sıralama (81 il)	11
	Genel Değer Tam eşitsizlik= 0,000 Tam eşitlik= 1,000	0,510

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	1,8 milyon	906 bin	909 bin	14 milyar 60 bin \$	7 bin 793 \$	Orta-Yüksek

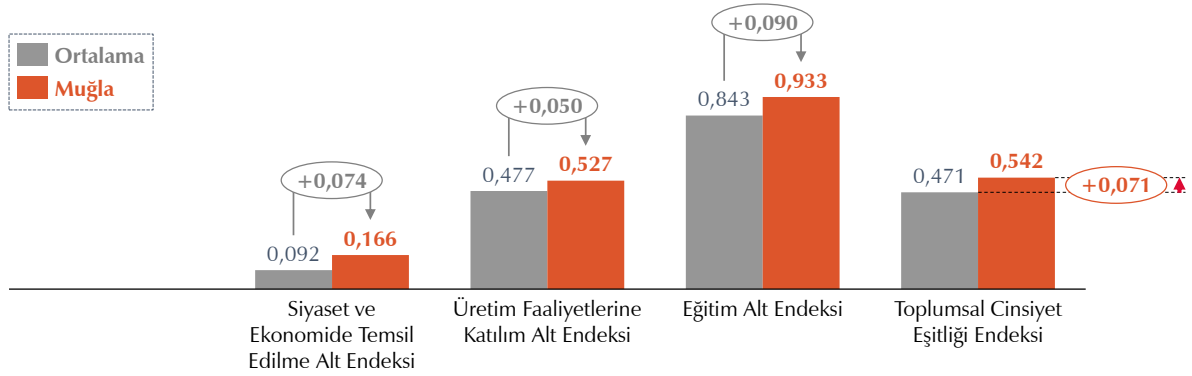

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Mersin
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,9%
		Kadın/Erkek	12,0%	12,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	4,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,6%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,6%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	59,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	12,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	11,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	39,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	85,9%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	26,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	40,9%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	33,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	76,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	79,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Muğla	Genel Sıralama		1
	(81 il)		
Genel Değer		0,542	
Tam eşitsizlik = 0,000			
Tam eşitlik = 1,000			

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	967 bin	493 bin	474 bin	9 milyar 5 bin \$	9 bin 448 \$	Orta-Yüksek

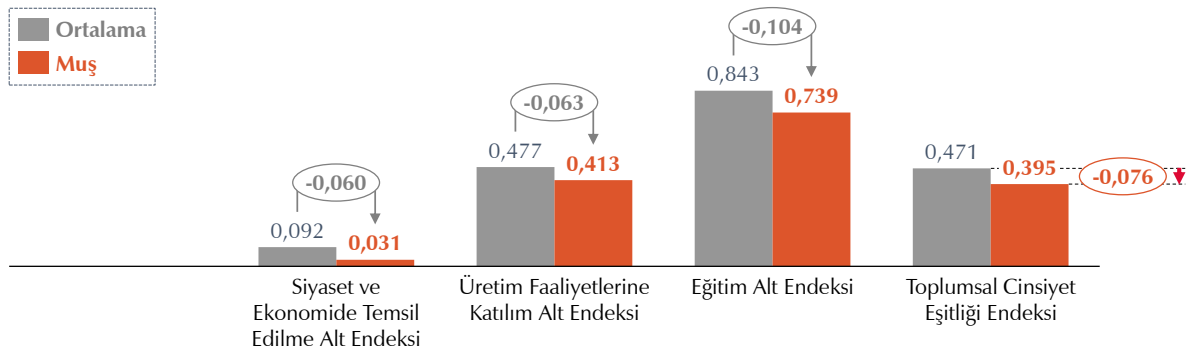

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Muğla
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	15,3%
		Kadın/Erkek	12,0%	18,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	11,5%
		Kadın/Erkek	3,1%	13,0%
	TÖBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	7,6%
		Kadın/Erkek	3,5%	8,2%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,3%	
	Kadın/Erkek	56,6%	75,9%	
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın/Erkek	7,7%	13,1%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	21,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	42,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	90,2%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	21,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	28,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	38,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	83,7%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	19,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	89,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Muş	Genel Sıralama	81
	(81 il)	
	Genel Değer	0,395
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	408 bin	208 bin	200 bin	1 milyar 681 bin \$	4 bin 138 \$	Orta-Yüksek

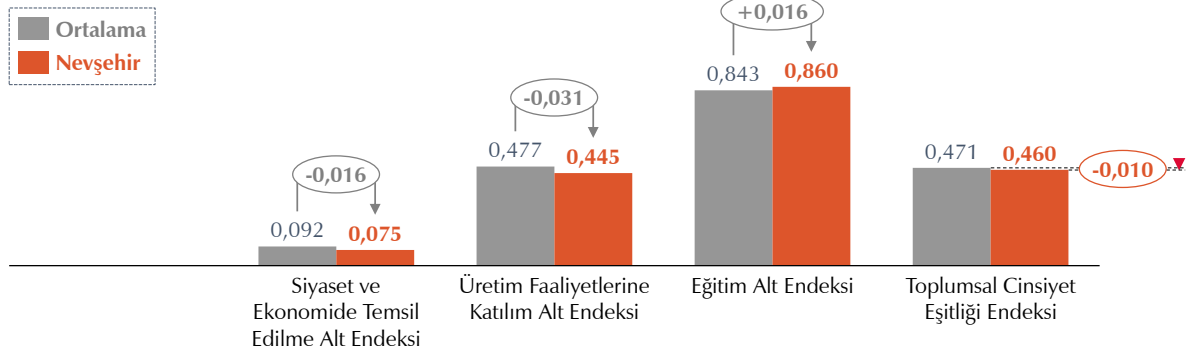

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Muş
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	4,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,8%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	29,9%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	2,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	2,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	36,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	44,4%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	28,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	53,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	86,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	14,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	42,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	8,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	49,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Nevşehir	Genel Sıralama	50
	(81 il)	
	Genel Değer	0,460
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	298 bin	147 bin	151 bin	1 milyar 904 bin \$	6 bin 447 \$	Orta-Yüksek

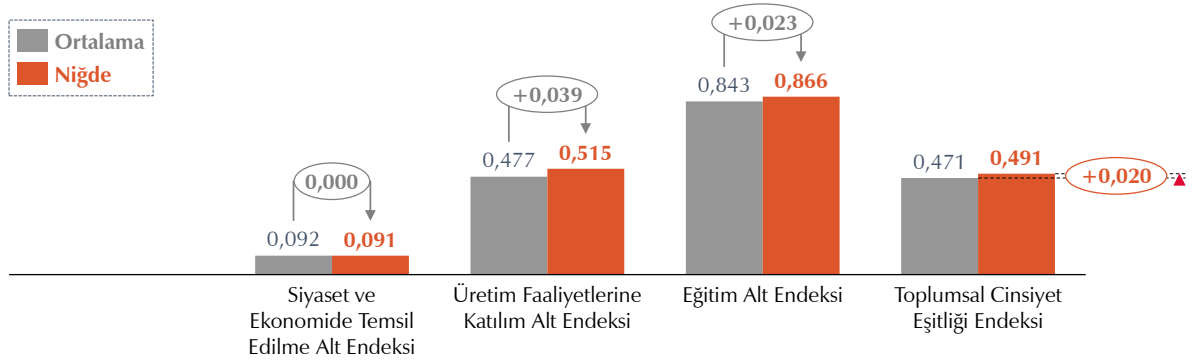

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Nevşehir
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,1%	
	Kadın/Erkek	56,6%	74,3%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	4,9%	
	Kadın/Erkek	8,4%	5,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	11,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	38,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	64,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	22,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	35,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,3%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	25,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	63,3%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,2%
		Kadın/Erkek	68,0%	70,7%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Niğde	Genel Sıralama (81 il)	23
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,491

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	365 bin	183 bin	182 bin	2 milyar 250 bin \$	6 bin 273 \$	Orta-Yüksek

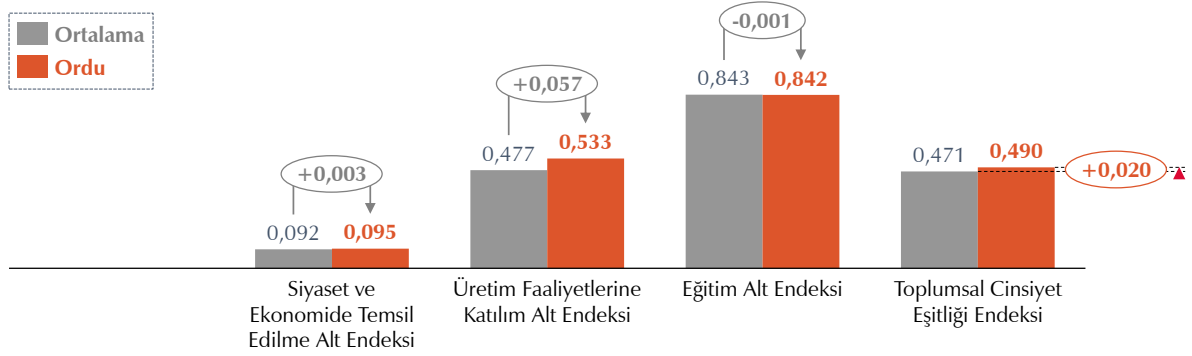

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Niğde
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	1,4%
		Kadın/Erkek	12,0%	1,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	7,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	7,6%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	13,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	78,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	5,6%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,0%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	32,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
		Kadın/Erkek	72,4%	76,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	38,5%	
	Kadın/Erkek	38,8%	73,7%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,3%
		Kadın/Erkek	62,3%	66,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,3%	
	Kadın/Erkek	68,0%	75,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Ordu	Genel Sıralama	24
	(81 il)	
	Genel Değer	0,490
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	772 bin	387 bin	385 bin	4 milyar 173 bin \$	5 bin 511 \$	Orta-Yüksek

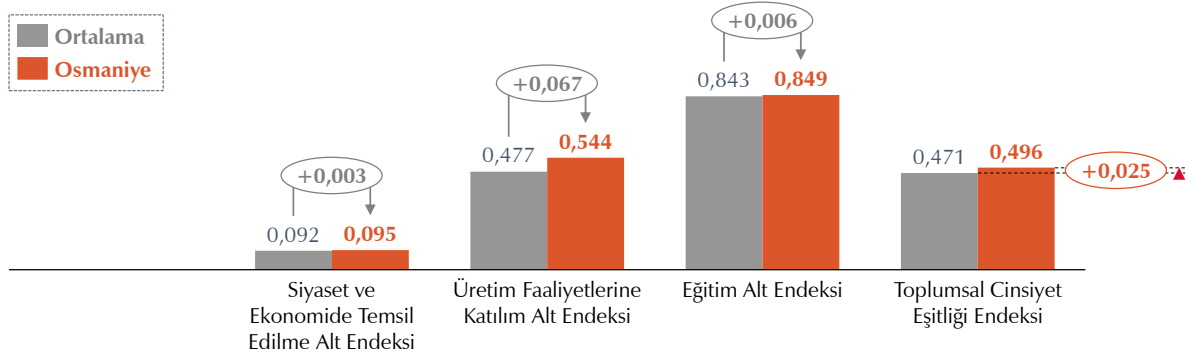

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Ordu
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,4%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	10,5%
		Kadın/Erkek	3,1%	11,8%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,5%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,5%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	59,3%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,6%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	56,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,1%
		Kadın/Erkek	72,4%	74,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	10,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	13,7%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	24,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	65,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	72,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Osmaniye	Genel Sıralama	19
	(81 il)	
	Genel Değer	0,496
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Akdeniz	534 bin	270 bin	265 bin	3 milyar 311 bin \$	6 bin 235 \$	Orta-Yüksek

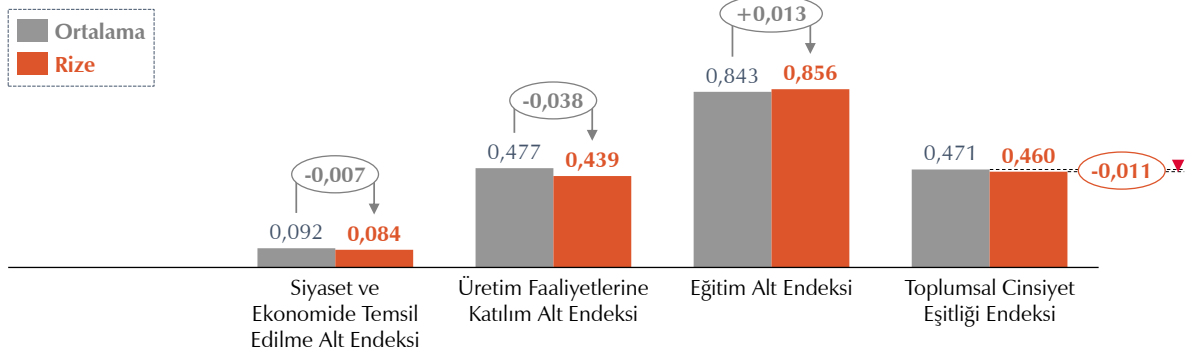

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Osmaniye
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	6,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	7,1%
		Kadın/Erkek	3,1%	7,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,3%	
	Kadın/Erkek	56,6%	60,2%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	32,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,4%
		Kadın/Erkek	72,4%	100,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	28,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	56,7%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	91,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	93,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	32,2%
		Kadın/Erkek	62,3%	69,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,0%	
	Kadın/Erkek	68,0%	68,8%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Rize	Genel Sıralama	51
	(81 il)	
	Genel Değer	0,460
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	349 bin	174 bin	174 bin	2 milyar 772 bin \$	8 bin 156 \$	Orta-Yüksek

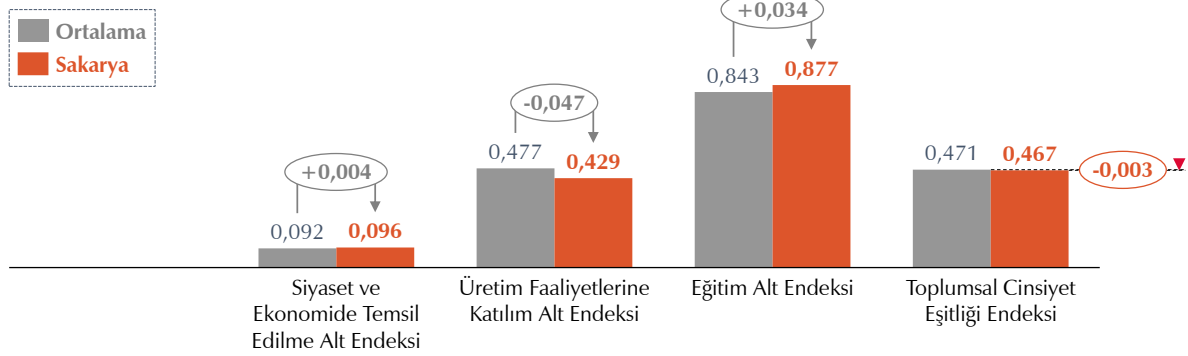

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Rize
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	15,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	5,1%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	16,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	61,1%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	3,7%	
	Kadın/Erkek	8,4%	3,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,8%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,8%
		Kadın/Erkek	72,4%	79,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	16,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,2%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,3%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	30,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	65,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	73,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Sakarya	Genel Sıralama (81 il)	42
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,467

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	1 milyon	506 bin	505 bin	9 milyar 229 bin \$	9 bin 225 \$	Orta-Yüksek

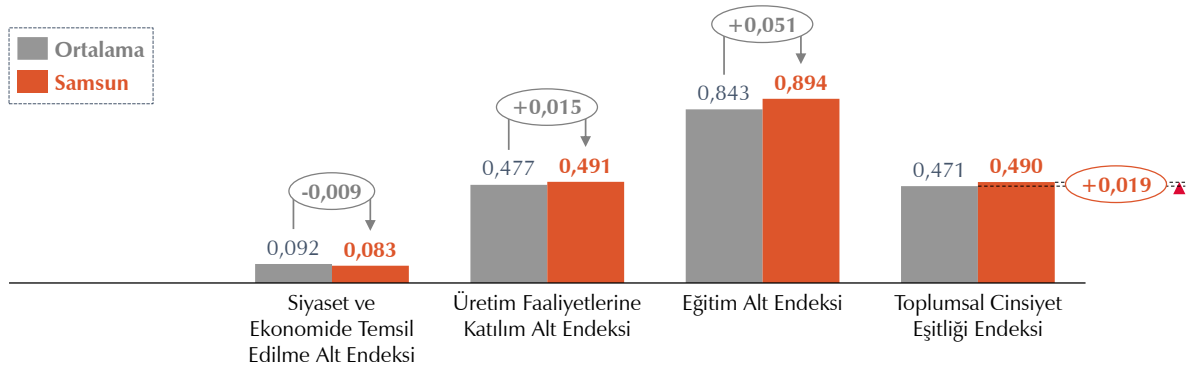

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Sakarya
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,6%
		Kadın/Erkek	12,0%	9,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	9,4%
		Kadın/Erkek	3,1%	10,3%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,3%
		Kadın/Erkek	3,5%	3,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	43,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	8,9%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oranı	Kadın	11,3%	14,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	40,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,2%
		Kadın/Erkek	72,4%	64,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	13,9%	
	Kadın/Erkek	38,8%	19,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	92,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	96,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	31,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	68,1%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	13,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	74,7%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Samsun	Genel Sıralama	25
	(81 il)	
	Genel Değer	0,490
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	1,3 milyon	662 bin	674 bin	8 milyar 690 bin \$	6 bin 562 \$	Orta-Yüksek

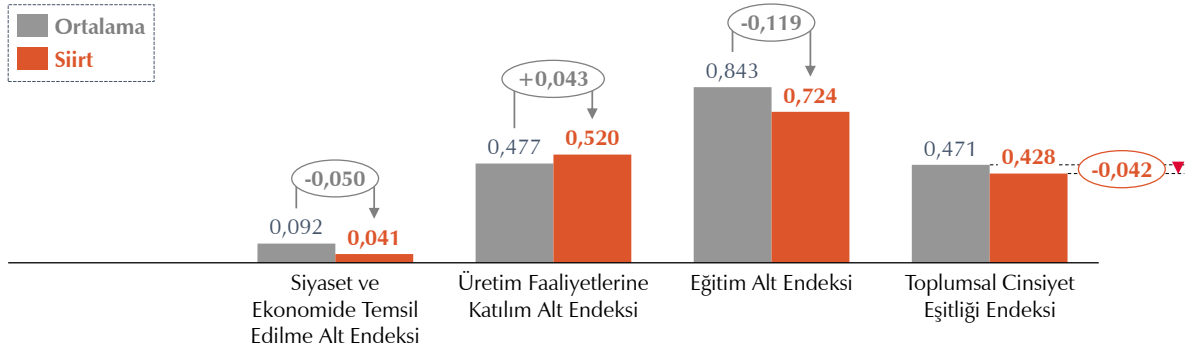

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Samsun
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	10,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	11,1%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,3%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	66,7%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,6%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	45,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	73,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	17,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	24,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,5%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	29,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	73,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	14,9%	
	Kadın/Erkek	68,0%	76,8%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Siirt	Genel Sıralama (81 il)	74
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,428

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	332 bin	171 bin	160 bin	1 milyar 382 bin \$	4 bin 214 \$	Orta-Yüksek

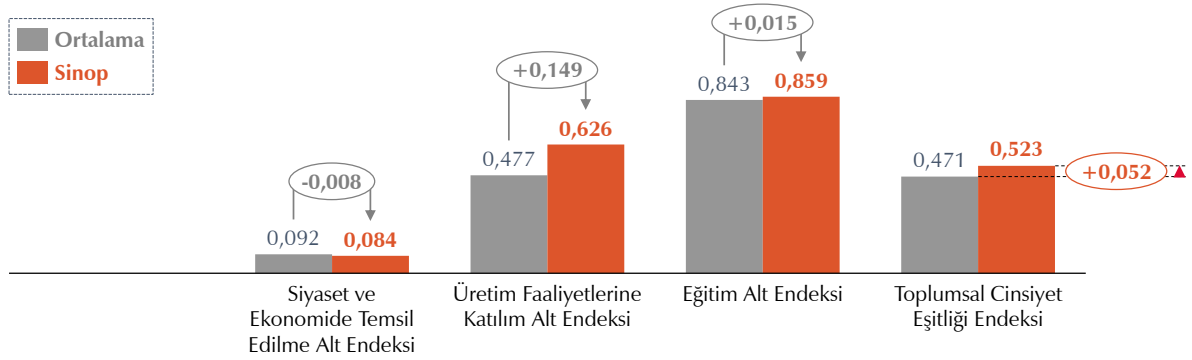

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Siirt
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,8%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	31,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	2,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	2,2%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	27,4%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	84,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	31,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	80,6%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	86,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,9%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	17,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	38,4%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,0%	
	Kadın/Erkek	68,0%	44,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Sinop	Genel Sıralama	7
	(81 il)	
	Genel Değer	0,523
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	220 bin	109 bin	110 bin	1 milyar 173 bin \$	5 bin 493 \$	Orta-Yüksek

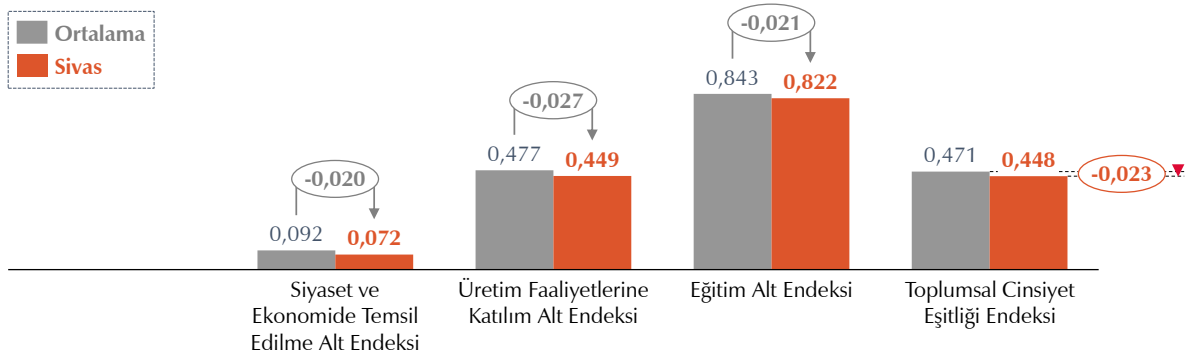

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Sinop
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	16,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	20,2%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,8%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,6%
		Kadın/Erkek	56,6%	56,5%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,9%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,9%
		Kadın/Erkek	38,8%	47,3%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	85,2%
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	41,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	76,5%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	91,8%
		Kadın/Erkek	94,5%	95,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	22,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	66,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	11,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	70,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Sivas	Genel Sıralama	59
	(81 il)	
	Genel Değer	0,448
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	647 bin	324 bin	323 bin	4 milyar 163 bin \$	6 bin 566 \$	Orta-Yüksek

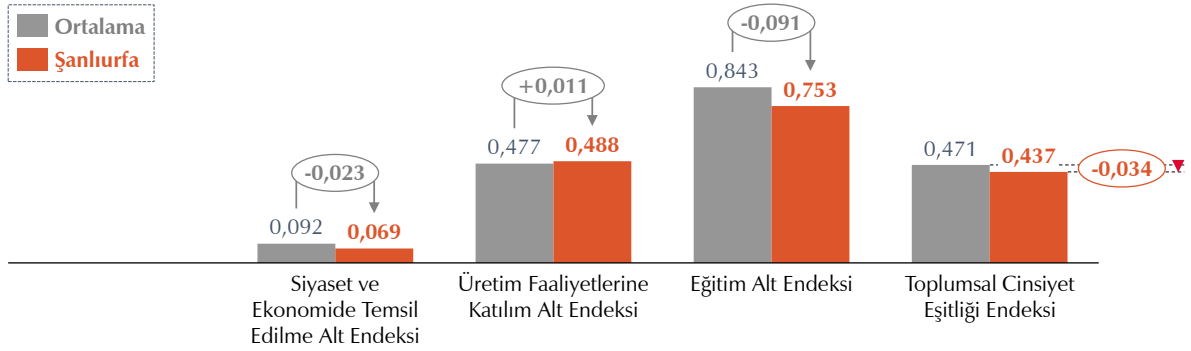

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Sivas
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	4,2%
		Kadın/Erkek	12,0%	4,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,9%
		Kadın/Erkek	3,1%	3,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,6%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	9,9%	
	Kadın/Erkek	56,6%	46,6%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	5,2%	
	Kadın/Erkek	8,4%	5,5%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	30,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	73,1%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	30,0%	
	Kadın/Erkek	38,8%	47,9%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,2%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	25,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	58,6%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,8%
		Kadın/Erkek	68,0%	67,9%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Şanlıurfa	Genel Sıralama	70
	(81 il)	
	Genel Değer	0,437
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	2 milyon	1 milyon	1 milyon	6 milyar 899 bin \$	3 bin 431 \$	Orta-Düşük

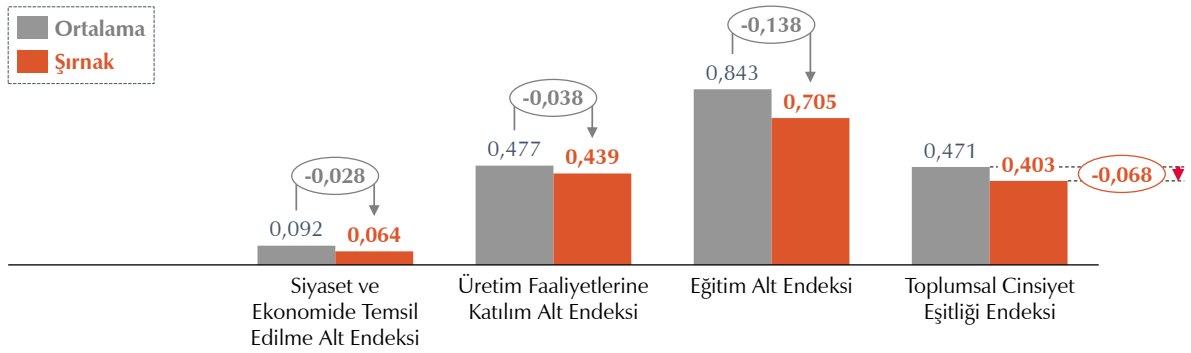

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Şanlıurfa
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	6,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	7,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	4,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,6%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,8%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	5,4%	
	Kadın/Erkek	56,6%	28,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	39,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	68,9%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	85,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	14,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	48,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	8,2%	
	Kadın/Erkek	68,0%	54,3%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Şırnak	Genel Sıralama	78
	(81 il)	
	Genel Değer	0,403
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Güneydoğu Anadolu	524 bin	278 bin	247 bin	2 milyar 456 bin \$	4 bin 781 \$	Orta-Yüksek

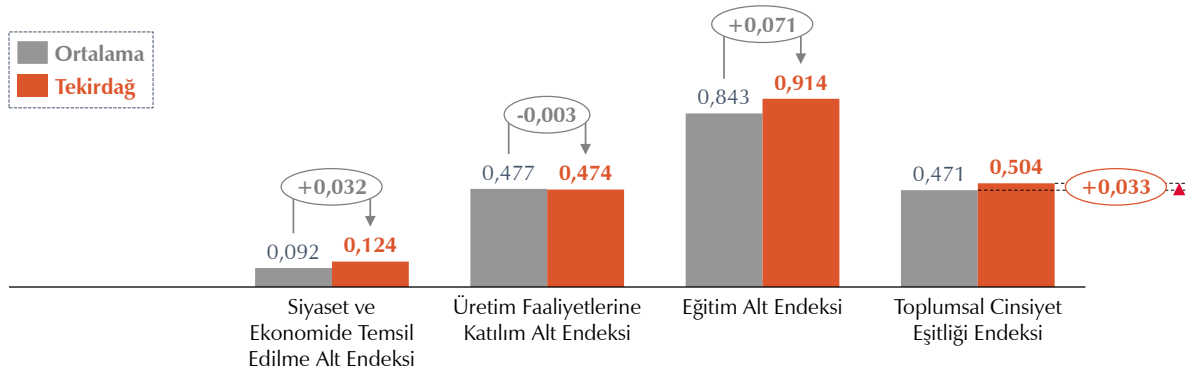

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Şırnak
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	19,3%
		Kadın/Erkek	12,0%	23,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	4,1%	
	Kadın/Erkek	56,6%	41,4%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	3,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	3,1%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	27,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	39,2%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	39,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	100,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	85,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	88,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	14,4%
		Kadın/Erkek	62,3%	33,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	8,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	40,6%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Tekirdağ	Genel Sıralama (81 il)	17
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,504

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	1 milyon	528 bin	502 bin	12 milyar 351 bin \$	12 bin 137 \$	Yüksek

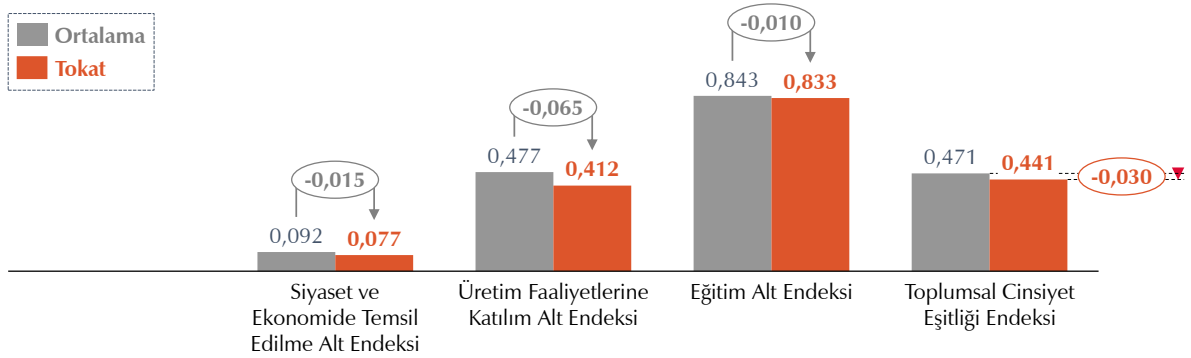

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Tekirdağ
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	12,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	14,3%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	9,1%
		Kadın/Erkek	3,1%	10,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,9%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,9%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	16,1%	
	Kadın/Erkek	56,6%	75,0%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	9,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	10,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	22,5%
		Kadın/Erkek	38,8%	45,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,3%
		Kadın/Erkek	72,4%	76,6%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	8,7%	
	Kadın/Erkek	38,8%	10,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	96,4%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	33,7%
		Kadın/Erkek	62,3%	73,9%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	15,1%	
	Kadın/Erkek	68,0%	84,5%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Tokat	Genel Sıralama	67
	(81 il)	
	Genel Değer	0,441
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	613 bin	306 bin	307 bin	2 milyar 982 bin \$	4 bin 910 \$	Orta-Yüksek

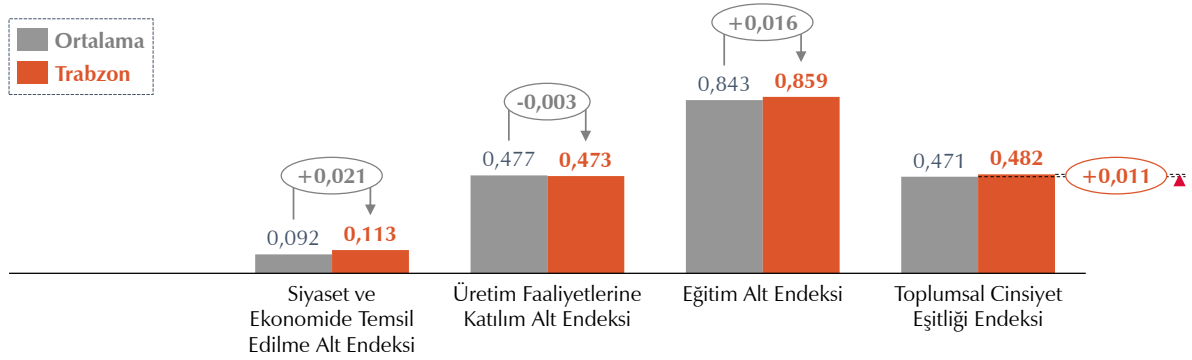

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Tokat
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	4,8%
		Kadın/Erkek	12,0%	5,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,4%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,4%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	14,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	71,9%	
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,9%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	8,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	43,6%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	49,6%
Eğitim	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	15,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	21,7%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	94,2%
Kadın/Erkek		94,5%	96,4%	
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı		Kadın	27,0%	22,1%
	Kadın/Erkek	62,3%	56,9%	
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	10,9%
Kadın/Erkek		68,0%	60,2%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Trabzon	Genel Sıralama (81 il)	31
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,482

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	808 bin	399 bin	409 bin	6 milyar 95 bin \$	7 bin 646 \$	Orta-Yüksek

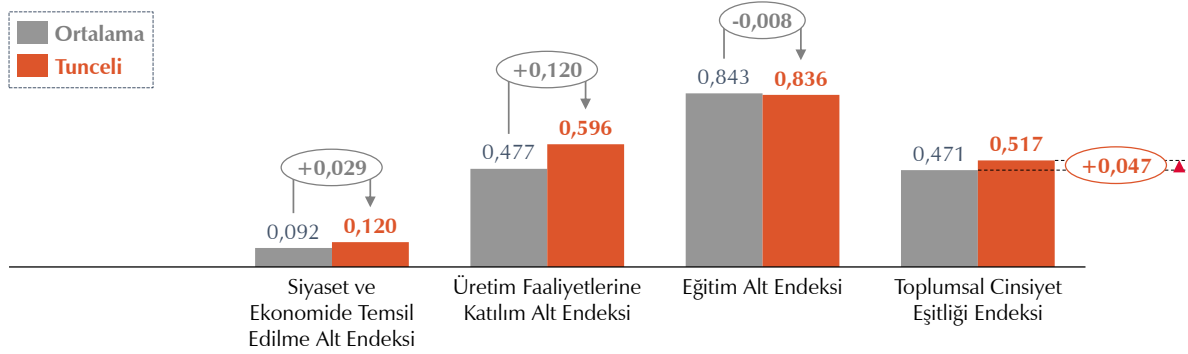

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Trabzon
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	7,7%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,4%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,8%
		Kadın/Erkek	3,1%	2,9%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	6,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	7,3%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,8%
		Kadın/Erkek	56,6%	77,0%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,2%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	12,2%
		Kadın/Erkek	38,8%	40,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	76,9%
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	16,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	24,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	91,2%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	34,9%
		Kadın/Erkek	62,3%	69,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	16,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	72,2%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Tunceli	Genel Sıralama	8
	(81 il)	
	Genel Değer	0,517
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	88 bin	49 bin	39 bin	697 milyon \$	8 bin 164 \$	Orta-Yüksek

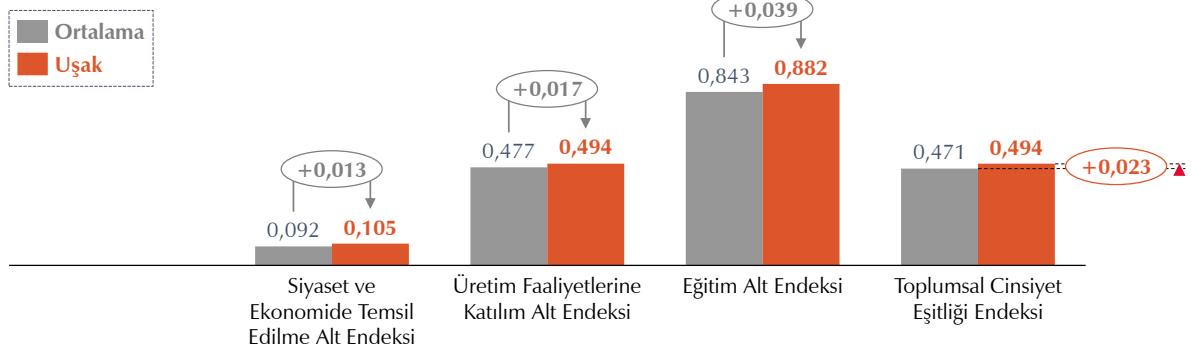

Alt Endeks	Gösterge	Düzyer	Ortalama	Tunceli
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	23,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	29,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	6,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	2,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	2,8%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	16,6%	
	Kadın/Erkek	56,6%	62,3%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	7,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	7,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	9,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	47,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,6%
		Kadın/Erkek	72,4%	91,4%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	26,1%	
	Kadın/Erkek	38,8%	49,5%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	87,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	90,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	35,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	65,5%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	18,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	77,1%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Uşak	Genel Sıralama (81 il)	20
	Genel Değer Tam eşitsizlik = 0,000 Tam eşitlik = 1,000	0,494

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Ege	368 bin	183 bin	185 bin	2 milyar 915 bin \$	7 bin 958 \$	Orta-Yüksek

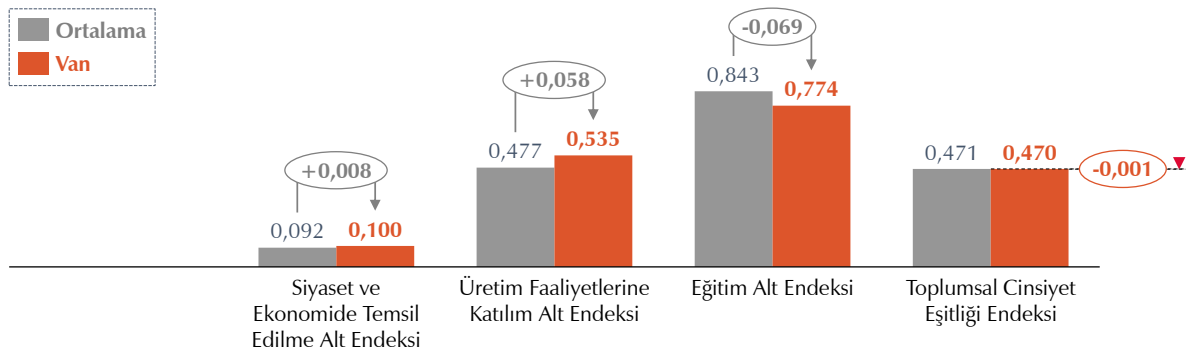

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Uşak
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	16,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	19,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	6,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	6,4%
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	6,8%
Kadın/Erkek		56,6%	52,1%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	8,9%	
	Kadın/Erkek	8,4%	9,8%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	14,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	43,8%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,0%
		Kadın/Erkek	72,4%	81,5%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	15,4%	
	Kadın/Erkek	38,8%	20,0%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,9%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,8%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	26,1%
		Kadın/Erkek	62,3%	67,6%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,6%	
	Kadın/Erkek	68,0%	72,8%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Van	Genel Sıralama	40
	(81 il)	
	Genel Değer	0,470
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Doğu Anadolu	1,1 milyon	574 bin	549 bin	3 milyar 797 bin \$	3 bin 404 \$	Orta-Düşük

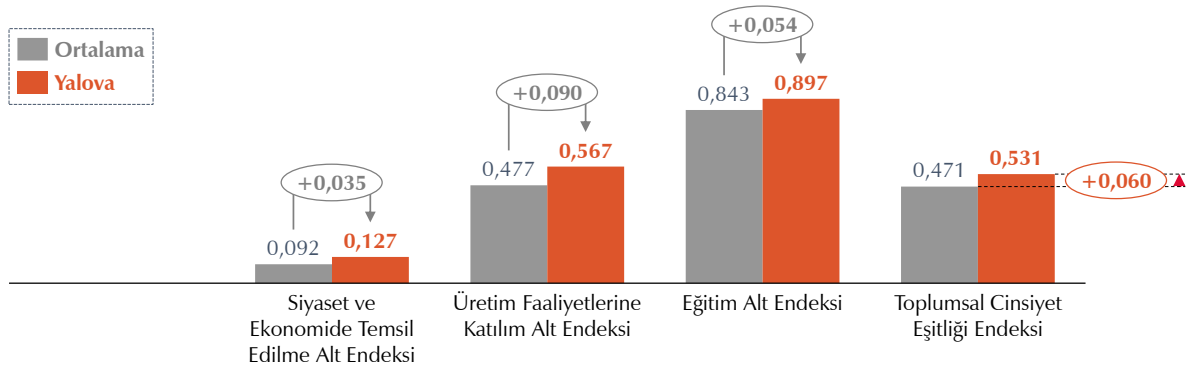

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Van
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	26,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	36,0%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,8%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,0%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	8,7%	
	Kadın/Erkek	56,6%	38,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,0%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,4%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	7,0%
		Kadın/Erkek	38,8%	34,5%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	74,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	41,2%	
	Kadın/Erkek	38,8%	81,7%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	88,7%
		Kadın/Erkek	94,5%	91,0%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	17,5%
		Kadın/Erkek	62,3%	48,8%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	9,4%	
	Kadın/Erkek	68,0%	54,9%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Yalova	Genel Sıralama	3
	(81 il)	
	Genel Değer	0,531
	Tam eşitsizlik= 0,000	
	Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Marmara	262 bin	131 bin	131 bin	2 milyar 824 bin \$	11 bin 1 \$	Yüksek

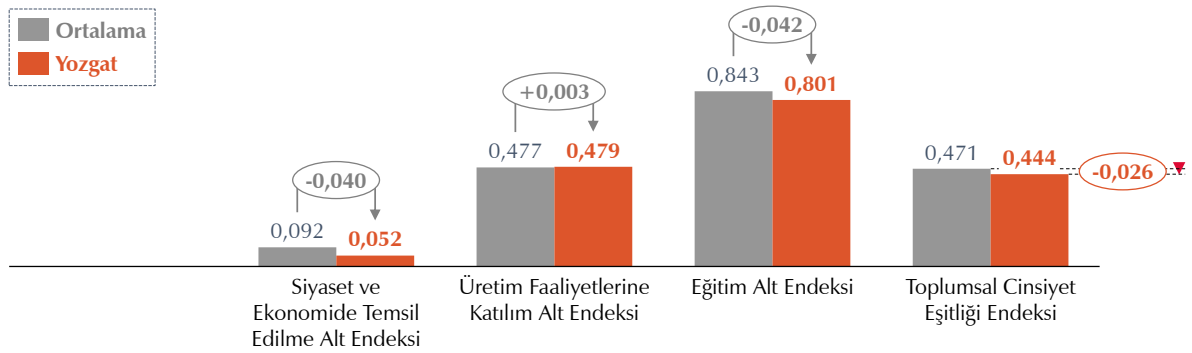

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Yalova
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	9,0%
		Kadın/Erkek	12,0%	9,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	8,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	9,1%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	3,2%
		Kadın/Erkek	3,5%	3,3%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	7,0%	
	Kadın/Erkek	56,6%	85,7%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,3%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,5%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	15,3%
		Kadın/Erkek	38,8%	31,0%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,7%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	72,4%	100,0%	
	Kadın/Erkek	23,6%	30,8%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	38,8%	72,3%
		Kadın/Erkek	91,5%	88,7%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	94,5%	97,4%
		Kadın/Erkek	27,0%	36,3%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	62,3%	76,1%	
	Kadın/Erkek	13,5%	16,8%	
		Kadın/Erkek	68,0%	74,4%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Yozgat	Genel Sıralama	63
	(81 il)	
	Genel Değer	0,444
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	425 bin	212 bin	213 bin	2 milyar 351 bin \$	5 bin 574 \$	Orta-Yüksek

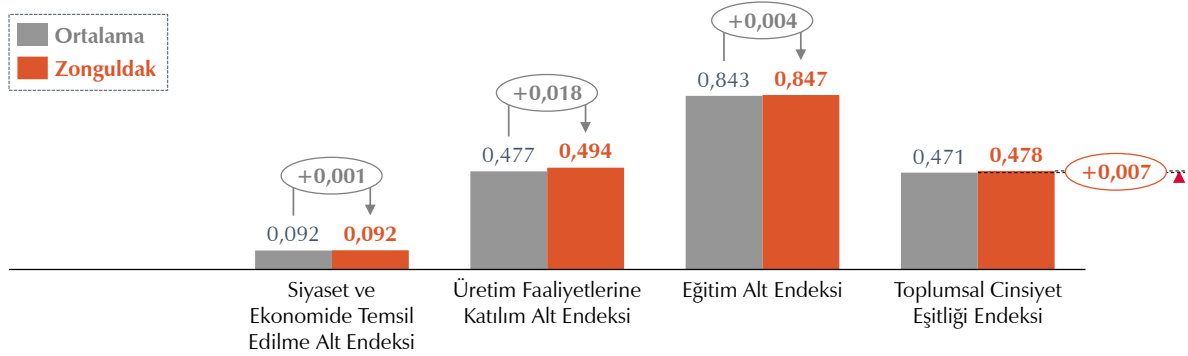

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Yozgat
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	2,4%
		Kadın/Erkek	12,0%	2,5%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	0,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	0,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	0,7%
		Kadın/Erkek	3,5%	0,7%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	12,8%	
	Kadın/Erkek	56,6%	44,8%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	6,1%	
	Kadın/Erkek	8,4%	6,5%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	6,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	31,7%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	0,7%
		Kadın/Erkek	72,4%	73,8%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	37,6%	
	Kadın/Erkek	38,8%	60,1%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	89,1%
		Kadın/Erkek	94,5%	94,1%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	19,8%
		Kadın/Erkek	62,3%	51,0%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	8,7%	
	Kadın/Erkek	68,0%	56,4%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

Zonguldak	Genel Sıralama	35
	(81 il)	
	Genel Değer	0,478
	Tam eşitsizlik = 0,000	
	Tam eşitlik = 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
Karadeniz	600 bin	297 bin	302 bin	4 milyar 281 bin \$	7 bin 156 \$	Orta-Yüksek

Alt Endeks	Gösterge	Düzye	Ortalama	Zonguldak
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	8,1%
		Kadın/Erkek	12,0%	8,9%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	6,3%
		Kadın/Erkek	3,1%	6,7%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	4,0%
		Kadın/Erkek	3,5%	4,1%
Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,5%	
	Kadın/Erkek	56,6%	33,5%	
Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	10,4%	
	Kadın/Erkek	8,4%	11,6%	
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	10,1%
		Kadın/Erkek	38,8%	33,9%
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,5%
		Kadın/Erkek	72,4%	100,0%
Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	18,8%	
	Kadın/Erkek	38,8%	23,3%	
Eğitim	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	90,0%
		Kadın/Erkek	94,5%	92,4%
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	26,6%
		Kadın/Erkek	62,3%	63,2%
Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	12,5%	
	Kadın/Erkek	68,0%	77,0%	

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilirken, gölge rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açıldıkça, o il, ilgili göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından diğer illere kıyasla daha zayıf bir performans sergilemeye başlamaktadır.

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
Dumlupınar Bulvarı No:252
Eskişehir Yolu 9. Km. 06530 Çankaya / ANKARA
www.tobb.org.tr / info@tobb.org.tr

@TOBBiletisim